

Celje, januar 1956 - L. XI., št. 1

Hmeljar izhaja po potrebi — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik Debič Boris — Tiska Celjska tiskarna — Številka 15 din — Za hmeljarje brezplačno — Poština plačana v gotovini

Izdaja hmeljarški odbor pri OZZ Celje

Obletnica in obračun

Obletnica je več ali manj vsaka določen mejnik v življenju in delu posameznika, družine, kolektiva, družbe ... Tokrat praznujejo slovenski hmeljarji 10-letnico svojega lista. Ko je hmeljar po dolgih, temnih dnevih okupacije začutil zopet dih svobode, je iz njegove nemirne povezanosti z zelenim hmeljem vzknila misel in nato dejanje. Pred desetimi leti je list zagledal svobodno luč in hmeljar mu je dal svoje ime. Toda list je svojevrsten otrok; svoje obletnice ne sme in ne more praznovati. Ni bil rojen ljudem za zabavo, zato pa lahko poda obračun, kaj je v desetih letih pametnega napravil.

Obračun: Na preko 660 straneh — kar lepa knjiga — je list posredoval hmeljarjem preko 700 strokovnih člankov, teoretičnih razprav, praktičnih navodil, tabel, statističnih podatkov, opisov, opozoril, zanimivosti iz hmeljarstva v drugih deželah, obvestil, graj in pohval ... Če je imel denar in če mu je bilo mogoče, je primaknil tudi kakšno sliko. Vsekakor ni bilo malo truda, ki ga je list zahteval od svojih sodelavcev.

Kritika je tudi del obračuna. Uredniški odbor se prav dobro zaveda, da list ni bil, ni sedaj in še najbrž dolgo ne bo tako popoln, da ga ne bi bilo mogoče kritizirati. Zavedajoč se tega, se uredniški odbor trudi in se bo trudil tudi v bodoče, da bi bilo čim manj kritike. Vemo sicer, da absolutno brez kritike ne gre. Tisoč ljudi — tisoče različnih želja, mnenj, zahtev. Vsem ni mogoče ustreči. Če bi to hoteli, bi zbledel namen lista. Zato tudi nekaterih dopisov nismo objavili. Zlonamerni, nekonstruktivni ali celo z reakcionarno tendenco, takšni članki so sploh morali v koš. Škoda črnila in papirja. Tudi anonimnim

»... V bodočem državnem načrtu je predvidena hmeljarstvu velika vloga. Moramo površine hmeljišč povečati in obnoviti ter moramo popraviti kakovost hmelja. Tega pa ne smemo začenjati brez načrta, kar »na pamet«. Potrebne so nam smernice in navodila, potreben nam je pouk.

To delo naj vrši »Hmeljar...« (Iz posvetila »Hmeljarju na pot« na prvi strani prve številke prvega letnika, januarja 1946).

dopisom je bila usoda enaka, čeprav nas je včasih zelo žulilo za prispevke. Dobronamerno kritiko pa smo vedno radi upoštevali.

Prav bi bilo, da bi hmeljarji v bodoče še več dopisovali v svoj list in ga tudi kritizirali. Kritizirali, pravim, toda ne tako, kakor ga nekateri zelo premožni kmetje, češ, da je včasih preveč političen. Zdi se mi, da imajo slabo vest, saj jim je ravno naša politika omogočila, da dobro živijo. In kakšna je ta politika? To je 1400 milijard, ki smo jih po vojni vložili v nova proizvodna sredstva, to je vsak tretji dinar družbenega proizvoda, ki smo ga vložili v investicije, to so regresi itd. Nismo slepi, da ne bi videli, da so še ljudje, ki jim ni vseč določena smer socialistične preobrazbe našega kmetijstva prek kmetijskega združenstva, da so še ljudje, ki bi rajši videli, da bi se uveljavila smer kapitalističnega razvoja na vasi. Na take strune pa »Hmeljar« seveda ne bo nikoli brenkal.

Novih deset let je pred nami. Inkarnacija socialističnih odnosov je zahteva časa. Jugoslovanska praksa jo potrjuje in spodbuja. Mi smo njen sestavni del. Zato bo naloga lista tudi v bodoče »... varovati jasnost smeri in se boriti za socialistične cilje v sleherni konkretni akciji.« (Kardelj).

»Hmeljar« bo izpolnil svojo nalogo, če bo hodil po tej poti. Z jasno in odkrito besedo naj pomaga hmeljarjem in združnim organizacijam usmerjati njihovo dejavnost, strokovni nasveti pa naj pomagajo olajšati vsakodnevno delo.

Naj se iz leta v leto bolj bohoti duhteča savinjska roža, naj njene zelene trte povežejo hmeljarje v veliko družino, da bo sad njihovega dela — najboljši hmelj na svetu ponesel glas o socialistični domovini na vse strani sveta.

Viktor Avbelj, predsednik Glavne zadružne zveze LRS:

Ohraniti dosedanje pridobitve

V desetih letih je »Hmeljar« brez dvoma izvrševal zelo važno poslanstvo v Savinjski dolini. Kot bolj strokovni list in kot informator o najvažnejših dogodkih, podatkih in nalogah, ki so važni in zanimivi za hmeljarja, je vsekakor obilo pripomogel k napredku v hmeljski proizvodnji. Tej nalogi, napredku proizvodnje, napredku hmeljske proizvodnje posebej, so bile na razpolago strani tega lista, saj je bila glavna beseda dana kmetijskim oziroma hmeljarskim strokovnjakom, organizatorjem proizvodnje, pravilne manipulacije in prodaje ter najbolj izkušenim hmeljarjem — pridelovalcem. Za uspešno opravljeno nalogo, ki jo je časopis izvršil doslej, gre vsekakor prav njim največja zasluga.

Ta vloga organizatorja, obveščevalca, posrednika strokovne besede in nasveta pridelovalcu in njegovi organizaciji, bo bržkone v bodoče zahtevala od »Hmeljarja« še več kot doslej. S pisano besedo bo lahko prispeval »Hmeljar« k skladnemu razvoju celotnega kmetijstva v Savinjski dolini, se pravi tudi k razvoju ostalih kmetijskih panog, čeprav je in ostaja hmeljarstvo osnovna in najintenzivnejša kmetijska dejavnost. Gotovo je pravilno, da tudi v bodoče ostane »Hmeljar« predvsem strokovni list, da na hmeljarskem področju podpre naše težnje, doseči tudi na tem področju kmetijstva še vidnejše proizvodne uspehe.

Kadarkoli poudarjamo veliko važnost strokovnega dela in uporabljanja znanstvenih dognanj in izkušenj za hitrejši razvoj in napredek kmetijstva, pa seveda ne bi bilo pravilno, če se ne bi istočasno jasno zavedali, da pri nas, v socialistični državi, ne gre samo za proizvodne uspehe, ne gre le za čim večji pridelek, ne gre samo za to, da ustvarimo čim večje bogastvo, ampak gre tudi za pravilno socialistično porazdelitev tega bogastva.

Ob tem se vsiljuje vprašanje, kakšna je bila ta porazdelitev v preteklosti? Postavlja se to vprašanje zlasti zato, ker je v letošnjem letu zaradi neenotnega, bolje rečeno, nepravilnega nastopa trgovine skoro utonilo v pozabo vse, kar se je dogajalo v tej preteklosti. Ob nespametni in tako za družbo kakor za posameznika škodljivi trgovinski konkurenci, je stopil v ospredje osebni materialni interes posameznika, ki je pri nekaterih hmeljarjih in celo funkcionarjih kmetijskih zadrug zameglil pogled nazaj in zlasti pogled naprej, zameglil je predstavo o tem, na kakšen način je mogoče zagotoviti zdrav razvoj hmeljarstva in celotnega hmeljarskega področja.

Tovariš Turnšek je v »Hmeljarju« opozoril na ta važen problem, opozoril je na nedogledne posledice, ki bi nastale, če bi dovolili, da bi trenutna možnost povečanja osebnih dohodkov posameznika povzročila, da bi šlo v pozabo vse, kar je bilo storjenega za prospeh hmeljarstva in hmeljarja. Opozoril je na krivično razdeljevanje bogastva, ki so ga hmeljarji ustvarili v stari Jugoslaviji, ko so si nekako zakonito sledila »suha« in »debela« leta, ko je vrsta delovnih kmetov postajala plen banke in borzne špekulacije.

Dobro je tudi poznan okupatorjev odnos do hmeljarstva, saj je šlo tako rekoč za iztrebljenje hmeljske rastline iz Savinjske doline.

Zaradi takšne preteklosti se je savinjski hmeljar takoj ob osvoboditvi organiziral. Ta njegova organizacija je v glavnem pripomogla, da se je hmeljarstvo postavilo zopet na noge in da dosega danes že boljše proizvodne uspehe, kakor kdajkoli prej. Preko te organizacije — zadružne organizacije — se konkre-

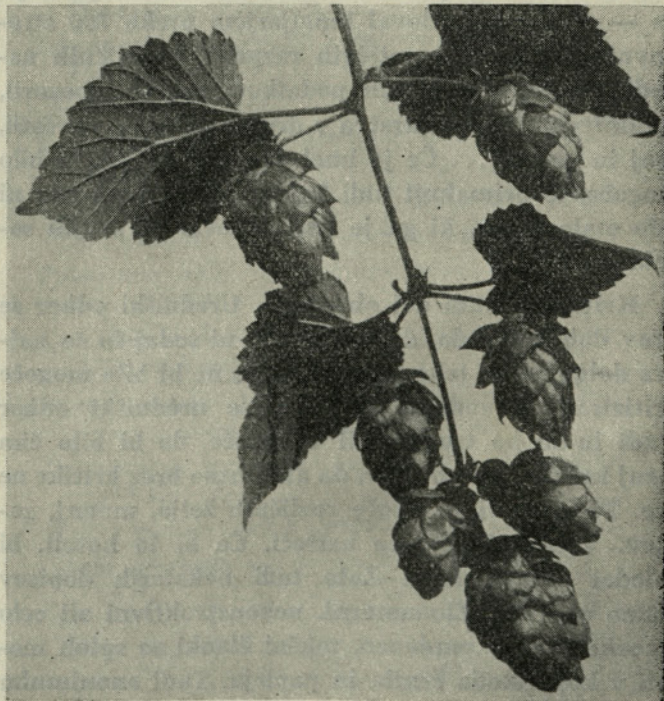
tizira tudi družbeni odnos do hmeljarstva in treba je priznati, da je prav zaradi tega odnosa dosežen dosedanji in zagotovljen zdrav, soliden razvoj hmeljarstva v prihodnosti.

Ali bi bilo to mogoče ugotavljati brez takšnega odnosa družbe? Ali bi brez zadružne organizacije mogli izvršiti ogromna dela za obnovo hmeljišč, za organizacijo mehanizacije, transporta in oskrbovanja hmeljarja z vsemi potrebnimi sredstvi in pripomočki? Ali bi bilo možno vzdržati na svetovnem trgu ob vse večji konkurenci, če ne bi zdravo sodelovanje zadružnih organizacij in hmeljarja — pridelovalca ustvarjalo najboljše kvalitete in s tem omogočilo plasiranje savinjskega hmelja v svetu?

Zastavili bi si še lahko celo vrsto vprašanj. Odgovor nanje je zelo jasen.

Brez dvoma ne bi mogli doseči takšnih proizvodnih uspehov brez strokovne usposobljenosti in delavnosti samih pridelovalcev — istočasno pa je prav tako gotovo, da bi najrazličnejše ovire preprečevale prav temu pridelovalcu doseči uspehe, če ne bi takih ovir organizirano in dosledno odstranjevali. Bile bi težave s krediti, s sredstvi za proizvodnjo, s stroji, z zaščitnimi sredstvi, s strokovno službo — najbrže bi bile tudi težave v trgovanju s hmeljem. Posledic teh težav sam ne bi mogel premagati.

Zaradi vsega tega vse izkušnje niso omajale Savinjske doline. Le posamezniki so mislili, da bi lahko istočasno sedeli na dveh stoli. Kadar bi šlo za zaščito osebnih koristi, bi nastopali v svojem lastnem imenu, kadar bi bilo treba pomoči, bi se zanjo obrnili na zadrugo, na inštitut, na zadružno hranilnico itd. Tak račun pa seveda pomeni špekulacijo, ki se v naši stvarnosti ne more in ne sme uveljaviti. To bi bilo na veliko škodo nadaljnjemu razvoju hmeljarstva in kmetijstva. Ohraniti dosedanje pridobitve in izkušnje, utrditi kmetijske zadruge in jih še bolj osamosvojiti, usmeriti njihovo delo, da bodo predstavljale nepogrešljiv sestavni del proizvodnje same, to je pot k nadaljnjim uspehom sorazmerno že zelo naprednega kmetijstva Savinjske doline.

Prof. inž. Vinko Sadar:

PO DESETIH LETIH

Ko prelistavamo hmeljarja od l. 1946 pa do današnjega dne, moramo odkritosrčno priznati, da je opravil res dobro in koristno delo. V tem času je rasel, dozoreval in se razvijal v list, kakršen je danes pred nami, bogat po vsebini, lep na zunaj! Prvo leto še nehogljen novinec, danes zrel in krepak!

V njem je skrito bogastvo izkušenj in nasvetov, ki hmeljarji radi segajo po njih in jim dajejo življenje. Kaj vse najdemo v njem. Strokovna navodila o obdelovanju hmeljišč, o gnojenju, o sajenju, o trebljenju, o odbiri hmelja, o pršenju, o škodljivcih in boleznih, ki navaljujejo na našo »cvetko«, o tem, kako se borimo s sušo, kaj sadimo ali sejemo med hmelj, kako hmelj obiramo, ga sušimo, shranjujemo, kako delamo poskuse z njim in še kaj.

Redno poroča o letini in o kakovosti pridelka, o lastnostih našega hmelja, o cenah in o prodaji, o nakupu hmeljev in strojev.

Daje pregled o hmeljarstvu po širnem svetu in o stanju hmelja po državah in po letih. Opozarja na koristi, ki jih nudi hmeljarjem združništvo, objavlja vse mogoče uredbe in odredbe, ki zadevajo hmeljarje in hmeljarstvo, govori o napakah, o uspehih in neuspehih, o razstavah, o zavarovanju proti toči. Opisuje celo zgodovino našega hmeljarstva in pivovarstva, kar je oboje tesno povezano.

Marsikaj novega pove, razkriva doslej neznano s področja hmeljarstva, kar vse zanima hmeljarja.

Skratka, »Hmeljar« je glasnik naprednega hmeljarstva, je vodnik pridnega hmeljarja, mu je svetovalec in topli prijatelj. Svetuje, svari, graja in hvali, poroča, vabi, obljublja, skrb za prihodnost mu leži na srcu in iz zgodovine se uči; prav kakor skrbni oče misli na svoje bralce.

Takšen je naš »Hmeljar« in takšen bodi naprej! Skrinja naukov o hmelju in hmeljarstvu. Knjiga zapovedi in navodil hmeljarju, oster meč v korist slovenskega hmeljarstva!

Na svetu pa ni popolnosti, človek je tudi nikdar ne prizna. Večno je nezadovoljen in prav ta notranji nemir ga žene in poganja čedalje više navzgor. Iz tega razloga želimo, da bi se list še nadalje razvijal in izpopolnjeval. Čedalje več hmeljarjev mora pisati vanj, potem bo šele postal prava njihova lastnina. Prve številke je pisal Janko Kač skoraj sam. Počasi je večal krog sodelavcev. Sedaj jih sodeluje že lepo število, toda prevečkrat še srečamo iste pisce. Vemo, da je hmeljarjeva roka težka od vsakdanjega napornega dela, vemo pa tudi to, da je naš hmeljar bister, razgledan, kritičen, načitan. Ne bo mu torej težko napisati nekaj vrstic o svojih izkušnjah v teku hmeljarjevega leta, ko zapade sneg in teža vsakdanjega dela nekoliko popusti. Med tisoč hmeljarji jih je gotovo deset, dvajset, ki jih pero poslušno uboga. Ti bodo prinesli največ pristnega duha po hmeljiščih in hmelju v svoj strokovni list, kjer bodo opisali svoje skrbi in veselje, svoje težave in uspehe, svoje poskuse in spodrseljaje, vse z namenom, da pridejo resnici do dna in da pomagajo svojemu sohmeljarju. Zadnje čase postaja »Hmeljar« precej »učen«. Pridružite čisti vedi še praktična opazovanja in dogodke, pa bo list dosegel zavirljive uspehe. Hmeljarji, vi sami ga poživite! Dajte mu ton in pristno domačo govorico!

Naše hmeljarstvo je že sto let staro. Marsikateri hmeljar se je že postaral, mladi je stopil na njegovo mesto. Naš hmelj je pa še vedno tu, čeprav je bil v tem stoletju že dvakrat v hudi nevarnosti, da ga iztrebijo nevoščljivi tujci. V teku let je naše hmeljarstvo napredovalo in nazadovalo, valovilo kakor morje.

Sedaj je spet na poti navzgor, njegov val se vzdiguje. Nekam bolj počasna je ta rast navzgor, ni pravega vetra, ki bi dvignil val hitreje kvišku. Spomnimo se nazaj, kako je bilo po prvi vojni! V desetih letih so hmeljišča dosegla in presegla predvojno velikost. Toda veter je tedaj prehitro menjaval svojo smer in jakost. To ni bilo dobro. Hmeljno morje je bilo preveč razburkano, marsikoga so valovi pokopali pod seboj.

Po drugi vojni nesreči se je burja, ki so jo delali razni prekupčevalci hmelja, poglobila. Hmeljarstvo je zašlo v umirjene zadružne vode. Iz tega so nastale velike koristi za dober glas slovenskega hmelja. Tujec ga ceni, ga rad kupuje, ker je dobro postrežen. Nobena kmetijska rastlina ni tako tesno povezala pridelovalce med seboj kot prav hmelj, na svetovnem trgu — predmet najhujše špekulacije in hazardne igre na borzi. Prav to je tisti veliki uspeh hmeljarskega združništva, da je iz najbolj tvegane pridelke napravilo tržno blago, ki se najbolj redno proda in za katerega hmeljar že vnaprej ve, kam ga bo dal in koliko bo zanj dobil. Zakaj se kljub temu naši hmeljniki tako počasi množijo, novi tako težko rodijo? Malo več vetra bi le bilo potrebno spustiti v hmeljarjeva jadra!

Naše hmeljarstvo je na trdnih nogah in ima lepo bodočnost. Končno ni vse odvisno od velikosti hmeljišč. Če ne moremo tako naglo razširiti hmeljnikov, kot bi želeli, ker nimamo tega in drugega, pa uberimo drugo pot! Iz teh hmeljišč, ki jim imamo, potegnimo kar največ hmelja! Ta hmeljišča, ki so, pošteno izpopolnimo, uredimo in zgladimo. Dajmo hmelju opore, hrane in nežne pozornosti, kolikor je največ moremo, pa bo namesto 1000 kg na ha pač 1500 kg storžkov. Namesto, da je le 14 % hmelja prvega razreda, naj ga bo 50 %, pa bo hmeljar zadovoljen in še kdo. Se pravi, hmeljar, uporabi vse znanje, vso voljo in vso pridnost, da izboljšaš in povečaš pridelek!

»Hmeljar« ti bo še v naprej pri roki z nasveti in navodili!

Ne morem končati, ne da bi se spomnil prvega urednika, lahko rečem »Hmeljarjevega« očeta, Janka Kača. Hmelj mu je bila najlepša, najlahtnejša in najslajša »roža«. Janko in hmelj, dvoje bitij v enem telesu. Spoznala sva se v času, ko je bil hmelj po prvi vojni najbolj čaščen. Srečala sva se v hmeljniku in postal mi je svetovalec pri pisanju mojega »Hmeljarstva«. Pozneje me je usoda vrgla iz hmeljnikov, toda vedno sem rad zasledoval njegovo delo v korist hmeljarstva. Malo pred svojo smrtjo je napisal poglavje o hmelju v moji knjigi. To je bilo njegovo poslednje večje delo poleg uredništva. Prezgodaj nas je zapustil, njegov smeh in njegova beseda pa še vedno zvenita in bosta odmevala po savinjskih hmeljiščih.

Naj končam z njegovimi besedami. Vredne so, da jih ponovimo!

»Zato se ne sme dogajati, da bi uporabljali hmeljarji svoje zadružno glasilo za podnet ali bi pa vanj zavijali prekajeno slanino za malo južino. List je treba shraniti za poznejša leta in za bodoče rodove. Bolhači, uši, peronospora, rdeči pajek in druge bolezni in škodljivci se pojavljajo kot nevšečni svetniki vsako leto v hmeljski pratiki. Nihče vendar ne bo čakal, kaj bo svetoval »Hmeljar« v prihodnji številki, temveč bo pogledal, kaj je dejal o tem vprašanju prejšnja leta. Prej ko namreč zgrabiš bolezen ali škodljivca, laže ga premagaš. Hmeljarji, shranjujte strokovno zadružno glasilo, ki vam bo kažipot in vodilo o vašem delu!« (Hmeljar, VII 10-11).

Miran Cvenk, preds. Hmeljne komisije LRS:

Nadaljnja perspektiva je zelo ugodna

Kljub dejstvu, da je v Savinjski dolini precej razširjena industrija, ki po narodnem dohodku daleč presega dohodke iz kmetijstva, je Savinjska dolina poznana doma in po svetu zgolj po pridelovanju svetovno znanega hmelja. Ta sloves so si Savinjšani pridobili z umnim hmeljarjenjem. Savinjski golding je dosegel dostojno mesto v mednarodni trgovini s hmeljem.

Okupator je skoraj popolnoma uničil slovensko hmeljarstvo. V povojnih letih smo ponovno dosegli zadovoljive rezultate. Površine so se povečale, kvaliteta se je izboljšala in tudi hektarski donosi so boljši od predvojnih. Pri obnovi hmeljarstva so imele važno vlogo združne organizacije s svojim Inštitutom za hmeljarstvo, ki strokovno usmerja to važno panogo kmetijstva v Savinjski dolini.

Savinjska dolina se je v povojni dobi preko kmetijskih zadrug, Hmeljarskega odbora ter Inštituta za hmeljarstvo organizacijsko utrdila tako, da ima edinstvene pogoje v svetu za kvalitetno pridelavo hmelja. Te pogoje bo lahko še izboljšala iz razloga, ker naša gospodarska politika daje v zadnjih dveh letih, v bodoče pa še z večjim poudarkom, vso pozornost povečanju kmetijske proizvodnje. Hmeljarsko področje

kljub dejstvu, da ima najmočnejšo kmetijsko mehanizacijo v Sloveniji, še ima potrebe. Posebne važnosti je, da se zgradi v območju kmetijskih zadrug zadostno število modernih sušilnic. Misliti je tudi treba na impregnacijske naprave. Dejstvo je, da hmeljev primanjkuje in da jih bo še primanjkovalo. Poizkusi z žičnicami so se dobro obnesli. Pravilno bi bilo, da tudi v naprej na primerni zemlji postavljamo žičnice.

Nadaljnji razvoj in dvig družbenega standarda na tem območju je v bodoče odvisen od večjega donosa ter izboljšanja kvalitete hmelja. Zato bo treba še nadalje obnavljati hmeljišča, da bi dosegli zadostne količine, ker se homo le na ta način uveljavili na svetovnem tržišču, kjer je zelo močna konkurenca drugih držav — pridelovalk hmelja. Le z večjimi količinami homo vplivali na svetovni nivo cen ter dosegli tako ugodnejši finančni uspeh. Glede na to, da je v interesu skupnosti izvoz, bo politika odkupnih cen stimulatívna za proizvajalce.

Iz vsega tega se vidi, da je nadaljnja perspektiva zelo ugodna in je procvit hmeljarskega okoliša odvisen od čim intenzivnejše obdelave in preorientacije še ostalih površin na hmeljsko kulturo, v kolikor so za to primerne.

Franč Lubej — predsednik OZZ Celje:

„HMELJAR“ naj še krepkeje utira pot naprednemu kmetijstvu

Deset let poteka odkar »Hmeljar«, glasilo savinjskih hmeljarjev, uspešno posreduje gospodarske in strokovne nasvete pridelovalcem »zelenega zlata«. Teh deset let pomeni obdobje velike in vztrajne prizadevnosti našega delovnega ljudstva, da si v svobodni domovini zgradi boljšo bodočnost. V tej skupni borbi naše družbe za izboljšanje gmočnih pogojev — za izgradnjo močne socialistične domovine so nedvomno proizvajalci hmelja dosegli velike uspehe.

Poleg ugodnih gospodarskih pogojev, ki jih v naši družbeno politični ureditvi hmeljarjem-proizvajalcem nudi skupnost, poleg marljivosti in delovne prizadevnosti vsakega hmeljarja, pa tudi vzporedne gospodarske rasti in organizacijskega utrjevanja združnih organizacij na hmeljskem pridelovalnem področju, je prav gotovo točna ugotovitev, da je glasilo savinjskih hmeljarjev »Hmeljar« mnogo pripomoglo k razvoju hmeljarstva. V njem vidi hmeljar stalnega svetovalca o strokovnih in ostalih ukrepih za hmeljarstvo, pa tudi obveščevalca o vseh vprašanjih, ki zadevajo hmeljsko proizvodnjo pri nas in v svetu. Zato ga hmeljarji skrbno prebirajo in zato je postal list nenadomestljiv pripomoček v hmeljarstvu.

Pohvale je vredno dejstvo, da ima »Hmeljar« tudi precej zunanjih sodelavcev — dopisnikov, predvsem iz vrst hmeljarjev. Le-ti bodo tudi v bodoče potrebni in bi morda kazalo mrežo dopisnikov še razširiti.

Ko pregledujem list za dve, tri leta nazaj, ne morem mimo tega, da ne bi stavil vsaj ene, po mojem mnenju kritične pripombe. V čem je stvar? Zdi se mi, da v »Hmeljarju« manjka razprave o obliki družbenih problemih, predvsem onih, ki bi obravnavali naše gospodarstvo v širšem merilu. Manjka tudi tematika iz življenja in dela združnih organizacij. To bi bilo zlasti važno sedaj, ko je treba uveljaviti še nekatere

ukrepe, da bodo naše zadrug kos nalogam, ki jih družba pred njih postavlja. Konkretna problematika iz dela in življenja zadrug, njihovo delo glede odsekov in odborov za pospeševanje kmetijstva, glede odkupov, hranilno-kreditne službe itd., bi bilo koristno, menim, da bi razprava o omenjenih vprašanjih vnesla v list več pestrosti, vsekakor pa dosti aktualnih vprašanj, ki zanimajo naše kmetovalce. O taki dopolnitvi vsebine »Hmeljarja« bi torej kazalo razmisliti.

Ko skozi deset let ugotavljamo razvoj hmeljarstva v Savinjski dolini, smo lahko zadovoljni. Ne samo za več kot 200 % večje hmeljske površine kot leta 1945, temveč tudi iz leta v leto naraščajoči donosi in kar je po mojem mnenju najvažnejše, stalno izboljševanje kvalitete hmeljskega pridelka — so rezultati dela v hmeljarstvu. In tu ne moremo prezreti uspehov združnih organizacij na hmeljarskem področju. Njihova materialna osnova omogoča hiter razvoj kmetijstva v smislu večje proizvodnje in utrjevanja socialističnih odnosov. Njihovi močni strojni parki, hmeljska skladišča in sušilnice lahko odločilno pripomorejo k boljši in večji hmeljski proizvodnji.

Z nadaljnjim utrjevanjem kmetijskih zadrug, z izpopolnitvijo Hmeljarskega inštituta, bomo dosegli še večje uspehe. Zato pa rabimo v vodstvu zadrug dobre, poštene in dela voljne kmetovalce. K temu pa lahko mnogo pripomore glasilo »Hmeljar«, če bo v vsebino njegove razprave vneseno več pestrosti iz vsakodnevne življenja in dela združnih organizacij.

V imenu OZZ se uredništvu »Hmeljarja« zahvaljujem in mu želim v bodoče mnogo uspehov z željo, da bi »Hmeljar« še krepkeje utiral pot naprednega kmetijstva in utrjevanja odnosov v graditvi socializma v Savinjski dolini!

Ivan Rančigaj, predsednik občine Žalec:

Za splošni napredek kmetijstva v Savinjski dolini

Kakor drugod po naši domovini, smo morali tudi v Savinjski dolini takoj po osvoboditvi začeti z gospodarsko obnovo. Ker je tukaj hmeljarstvo v gospodarskem pogledu najpomembnejše, je bilo treba najprej obnoviti nasade hmelja. Ti so med zadnjo vojno mnogo trpeli. Okupator seveda ni imel razumevanja za napore naših hmeljarjev, katerih blago je na svetovnih tržiščih uspešno tekmovalo z njegovim. Tako so bili ob koncu vojne naši hmeljevi nasadi zanemarjeni, ponekod na pol uničeni.

Naši vodilni gospodarstveniki pa so takoj spoznali, kako važno je savinjsko hmeljarstvo za narodno gospodarstvo, saj pomeni za državo vsako leto prav lep vir deviz, za kmete hmeljarje pa tudi dober zaslužek. Zato so, tako ljudska oblast kakor združene organizacije in sami hmeljarji, posvetili vse sile čim hitrejši in temeljiti obnovi hmeljarstva. Bilo je treba obnoviti stare nasade, napraviti nove, uvesti napredne, sodobne načine pridelovanja in pridelati na hektar čim več dobrega blaga s čim manjšimi stroški.

Savinjski hmeljarji so v obdobju desetih let zares dosegli razveseljive uspehe. Pridelek se je večal iz leta v leto, pa tudi kakovost je vedno boljša.

Občina Žalec je, kakor je znano, središče hmeljarstva. Tu so največji in najboljši hmeljevi nasadi in tu hmelj najbolj uspeva. V žalski občini je 1293 ha ali 78 % vseh hmeljišč v Savinjski dolini.

K temu lepemu napredku v hmeljarstvu pa je zelo veliko pripomoglo strokovno glasilo savinjskih hmeljarjev, list Hmeljar. Letos bo deset let, odkar je bil

list ustanovljen in v tem času je opravljal med savinjskimi hmeljarji pomembno vlogo. Vsa leta je prinašal izpod peres priznanih in izkušenih strokovnjakov strokovne članke, ki so učili naše hmeljarje novih, sodobnih načinov obdelovanja: pripravljanja zemlje, sajenja, nege, škropljenja in uspešnega zatiranja škodljivcev, pravilnega sušenja itd. Prinašal je znanstvena dognanja Hmeljarskega inštituta v Žalcu, seznanjal hmeljarje, zlasti med sezono, s cenami na svetovnih tržiščih in podobno. Iz lista so se naši hmeljarji lahko poučili tudi o stanju hmeljarstva v inozemstvu. Tako ima torej list mnogo zaslug pri tem, da se je naše hmeljarstvo moderniziralo in da lahko tekmuje s tujino, še več, jo celo prekaša. List je uspešno opravljal tudi propagando med našimi hmeljarji; vztrajno jih je spodbujal k razširjevanju hmeljišč. Tako je mnogo pripomogel h gospodarskemu blagostanju Savinjske doline, pa tudi k splošnemu napredku. Zato je treba izreči tudi vse priznanje strokovnim sodelavcem in drugim dopisnikom lista, katerega so dvignili v pomembno, sodobno strokovno revijo.

Prav pa bi bilo, da bi list obravnaval tudi druge kmetijske panoge, zlasti tiste, ki omogočajo in pospešujejo razvoj hmeljarstva: to sta zlasti živinoreja in travništvo. Pomembna panoga kmetijstva v Savinjski dolini je tudi sadjarstvo. Zato bi bilo dobro, da bi list prinašal nasvete in navodila tudi našim sadjarjem. Tako prizadevanje bi gotovo pozdravili vsi savinjski kmetovalci. Tako razširjen in izpopolnjen bi naš list lahko storil še več za splošni napredek kmetijstva v Savinjski dolini.

Vinko Zagoričnik, hmeljar iz Podvina pri Polzeli:

Želimo, da bi „Hmeljar“ doživel še mnoga takih jubilejev

Že v stari Jugoslaviji se je hmeljar navadil na svoj stanovski časopis, ki mu je bil zvest spremljevalec in svetovalec, v prvi vrsti pri sklepanju kupčij. Našel pa je v tem svojem časopisu tudi marsikateri koristen članek, ki mu je dal ta ali oni nasvet za obdelovanje hmelja. V tisti dobi so bila pač najvažnejša poročila o stanju tržišč, o cenah hmelja in o pridelku v drugih državah. Največ skrbi je pred vojno imel hmeljar s prodajo. Pridelovanje je bilo postranska stvar. Težko se je bilo spoznati v tistem času pri prodaji, ko so se cene hitreje spreminjale kakor vreme. Besedam nakupovalcev nisi mogel verjeti, edina resnična poročila si lahko razbral iz hmeljarskega časopisa, le da se je situacija na žalost na tržišču večkrat že izpremenila, preden je prišel časopis do hmeljarja. Zelo važno je bilo tedaj tudi, da je hmeljar zvedel, kakšen je pridelek količinsko in kakovostno po drugih državah, zlasti v Češki in Nemčiji, ki sta najvažnejši konkurentki našega hmeljarstva. Če si vedel, da je pridelek drugod slab, si imel upanje, da boš hmelj dobro prodal, čeprav so nakupovalci trdili prav nasprotno. Dostikrat so se trgovci med seboj dogovorili in ustavili nakupovanje samo zato, da bi prestrašene pridelovalce prisilili na nižjo ceno. No, kaj bi še dalje govorili o starem načinu prodajanja, saj se vsi, čeprav je od tedaj minilo precej let, še živo spominjamo, kakšne skrbi smo imeli s prodajo. Hmeljar je kljub vsem navodilom, pravim in napačnim, spoznal, da je za njega pretvegano špekulirati, zadrževati hmelj dolgo doma in čakati na morebitno boljšo ceno. To svoje spoznanje je spravil v pogovor: »Hmelj in mrlič morata čimprej od hiše«.

Z okupacijo so za hmeljarstvo nastopili pri nas žalostni časi. Izginil je skoraj ves hmelj iz doline, a še prej kot hmelj slovenska beseda in naš hmeljarski časopis. Kljub vsem okupatorjevim navodilom pa so trdni hmeljarji zadrževali hmelj, v kolikor se je največ dalo. Računali so na to, da Nemci in vojna ne bosta ostala večno v dolini. Po vojni pa bo po vsej verjetnosti, kot jih je učila izkušnja iz leta 1918, zopet konjunktura. To hmeljarjevo pričakovanje se je delno uresničilo. Okupacija je sicer srečno minila, vendar prva povojna leta niso bila ugodna za hmeljarja. Na srečo se je situacija z leti izboljšala. Da v prvih povojnih letih niso bile cene pravilno določene, govori že dejstvo, da je bila potrebna obvezna saditev hmelja. Ko pa je prišlo do cene, ki je krila hmeljarjeve stroške, se je površina pod hmeljem širila sama od sebe, brez kakršnih koli prisilnih ukrepov.

Brž ko se je vojna končala, že smo čakali na naš strokovni časopis, da slišimo zopet v domači besedi poročila o hmelju. Kmalu smo ga pričakali. Z zanimanjem smo listali po prvih številkah »Hmeljarja«, vendar pa smo se nanj vsaj v začetku težko privadili, ker smo pogrešali poročila o stanju hmeljišč v drugih državah, o cenah, z eno besedo o vsem tistem, kar je bilo za nas pred vojno najvažnejše. Domača in obenem zlahka beseda našega Janka Kača pa nas je kmalu navezala na nov časopis. Usmeril je naše zanimanje na strokovne članke in nas — zlasti, ko smo videli, da je naša glavna skrb pridelovanje hmelja — zainteresiral tudi za te. No, pa tudi časopis sam se je približal našemu okusu, ko je začel prinašati pred dvema letoma poročila o stanju hmeljišč v drugih

evropskih hmeljarskih državah. Zadovoljni smo s to rubriko, želimo pa, da jo še razširite in ji priložite še poročila o prodaji hmelja na svetovnem trgu. Hmeljar želi vedeti, kako je s hmeljem in kakšna je konjunktura na tržiščih, čeprav mu je pri nas primerna cena zagotovljena.

Za vsakega hmeljarja, četudi ima mnogo lastnih izkušenj, so vedno zanimiva poročila o gnojenju,

škropljenju, obdelovanju, rezi hmelja in podobno. Prav se nam pa zdi, da najdemo v časopisu tudi članke, ki nas seznanjajo s splošno situacijo v kmetijskih zadrugah, v hmeljski trgovini in podobnem.

Ob 10-letnici našega »Hmeljarja« želimo, da bi doživel še mnogo takih jubilejev in da bi ga resno in temeljito čital vedno večji krog hmeljarjev.

Na uspehe smo lahko ponosni

Kdor ne pozna razvojne poti hmeljarstva v Savinjski dolini, bi mislil, da je tu hmeljarstvo doma že iz davnih časov. Temu pa le ni tako. Pridelovanje hmelja v večjem obsegu se prične šele po letu 1900. Do takrat so se s hmeljem pečali le večji posestniki, medtem ko je še vedno bil glavni vir dohodkov srednjih in malih posestnikov krompir, žito, predvsem pa konjereja. Toda Savinjšani so kaj kmalu uvideli, da se pridelovanje hmelja mnogo bolj izplača, kot pa krompir ali pšenica. Tako je naš golding hitro osvojil savinjskega kmeta. S pridelovanjem so se okrog leta 1910 že bavili tudi majhni posestniki.

Leta 1908 je hmeljarje zadela prva težka preizkušnja. Izredno huda suša, kakršne po tem letu v Savinjski dolini še ni bilo, je domala uničila ves pridelek. Na vseh prodnatih predelih so bile kobule debele komaj kot fižol, poleg tega pa so tudi škodljivci uničili to, kar suša ni mogla. Seveda takrat še nismo poznali škropljenja ali kaj podobnega. Vsa skrb za dober pridelek je bila prepuščena hmeljarjem samim, ki so se ravnali pač po svojih lastnih, takrat še pičlih izkušnjah. Cene so se gibale vse do prve svetovne vojne okrog 1 goldinarja za kg, kar je pa tiste čase bil lep denar. Hmeljarji so zatrjevali, da se hmeljarjenje še izplača, če se pridelek le proda po 1 krono. Seveda pa takrat ni bilo takšnih izdatkov. Hmeljevke so bile poceni, umetnih gnojil nismo poznali. Prva svetovna vojna pa je hmeljarstvo postavila na glavo. Čeprav skrčenje nasadov ni bilo obvezno, so Savinjšani skoraj vse površine izorali, da so lahko pridelovali več živeža, ki je bil med vojno velik problem. Takoj leta 1919 pa so zopet posadili velike površine, saj so vedeli, da bo vsaj nekaj let za savinjski golding ugodna konjunktura. L. 1924 so cene že dosegle 100 din za kg. Prekupčevalci so se kar vrstili. Hmeljar se kar ni mogel odločiti za kupčijo. Seveda pa so prekupčevalci spretno manevrirali s cenami. Včasih so cene padle kar čez noč za polovico. Posebno močno je bilo prizadeto hmeljarstvo v letih svetovne gospodarske krize 1927 do 1930. Leta 1927 je marsikateri hmeljarja spravilo na boben. Sprva se je cena hmelju gibala to leto okrog 65 dinarjev za kg. Toda hmeljarji ga skoraj niso hoteli prodajati, čakali so cene 100 din za kg. Toda sreča se to leto hmeljarjem ni nasmejala. Hitro je cena padla na 40, 30, 20 din, nazadnje na 5 din in celo na 2 din za kg. Tako je več kot polovica pridelka ostalo neprodanega. V teh letih je bila Savinjska dolina kot izumrla. Šele leta 1930 se je življenje zopet vrnilo v dolino. Pridelek je že dosegel ceno 32 din za kg. Savinjšani so že dobili zaupanje, spet so z veseljem prijeli za delo. Do leta 1940 so se cene gibale od 25 do 40 din za kg.

V letu 1905—1914 je bilo zgrajenih največ sušilnic, saj se je do takrat pridelek sušil na soncu ali pa na doma napravljenih lesah oziroma sušilnicah.

Hmeljevke je bilo v teh časih lahko dobiti. Cena se je gibala od 4 do 7 din za komad leta 1926, ko so bile najdražje.

K škropljenju hmelja pa so Savinjšani pristopili šele v letu 1926. Do takrat so škropili le najnaprednejši hmeljarji. Seveda so sprva škropljenje opravljali le s hrbtnimi škropilnicami. Po letu 1930 pa so hrbtnice škropilnice izpodrinile prevozne. Pred drugo svetovno vojno so hmeljarji pridno škropili, tudi po petkrat, kar danes na žalost neradi storimo.

Ker je bila vsa trgovina v rokah prekupčevalcev, ki so nemilo izkoriščali hmeljarje, so hmeljarji že takrat mislili na svojo organizacijo. Tako sta bili kar dve organizaciji, »Hmeljarsko društvo« in »Hmeljarska zadruga«. Slednja je imela nalogo organizirati neposredno prodajo hmelja, da bi tako izločila prekupčevalce. Žal pa večjega uspeha ni bilo. Obe organizaciji sta predstavljali vsaka svojo politično stranko in tako bili orodje političnih borb. Seveda sta hoteli druga drugo uničiti in sta se pri tem posluževali različnih intrig, pa čeprav na škodo hmeljarjev. Tako sta ti organizaciji vsaka po svoje propagirali uporabo zaščitnih sredstev. Spominjam se, kako je »Hmeljarsko društvo« razglašalo, da je škropivo »Ob 21« ničvredno samo zato, ker je to škropivo propagirala »Hmeljarska zadruga«, čeprav se je škropivo odlično obneslo. Tako hmeljar pač ni vedel, komu bi naj verjel.

Da bi preprečili prodajo drugega hmelja pod znamko Savinjski golding, so že takrat uvedli obvezno oznamkovanje hmelja.

S prihodom okupatorja pa je savinjsko hmeljarstvo doživelo ponovno preizkušnjo. Obvezno smo morali skrbeti nasade na četrtino površin. Vso trgovino je prevzela država, ki je tudi diktirala cene. Prvovrstni pridelek se je še vnovčil, medtem ko je slabši pridelek romal v razna močvirja, kamor so ga hmeljarji morali po nalogu okupatorja zvoziti. Zanj so prejeli malenkostno odškodnino. Obupani hmeljarji so hmeljevke skoraj pokurili, tako da smo leta 1945 brez sredstev in hmeljev stopili na pot obnove savinjskega hmeljarstva.

V kakšnih pogojih se je hmeljarstvo razvijalo po osvoboditvi, ne bom pisal, saj je vsakomur dobro znano. Vsekakor pa smo na uspehe lahko ponosni. Če primerjamo današnje hektarske donose, razne tehnične pripomočke in samo organizacijo prodaje, vidimo bistveno razliko.

Hmeljarji moramo vedeti, da lahko le v složnem sodelovanju in podpori oblasti kljubujemo oviram, ki se pojavljajo, zato ne bi bilo prav, da bi ves trud — naš in naših prednikov — nepremišljeno prodali tistemu, ki le obljubuje večje ugodnosti.

Henrik Žolnir

Misli ob desetletnici „HMELJARJA“

Deset let je v zgodovini kaj kratka doba, v življenju posameznikov kakor tudi v delovanju organizacije in njenega glasila pa ta lahko mnogo pomeni. Ne samo v politiki in kulturi, temveč tudi v gospodarstvu lahko govorimo, da je tisk velesila. Prav posebno še v naprednem gospodarstvu, kjer si vseh izsledkov znanosti in poskusov v kmetijstvu brez pisane besede in tiska sploh ne moremo misliti. Res, da je govorena beseda bolj živa, da ima ta trenutno boljši uspeh, vendar se pa kaj rada kmalu pozabi, medtem ko pisana beseda ostane ne samo nam, ki se ponovno vračamo k nji, da črpamo iz nje njene skrivnosti, temveč tudi našim zanamcem, ki naj vedo, da je tudi ta generacija nekaj ustvarjala in ni živela zaman.

Da, deset let življenja našega »Hmeljarja« je za nami in zdi se nam, kakor da je bilo šele včeraj, ko smo prejeli prvo številko. In vendar je že deset lepih knjig, polnih raznega čtiva, od poročil do najbolj važnih člankov naših priznanih strokovnjakov. Ne bilo bi Savinjske doline, takšne kot je, brez hmeljarstva in ne bilo bi dobro organiziranega, solidnega in naprednega hmeljarstva, če ne bi imeli dobrega strokovnega lista »Hmeljarja«. Zgodovina nam dokazuje, da so bili začetki hmeljarstva v Savinjski dolini zelo težki. Mnogo desetletij je že za nami, zato lahko danes objektivno presodimo vse pozitivne, kakor tudi negativne posledice takratnega dela. Nedvomno je, če bi danes začeli s hmeljarstvom v Savinjski dolini, bi ne uspeli več. Ne morda zaradi pomanjkanja sposobnosti za proizvodnjo, temveč zaradi tega, ker svetovni trg ne prenaša dandanes več poskusov ponudbe manj znanih ali nepoznanih znamk in tudi zaradi hude konkurence, ki jo mora vsak, ki hoče uspeti, vzdržati ali pa propasti. Ali nam ni zgodovina pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama zlati nauk, kakšna naj bo naša pot v bodočnost? Res, tudi tista stara trgovina številnih trgovcev je dala svoje koristne izkušnje, kakor tudi glasili stare, predvojne hmeljarske zdruge in društva, tako da smo imeli hmeljarji zaradi politične razcepljenosti kar dve glasili. Ničesar ni slabega, kar ima le trohico dobrega v sebi, pa tudi iz napak se lahko učimo. Vsem, ki so kdaj koli ali kjer koli pisali v prid ali pouk našemu hmeljarstvu, moramo biti hvaležni. Zavedajmo se, da brez poznanih

in nepoznanih sodelavcev ne bi bilo tega kar lahko danes imenujemo savinjsko hmeljarstvo.

Toda vse to bi za savinjsko hmeljarstvo ne imelo mnogo pomena, če bi po osvoboditvi ne dosegli enotne organizacije, kakor v proizvodnji tako v trgovini. Če bi ljudska oblast ne storila ničesar več, kakor da je ustvarila to našo enotnost, posebno pri prodaji na svetovnem trgu, je storila mnogo, morda največ, posebno za blago kot je hmelj, ki ga moramo skoraj stoodstotno prodati na vseh mogočih inozemskih trgih. Ko bi pri vseh izvoznih produktih naše države postopali tako enotno, bi v naši izvozni trgovinski bilanci dosegli še mnogo lepše uspehe. Da smo vse to dosegli, je gotovo velika zasluga našega strokovnega glasila »Hmeljarja«, ki pod dobrim vodstvom tovariša urednika skrbi za napredek in procvit našega hmeljarstva. Zadnji dogodki v trgovini so nekoliko skalili naše odnose, ki pa naj ne bodo vzrok, da rušimo našo bodočnost. Napake priznajmo, drugi pa naj pozabijo, kar je bilo, vsi skupaj pa nesebično delajmo za še lepšo bodočnost v hmeljarstvu.

Kakšne naj bodo naloge našega glasila v bodoče? Manjka nam še propagande za izboljšanje kvalitete proizvodnje. Nujno je tudi, da še povečamo površino hmeljskih nasadov na tisti obseg, ki nam je dovoljen po EHB in kar nam je potrebno, da lahko zadostimo povpraševanju po našem kvalitetnem hmelju na svetovnem trgu. Kvalitetnem pravim, kajti slabega imamo še preveč, dobrega pa nam vedno primanjkuje. Kaj lahko se nam zgodi, da zaradi pomanjkanja dobrega blaga izgubimo trg. Zato ni nič manj važno, da povečamo hmeljske nasade v glavnem na obrobni krajih, kjer naj še iz lastnih gospodarskih razlogov povečajo hmeljišča, pa tudi v dolini sami moramo zainteresirati male kmete, da ne iščejo rešitve in zboljšanja svojega gmotnega položaja v industriji, temveč v hmeljarstvu. Mali proizvajalec lahko kvalitetneje obdeluje, posebno kar se tiče ročnega dela, pa tudi združnih škropilnic in sušilnic je dandanes že dovolj na razpolago, tako da bodo sčasoma postale naše splošne kmetijske zadruge najbolj važen činitelj v pridelovanju kvalitetnega hmelja. Naša skupna parola mora biti čim večji in čim boljši pridelek, naš list »Hmeljar« naj nas pa v tem zvesto podpira. Pongrac Turnšek

10 let hmeljarstva v svobodni domovini

Desetletno obdobje naporov, žrtev in prizadevanj, ki jih je dnevno izpričalo delovno ljudstvo v dobi obnove in izgradnje porušene ter zaostale domovine, je za nami. Po pravici lahko trdimo, da se lahko sleherni državljani s ponosom ozre na prehojeno pot vojne graditve. Odveč je posebej naštevati številne uspehe pri uresničevanju gospodarsko političnega programa za postavitev temeljev naše socialistične izgradnje. Saj tudi ni potrebno. Dejstva dovolj dokazujejo, obenem pa smo vsi priča kot soudeleženci nadčloveških naporov, vloženih za boljši jutrišnji dan delovnim ljudem nove Jugoslavije. Težko je najti v svetu primer dežele, ki bi se ob takšnih pogojih obnavljanja porušene domovine odločno spoprijela z neizmerno zaostalostjo — ob istočasnem pritisku in napadalnim težnjam od vseh strani. Znano so gospodarske nevednosti, nastale zaradi slabih letin, visokih izdatkov za investicije, inozemskih posojil, neplačevanja reparacij, jačanja obrambne moči dežele itd., itd. Nihče ne zanika objektivnih in subjektivnih slabosti. Nasprotno, prav te slabosti so predmet številnih

razprav, ki imajo namen odpravljati kar ni dobro in dalje usmerjati gospodarsko politično življenje po poti in na temelju zgodovinskih dogodkov iz leta 1945, takrat, ko se je ljudstvo izreklo za socialistično ureditev nove Jugoslavije. Številne razprave naših voditeljev v minulem letu, zlasti kritična ocena predsednika Tita na IV. plenumu zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, pove, v čem je bila nujnost za takšno pot in v čem so bile slabosti, s katerimi se je treba odločno spoprijeti in jih odpraviti, da se čimprej zagotovijo boljši pogoji življenja nam vsem.

Ozrimo se ob tej priliki tudi na pot, ki ga je prehodilo v tem obdobju naše hmeljarstvo.

Vsi smo priča stanju, v katerem se je znašlo hmeljarstvo po končani osvobodilni vojni. Zmanjšanje površin od 2570 ha leta 1940 na okrog 500 ha leta 1945. Uničen inventar v hmeljiščih. Sušilne naprave razdejane ali prepuščene propadanju, škropilnice so se očuvale le pri redkih hmeljarjih itd. Trgovina brez perspektive, vrsta naprednih hmeljarjev pa je morala

kloniti pred okupatorjevimi grozodejstvi. To je hmeljarska bilanca leta 1945.

Težko pričakovana svoboda je hmeljarjem vžgala trdno upanje, da bo svetla bodočnost tudi zanje novo življenje. Hmeljarji so se znašli pred težkimi problemi obnove in zdravljenja ran, ki jih je prizadejala vojna. Hitro in z neizmerno voljo se je vračalo življenje med hmeljarje, ki so že v prvem letu obnove pokazali znatne uspehe. Površine so se leta 1946 dvignile na 731 ha, povprečni donos pa od 495 kg na 996 kg po ha. Temu je sicer pripomogla dobra letina, vendar je prizadevnost hmeljarjev dala temu uspehu svoj pečat. Nato so se vrstila leta obvezne obnove, obenem pa tudi čas trdega dela pri postavljanju temeljev naše težke industrije. Kmetijstvo sicer ni imelo podrejene vloge, toda široka fronta graditve ni bila v stanju enako skrbeti tudi za hiter napredek v kmetijstvu. Administrativni ukrepi, ki so večkrat negativno vplivali na kmetijsko proizvodnjo, so bili nujnost, mimo katere tudi hmeljarji niso mogli. Kljub temu pa iz leta v leto hmeljarstvo nesluteno napreduje. Temu je izdatno pomagala v prvih letih bivša Hmeljarska zadruga, ki je, poleg vsestranske skrbi za obnovo hmeljnikov in oskrbo hmeljarjev, iskala poti za naš hmelj na svetovnih tržiščih. To ni bila lahka naloga, zlasti če upoštevamo iz leta v leto močnejšo konkurenco v svetu. Kljub lastnim naporom pa ne smemo prezreti pomoči, ki jo je, kolikor je bilo mogoče, nudila ljudska oblast s tem, da je omogočila uvoz materiala, umetnih gnojil, pomagala s krediti, regresi, s prehrano itd. S tem je bila dana osnova, da je, kljub težavam, hmeljarstvo sicer počasi, vendar nenehno napredovalo. Kar pogledjmo! Če označimo površine hmeljišč v letu 1945 z indeksom 100, znaša obseg v letu 1955 že 260, to se pravi, da so se površine povečale za več kot dva in polkrat. Še bolj pa se je povečal hektarski donos. Leta 1945 je indeks 100, leta 1955 pa 580. To so vsekakor lepi rezultati.

Hmeljarji pa niso skrbeli samo za večji pridelek na podlagi povečanja površin in donosov. Izredno pozornost so namenili kakovosti pridelka, ker je le-ta dajala vse doslej, tako pa bo tudi v bodoče, možnost trgovini, da uspešno vnovčuje pridelek na trgu. To so hmeljarji dosegli s pravilno obdelavo zemlje, z zadostnim osnovnim in dodatnim gnojenjem, z agroteh-

Dobro napravljena žičnica izvrstno nadomestuje hmeljevke. Delo v njej je lažje, temeljitejše in bolj ekonomično.

ničnimi ukrepi itd. Pri tem ne smemo prezreti važne vloge, ki jo je imel Hmeljarski inštitut v zadnjih letih, kajti v njem imajo hmeljarji iskrenega strokovnega sodelavca. Vrednost hmelja se po kemičnih analizah opredeli predvsem na naslednje podatke: a) % humulona, b) grenična vrednost, c) antiseptična vrednost.

Po podatkih Inštituta za hmeljarstvo, kažejo analize inozemskih hmeljev, ki smo jih izvršili v zadnjih petih letih pri nas, da dosega savinjski golding največji odstotek humulona. Lupulona, ki je za pivovarstvo nepomemben, je pa v vseh inozemskih hmeljih več kot humulona. Naš hmelj se torej odlikuje po večjem odstotku humulona, česar ne dosega nobeden hmelj na svetu.

Vrsta hmelja	Humulon %	Lupulon %	Grenična vrednost	Antiseptična
Savinjski golding	9,1	7,6	10,3	11,9
Bačka I — Begeš	3,3	7,8	4,1	5,9
Bačka II — Bezdan	3,9	6,9	4,7	6,4
Bačka III — N. Sad	4,4	8,3	5,4	7,1
Angleški	6,5	7,7	8,1	9,4
Belgijski	4,1	7,8	4,6	7,2
Franc. Bourgogne	4,6	8,2	6,0	7,8
Alzaški — Strassbourg	5,4	1,4	6,8	9,3
ČSR Žatec Ia, Ia	4,8	9,7	5,8	8,0
ČSR Žatec Ia	4,9	9,3	5,9	8,0
ČSR Ustek Ia	5,8	10,3	6,9	9,1
Ia Hallertauer — Siegelhopfen	5,8	9,3	6,8	8,9
Ia Hersbrucker — Siegelhopfen	7,3	9,3	7,1	9,4
Ia Tettmanger — Siegelhopfen	5,9	10,8	7,1	9,5
Hochprima Hallertauer Siegelhopfen	6,9	8,9	7,8	9,8
Ia Spalter — Siegelhopfen	7,1	11,3	8,3	10,8
USA — Yakima Hops	6,3	9,9	7,4	9,6
USA — Sacramento Hops	5,8	10,0	6,9	9,1
USA — Oregon	4,7	10,7	5,8	8,2
USA — brezimenski	4,5	8,9	5,4	7,4
USA — Oregon Clusters	5,6	10,3	6,7	9,1
USA — Oregon Fuggles	5,3	8,8	6,3	8,2
USA — Idaho Seedles	6,7	10,3	7,8	10,2
Argentina — Cippolletti	3,3	9,7	4,4	6,6

V pogledu kvalitete beležimo v zadnjih letih vrsto priznanj v svetu. To potrjuje, da smo na pravi poti in nam daje precej zagotovil v perspektivi, obenem pa nalaga vsem nam precejšnjo odgovornost za bodoče hmeljarjenje.

Poglejmo še, kako se je razvijala trgovina v zadnjih 10 letih. Kot smo že omenili, je bivša Hmeljarska zadruga v tem oziru napravila korak naprej, po njenem razformiranju pa je uspešno prodiral z našim hmeljem v svet naslednik, trgovsko podjetje »Hmezad«. Naslednji podatki povedo, kako si je naš hmelj utiral pot v svet, potem ko smo likvidirali neznosno trgovanje in barantanje z našim hmeljem v predvojnem času. Danes nam ves svet prizna, rekli bi skoraj zavida, urejenost v trgovini, ki je v stanju solidno nastopati na tržišču, hmeljarjem pa zagotoviti pošteno plačilo.

V povojnih letih smo izvažali v naslednje države (podatke objavljamo v % v odnosu na pridelane količine v posameznih letih):

TABELA O RAZVOJU TRGOVINE

1946		1952	
SSSR	61 %	Združ. države Amerike	44 %
Združene države Amerike	15 %	Jugoslavija	14 %
Jugoslavija	13 %	Avstrija	9 %
Belgija	6 %	Belgija	10 %
Ostale države		Holandija	8 %
Anglija, Italija itd.	5 %	Franc. kolonije	2 %
		Ostale države — Argentina, Brazilija	
		Anglija, Švica, Nemčija, Italija, Norveška	
		Indonezija	10 %
1947		1953	
Belgija	35 %	Združ. države Amerike	60 %
Združene države Amerike	13 %	Argentina	15 %
Italija	12 %	Avstrija	6 %
Poljska	9 %	Brazilija	4 %
Jugoslavija	7 %	Franc. kolonije	2 %
Madžarska	6 %	Belgija	2 %
Danska	5 %	Jugoslavija	2 %
Holandija	5 %	Ostale države — Finska, Anglija,	
Anglija	4 %	Holandija, Švica, Nemčija, Francija,	
Ostale države		Paragvaj, Indokina	9 %
Bolgarija, Švica, Egipt	4 %		
1948		1954	
Poljska	22 %	Združ. države Amerike	46 %
Združene države Amerike	17 %	Brazilija	12 %
Jugoslavija	15 %	Anglija	11 %
Romunija	11 %	Argentina	6 %
Belgija	10 %	Jugoslavija	6 %
Avstrija	10 %	Holandija	6 %
Anglija	4 %	Belgija	5 %
Ostale države: Švica,		Franc. kolonije	3 %
Holandija, Madžarska,		Ostale države — Avstrija, Švica, Nemčija,	
Danska, Švedska	11 %	Francija, Italija, Norveška, Egipt, Indonezija,	
		Indokina, Japonska	5 %
1949		Podatki za leto 1955 še niso znani.	
Združ. države Amerike	65 %	Prednji prikaz o prodaji našega hmelja pove, da se je trgovina z našim hmeljem zelo utrdila, in da smo našli solidne kupce in stalne odjemalce v Ameriki, Argentini, Avstriji, Angliji, Belgiji, Holandiji, Švici itd., ki vsako leto težijo za odkupom določenih količin našega hmelja. Dejstvo, da pivovarne v svetu, poleg slabših vrst hmelja, nujno rabijo žlahtno blago, med katerim po analizah zavzema prvo mesto naše blago, nam daje močno garancijo, da bomo tudi v bodoče zadovoljivo prodajali.	
Belgija	12 %	Ko govorimo o proizvodnji, kvaliteti in trgu ni odveč, če se ozremo tudi na proizvajalne stroške in odkupne cene hmelju v tem obdobju. Ko na eni strani govorimo o prednosti, ki jo ima naše blago v kakovosti pred drugimi hmelji v svetu, to ne moremo trditi v pogledu proizvodnih stroškov. Čeprav glede obdelovanja zemlje, uvajanja agrotehničnih ukrepov in uporabe znanstvenih ter strokovnih navodil v praksi, bistveno prednjači hmeljarstvo pred ostalim kmetijstvom v naši deželi, se še vendar ne more kosati v najnaprednejših oblikah, ki jih v praksi izvajajo hmeljarji v drugih deželah. To pa je tudi tisto, kar v mnogočem zvišuje proizvodne stroške hmelju pri nas. Tega nas sicer ne sme biti strah, saj bežen pogled v preteklo obdobje pove, da smo napravili znaten korak glede uporabe mehanizacije, umetnih gnojil, itd., kar potrjuje, da bomo na tem področju v bodoče še laže napredovali.	
Jugoslavija	11 %	Proizvodni stroški v času obvezne obnove so bili, kot kažejo podatki, znatno nižji. To je razumljivo, saj se v teh letih za hmeljarsko proizvodnjo ni moglo nu-	
Argentina	5 %		
Ostale države — Avstrija, Holandija			
Švica, Franc. kolonije, Švedska	7 %		
1950			
Združ. države Amerike	48 %		
Jugoslavija	16 %		
Argentina	10 %		
Belgija	7 %		
Anglija	6 %		
Avstrija	4 %		
Franc. kolonije	4 %		
Ostale države — Švica, Holandija,			
Italija, Eritreja	5 %		
1951			
Združ. države Amerike	46 %		
Jugoslavija	10 %		
Argentina	9 %		
Avstrija	9 %		
Belgija	8 %		
Franc. kolonije	3 %		
Ostale države — Francija, Holandija,			
Švica, Anglija, Norveška, Indonezija,			
Palestina, Paragvaj, Indokina	15 %		

diti vsega, kar je rastlina zahtevala, ker je poleg proizvodnje hmelja bil hmeljar obremenjen z obveznimi odkupi živilskih proizvodov, katerim je v enaki meri moral posvetiti vso skrb. Čedalje bolj pa pridejo do izraza stroški proizvodnje, čim smo prišli na prosto trgovino. Od takrat naprej je zelo jasno tudi hmeljarju, da bo gojil in prideloval kakor mu pač kaže njegova gospodarska računica. Hmeljar zelo dobro ve, čim večji je pridelek po hektarju, manjši so stroški. No, to ne drži samo v hmeljarstvu, temveč na vseh področjih gospodarstva. Zadnja leta so se stroški sicer znatno dvignili (delovna sila, hmeljevke). Temu primerno pa je porastla tudi odkupna cena hmelju, od povprečne cene 350 din v času od 1945 do 1951 l. (z industrijskimi boni) na 450 din v času od 1952 do 1955 l. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je zlasti zadnja leta trgovina hmelja izdatno prispevala za izvajanje pospeševalnih nalog v hmeljarstvu. Trgovina je prispevala svoj delež za nabavo strojev, za pomoč pri gradnji zadržnih sušilnic, zadržnih gospodarskih objektov, za nabavo škropilnic, gradnjo in opremo Inštituta za hmeljarstvo, za melioracijska dela, za pomoč pri nabavi hmeljev, gradenj žičnic, itd. Vse to je izdatna pomoč neposrednim proizvajalcem hmelja, skratka v veliko pomoč hmeljski proizvodnji na področju Savinjske doline. Tega ne smemo prezreti, kadar govorimo o odkupni politiki hmelja.

Velik razvoj na hmeljarskem področju so v tem času napravile naše združne organizacije. Iz prvotnih zadržnih trgovin so se zadrge razvile v pomemben gospodarski činitelj na vasi. Nezaupanje v prvih letih kmeta-hmeljarja do zadrge je dandanes popolnoma splahnelo. Sedaj lahko mirno trdimo, da brez takšne organizacije ne samo v hmeljarstvu, temveč povsod kjer se razvija kmetijsko življenje pri nas, ne bi imeli, še manj pa bi mogli imeti večje možnosti napredka in bodočnosti. Krepitev zadržnega gospodarstva, jačanje pospeševalne službe in tesno povezovanje kmečkega življenja z zadržno organizacijo, odpira zelo jasno pot kmetijstvu v prihodnosti.

Ko zaključujemo desetletno obdobje, lahko pribijemo eno:

Hmeljarstvo v Savinjski dolini je doživelo znaten napredek, ki ga ne moremo podcenjevati. Seveda je še vrsta perečih problemov, ki čakajo ugodne rešitve. Med te sodi veliko vprašanje preskrbe s hmeljevki, kajti dobava hmeljev bo iz leta v leto težja, zlasti še, če želimo razširiti hmeljske površine od sedanjih 1.650 na 2.500 ha. Napor bližnje preteklosti so ustvarili solidne temelje za to pot. Zaradi tega, hmeljarji, s polnim zaupanjem v drugo desetletje, ki nam bo prineslo novih uspehov.

Karel Kač

Inž. Bogdan Ferlinec

Perspektivni načrt dela inštituta za hmeljarstvo v Žalcu

Po treh letih delovanja inštituta se že jasneje vidijo potrebe hmeljarske prakse in možnosti za delo na tej ustanovi. Zato ne bo odveč, če hmeljarjem obrazložimo namere Inštituta za bodoče delo in s tem izzovemo diskusijo, ali naš načrt zadosti upošteva pričakovanja hmeljarjev in v čem naj bi se ta načrt še izpopolnil.

O tem, da mora naš celotni načrt dela imeti le en skrajni cilj, to je količinsko in kakovostno boljše pridelovanje hmelja, ne more biti dvoma. Toda do uresničenja te naloge vodijo različna pota. Ta pot je v strokovno-znanstvenem pogledu vedno premo začrtana, tako da pomeni vsako odmikanje od te poti tudi oddaljenje od postavljenega cilja. Kljub temu pa moramo pri raziskovanjih, ali je mogoče brez sprememb uporabljati tako pridobljene zaključke in izkustva tudi v praktični proizvodnji, dostikrat odstopati od edino pravilne, strokovno-znanstvene linije, ker nas pač zunanje okolnosti k temu silijo. Zato morajo raziskovanja Inštituta imeti 2 smeri. Prva, znanstveno-raziskovalna se mora razvijati brez ozira na vladajoče proizvodne in gospodarske pogoje ter upošteva le najbolj idealne pogoje za realizacijo. Na ta način doženemo, kakšne uspehe lahko sploh dosežemo z ozirom na zastavljeni cilj. Druga smer, strokovno-operativna, pa mora kritično upoštevati vladajoče proizvodne razmere (gospodarske, tehnične, materialne, nadalje znanje, navade ter predsodke pridelovalcev in podobno) ter skuša najti one ukrepe in prijeme, ki so pod vladajočimi ali pa dosegljivimi in spremenjenimi okolnostmi izvedljivi in mogoči, čeprav z njimi ne dosežemo teoretično skrajno dobrih uspehov.

Pri raziskovanjih našega inštituta gre konec koncev vedno za kakšen problem v hmeljarstvu. Ti problemi se lahko tičejo izbire ali požlahtnevanja sort hmelja, ali obdelave, apnenja in gnojenja hmeljišč, ali oskrbovanja in nege hmeljske rastline v času vegetacije, ali obvarovanja rastline in pridelkov pred glivičnimi boleznimi in živalskimi škodljivci, ali pravočasnega in pravilnega dozorevanja, obiranja in su-

šenja kobul, ali končno, pravilnega dozorevanja hmeljske rastline pred prezimovanjem. Pri vseh naštetih skupinah problemov vplivajo, kot soodločujoče okolnosti, meteorološki (vremenoslovski) elementi posameznih krajev kot bioklimatski faktorji (za življenje važni podnebni pogoji), dalje vodne razmere zemljišč, njih višinska lega, relief, nagib ter obsončenost in končno pedološke lastnosti izkoriščane zemlje. Te naravne okolnosti more človek le redko kdaj spremeniti. Zato jih mora v celoti upoštevati pri proizvodnji in se jim skušati toliko prilagoditi, da bo imel od tega največ koristi. Zaradi tega je temeljna naloga inštituta proučevati naravne okolnosti proizvodnje in redno spremljati ter registrirati spremembe, ki nastajajo med letnimi časi istega leta, med posameznimi leti ali v daljših obdobjih. Izsledke raziskovanj teh ambientalnih (okoljskih) pogojev v proizvodnji je treba vedno upoštevati pri tako imenovanih strokovno-operativnih raziskovanjih, katerih rezultate nato uvajamo v široko prakso. Pri prej opisanih znanstvenih raziskovanjih, ki navadno niso na terenu, temveč v laboratoriju, vsekakor pa obvarovani ambientalnih vplivov, pa omenjene izsledke le delno ali pa sploh ne upoštevamo.

S proučevanjem navedenih ambientalnih faktorjev se pri našem inštitutu bavi ekološki oddelk, ki daje svoje izsledke ostalim oddelkom inštituta, da jih ti pri svojih raziskovanjih uporabijo. Po bioklimatskih faktorjih, ki jih oddelk proučuje, bo naš okraj razdeljen na ožje bioklimatske okoliše ali edinice in bo za njih izdelana podrobna karakteristika. Ravno takšna razdelitev okraja na edinice bo izvršena tudi glede podgenetskih in agropedoloških posebnosti obdelovalne zemlje. S kombiniranjem obeh razdelitev in upoštevajoč hidrološke in orografske posebnosti okolišev, bodo določene klimatsko-zemljiščne edinice, ki bodo v bodoče podlaga za sistematska raziskovanja rastlinsko-proizvodnih, kot tudi rastlinsko-zaščitnih ukrepov za prakso. Kot lep primer takšne klimatsko-zemljiščne edinice imamo na hmeljarskem področju

okraja v predelih med Savinjo in Ložnico s sušno in plitko aluvialno naplavinno na apnenosilikatnem prođu, ki je obenem tudi okoliš najmočnejšega nastopa rdečega pajka pri hmelju.

Ker se ta oddelek bavi tudi z raziskovanjem tal, je naravno, če mu je poverjena tudi posvetovalna servisna (uslužnostna) služba za vprašanje obdelave, apnenja in gnojenja zemlje. Kako se ta služba vrši, je našim hmeljarjem znano iz člankov v »Hmeljarju«, kakor tudi iz lastnih izkušenj. Pripomniti je le treba, da se bo ta služba z napredkom znanosti in z vse večjim spoznavanjem tukajšnjih proizvodnih razmer od leta do leta še bolj razvila in bo zato vse važnejša kot uspešna pomoč v proizvodnji. Tako kot se je že uveljavilo v naprednem kmetijstvu drugod, da je treba namreč gnojiti, kakor to zahteva pravilna obdelava in izkoriščanje zemlje, tako bodo morali začeti tudi naši kmetovalci to spoznanje vedno bolj upoštevati. Če torej naš inštitut ravno tej sovisnosti posveča največjo pozornost ter propagira, kjer je le mogoče, kolo-barski način gnojenja in obdelave, stori to prav v duhu teh načel.

Za boljše pridelovanje rastlin pa ne zadostuje le poznavanje klimatskih posebnosti in zemljiščnih lastnosti, temveč je tudi potrebno gojiti takšne sorte kulturnih rastlin, katerim vladajoči ambientalni faktorji najbolj ugajajo. Kar se hmelja tiče, sta praksa in raziskovanje dokazala, da je sorta »Savinjski golding« našim ambientalnim faktorjem najbolj prilagojen. Pa tudi drugi razlogi, posebno gospodarski, nam narekujejo, da sorte ne menjamo, če za takšen ukrep nimamo zadostnih in preverjenih razlogov. Zato ima selektogenetski oddelek inštituta važno nalogo, da na eni strani proučuje, ocenjuje in vzporeja tuje sorte z domačo v naših proizvodnih pogojih in da na drugi strani z raznimi načini požlahtnevanja in selekcije vzgoji iz domače sorte nove, izboljšane sorte, ki jih bomo lahko gojili v prej omenjenih klimatsko-zemljiščnih edinicah. Kljub sposobnostim za popolno prilagoditev na proizvodne razmere posameznih okolišev, pa v kakovosti teh odlik ne bi smele nastajati večje razlike. To pomeni, da se smeta menjati in povečati pri novih sortah, ki se bodo razširjale pri nas, le njih rodovitnost in odpornost proti škodljivcem, ne sme pa se poslabšati kakovost pridelka. Ta se sme samo izboljšati, ker ravno v kakovosti je prednost naše sorte pred tujimi.

V zvezi s klimatsko-zemljiščnimi edinicami mora biti tudi ustanavljanje vzornih sortnih nasadov hmelja, iz katerih bodo okoličani lahko nabavljali kvalitetne sortne sadnice. Takih vzornih sortnih nasadov naj bi imeli na hmeljarskem okolišu ca. 70 ha. Z ustanavljanjem dveh takih sortnih nasadov smo začeli letošnjo jesen in sicer za okoliša Žalec in Žovnek, v skupni površini ca. 6 ha.

Proizvodni oddelek našega inštituta tudi čakajo zelo odgovorne naloge, saj je v pridelovanju kvalitetnega hmelja še dosti nejasnosti, tako v sami znanosti, kakor tudi v naši domači praksi. Eden najtrših orehov, s katerimi se ukvarja ta oddelek, je vprašanje, kako bomo dosegli podaljšanje življenjske dobe hmelja, da bo ta vsaj enaka trajanju žičnic. Vsi občutimo, spričo velikih stroškov za hmeljevke, da je bodočnost našega hmeljarstva v mnogem odvisna od tega, kako bomo znali to vprašanje gospodarsko in strokovno pravilno rešiti. Hmeljevke so namreč za razliko od žičnic močna ovira pri pravilni obdelavi zemlje in oskrbi hmeljske rastline, s katerima bi verjetno že dosegli precejšnje podaljšanje življenjske dobe hmelja. Naši hmeljski nasadi pa bodo nedvomno najdalj časa vztrajali, če bomo sadili pravilno izbrane sorte za vsako vrsto zemlje, kakor to delamo v sad-

jarstvu in vinogradništvu in če bomo znali obvladati dotok vode tako, da bo hmeljska rastlina vedno razpolagala s potrebno močjo.

Nadaljnji zelo pomemben problem je doseči stalnost pridelkov. V kolikor uspeh teh naporov ni odvisen le od pravočasnega obvarovanja hmeljske rastline pred raznimi škodljivci, pada vsa odgovornost na pravilno obdelavo, apnenje in gnojenje zemlje. Zaradi zamotanosti teh problemov se bosta morala z njimi združno ukvarjati ekološki in proizvodni oddelek.

Med obravnavanje ukrepov za podaljšanje življenjske dobe hmelja in za stalnost pridelkov spada tudi vprašanje, ali naj gojimo v hmeljskih nasadih podkulture, kdaj, kako dolgo in katere rastline smemo uporabljati za te namene. To vprašanje pa ima lahko tudi večji gospodarski pomen za posamezne kmetije, bodisi, da bodo pridelki teh posevkov uporabljeni v gospodarstvu kot živalska hrana, bodisi, da bodo služili kot podor, s katerim zamenjujemo gnojenje s hlevskim gnojem. Podkulture v hmeljiščih so važne tudi zato, ker z njimi zavarujemo zlog zemlje, ki se hitro kvari vsepovsod tam, kjer je zemlja izpostavljena vsako leto skozi daljšo dobo vzajemnemu razornemu učinku dežja, sonca in vetrov. Po proučevanju v Sloveniji, zaradi tukajšnjih klimatskih pogojev, oranice naj ne bi bile v glavni rastni dobi nezavarovane pred temi vplivi dalj kakor 8 do 10 dni na leto. Pri hmelju je ta doba mnogo daljša, razen tega pa kvarimo zlog zemlje leto za letom še z raznimi težkimi obdelovalnimi stroji. Tudi steptamo ter zdrobimo jo bolj kot na drugih njivah, ker po hmeljišču več hodimo in ga tudi večkrat okapamo ali rahljamo.

Važna skupina problemov, ki jih naj ta oddelek razčisti, se tiče negovanja hmeljske rastline od poganjanja do obiranja kobil in vzimljenja korenin. V tem pogledu se pojavljajo od časa do časa novi predlogi pri nas in drugod, ki so mogoče ponekod priporočljivi glede na proizvodne pogoje, ki pa jih je potrebno pri nas šele preizkusiti, predno bi jih priporočili.

Tudi obiranje in sušenje pridelka terja podrobnejšo proučitev, tako s strokovne, kakor tudi iz tehnične strani. Včasih smo čitali o kombajnih v Ameriki, ki žito požanjejo in omlatijo kar na polju. Smatrali smo, da je uporaba teh strojev mogoča in rentabilna le na prostranih farmah v Ameriki ali kje v Rusiji. Po vojni pa deluje že večje število teh strojev v Vojvodini. Proučujejo celo možnosti, da bi jih uporabili v Prekmurju in drugod v Sloveniji. Slično je tudi s stroji za obiranje hmelja, ki jih v inozemstvu že uporabljajo. Gotovo bo prišel čas za Savinjsko dolino, da bosta postali tudi tukaj nabava in uporaba takšnih strojev rentabilni. Seveda bodo morale poprej zginiti hmeljevke z naših hmeljišč, ki so, kakor pri obdelavi zemlje, tudi pri mehanizaciji obiranja pridelkov velika ovira.

Poseben problem so naše sušilnice. Dokazano je, da na sušilnicah brez ventilatorjev, ki sproti odvajajo vlažen zrak, ni mogoče nasušiti kakovostnega pridelka. Takih sušilnic, ki nimajo ventilatorjev, je v Savinjski dolini okoli 87,5%. V to število spadajo vse male sušilnice (od 2 do 6 m²), ki jih je 75% ter od večjih (9—16 m²) čez 12,5%. Tako lahko trdimo, da se hmelj suši na 80% skupne sušilne ploskve brez ventilatorjev! Takšen način sušenja pomeni za hmeljarje povečani riziko in večji trud, pa tudi občutno podraženje sušenja. S problemi pravilnega sušenja se bavi pri inštitutu oddelek za proizvodnjo in agrokemijo.

Vsi hmeljarji so se mogli zadnji dve leti prepričati o važnosti oddelka za zaščito rastlin. Medtem ko so se

tikala do sedaj opisana raziskovanja le vprašanj, kako povečati pridelek in ga ustaliti, raziskuje ta oddelek ukrepe, kako obvarovati rastline in pridelke pred napadom bolezni in škodljivcev. Za končni uspeh pri gojenju hmelja so prva in druga raziskovanja enako važna, ker gre za rastlino, katere pridelek zgubi skoraj vsako vrednost, če ni kakovosten. Pri drugih rastlinah vprašanje kakovosti ni nikoli toliko pereče kot pri hmelju, ker lahko uporabimo kakovostno slabše pridelke v lastnem gospodarstvu, medtem ko pri hmelju te možnosti nimamo.

Bolezni in škodljivce hmelja poznamo več ali manj odkar hmeljarimo v Savinjski dolini. Njihovih življenjskih pogojev, njihovega razvoja, škodljivosti ter zatiranja v naših razmerah pa nismo proučevali. Posluževali smo se izsledkov tujih znanstvenikov in izkušenj prakse v drugačnih proizvodnih pogojih. Zato so tudi bile naše izkušnje v zaščiti rastlin neurejene ter v uporabi negotove. Šele pred 3 leti je začel naš zaščitni oddelek doma pridobljene izkušnje hmeljarstva sistematsko urejevati in dopolnjevati z lastnimi raziskovanji glede biologije in uničevanja posameznih škodljivcev. Uspehi, ki jih je inštitut na tem polju svoje dejavnosti dosegel v zadnjih 2 letih, odkar sistematično raziskuje in strokovno usmerja zaščitno službo, pa še niso dosegli ravni, ki jo lahko in moramo doseči. Bolezni in škodljivce je treba torej še vnaprej vsako leto opazovati in njihov razvoj sproti registrirati, slično, kot to delamo v vremenoslovju z opazovanjem vremena. Šele dolgoletni podatki o biologiji škodljivcev pri nas bodo napravili obvarovalne ukrepe zadosti učinkovite tudi v naših razmerah.

Nam vsem je znano, da se obvarovalna sredstva stalno izboljšujejo in da jih prihaja vedno več na trg. V izbiri teh sredstev se sčasoma sploh ne bi več spoznali, če ne bi imeli zavoda, ki ta sredstva v naših razmerah preizkuša in nato svetuje praktikom. Isto velja tudi za razno orodje in stroje, ki jih pri obvarovanju uporabljamo. Tudi v tem pogledu je potrebna nenehna kontrola teh pripomočkov, da bi s pravilnimi izkušnjami in nasveti obranili hmeljarje pred nakupovanjem neprilovnega orodja ali pa pred njegovo nepravilno uporabo.

Neogibni temelj vsakega raziskovalnega dela v kmetijstvu je temeljita in točna kemična analiza vsega, kar se v njem uporablja, odnosno, kar se z njim ustvarja. Naš agrokemični oddelek spremlja pridelovanje hmelja od začetka do konca. Analizira zemljo hmeljišč, doma pridelana in umetna gnojila, zaščitna sredstva, rudnine in razna druga kemična sredstva, ki jih v hmeljarstvu uporabljamo, dalje biokemizem rastlin med razvojem, nastanek in razvoj biokemičnih snovi v pridelku, od katerih je odvisna njegova kakovost itd. Razen tega proučuje termofizikalne pro-

bleme sušenja hmelja, uporabo raznih gorilnih sredstev in naprav pri sušenju, preparate za konserviranje hmeljev in podobno. Nekatera raziskovanja izvršuje ta oddelek poponoma samostojno, druga pa po naročilu in v tesnem sodelovanju z ostalimi oddelki inštituta, včasih pa tudi na zahtevo drugih interesentov.

Delo agrokemijskega oddelka dostikrat na zunaj ne opažamo toliko kot delovanje drugih oddelkov, ker je pač torišče dela v laboratoriju in strokovnjaki tega oddelka niso v neposrednem stiku s proizvodno prakso. Nedvomno pa bo njegovo tiho in malo opazno delovanje v bodoče še pridobilo na svoji veljavi, in sicer v tem razmerju, kakor bo inštitut v celoti svoja raziskovanja še bolj poglobil in razširil.

Hmeljarji ocenjujejo delovanje inštituta po kriterijih nasvetov, ki jih od njega dobijo. Ta tako imenovana strokovno propagandna služba ima več delovnih oblik. Začenja s podukom mladine v kmetijsko-gospodarskih šolah na hmeljarskem področju in na Hmeljarski šoli v Vrblju. Lep primer strokovne izobraževalne dejavnosti inštituta je bila letošnja hmeljarska razstava v Žalcu, katero pa je obiskalo premajhno število hmeljarjev, medtem ko je bil obisk mladine prav zadovoljiv. Zanimanje mladine nam daje pobudo, da je potrebno slične razstave še tudi v bodoče prirejati. Stike s hmeljarji vzdržuje naš inštitut tudi preko strokovnega lista »Hmeljar«, v katerem zavodovi strokovnjaki obveščajo ali opozarjajo hmeljarje na važne zadeve in potrebe v hmeljarstvu. Najneposrednejši stik s hmeljarji se doseže z zimskimi strokovnimi tečaji in predavanji, posebno pa s posvetovanji na terenu v času vegetacije, ki jih je inštitut sam organiziral. Vsako leto narašča tudi število individualnih posvetovanj s posameznimi hmeljarji, ki prihajajo po nasvete v inštitut. Zaupanje, ki ga hmeljarji s tem izkazujejo, je zelo razveseljivo. Vendar se nam zdi, da bi bili strokovnjaki inštituta bolj izkoriščeni in bi hmeljarstvo več imelo od tega, če bi strokovnih nasvetov ne dajali le posameznikom, temveč pred večjim krogom zainteresirancev. Mnenja smo namreč, da bi naj bila ena izmed nalog hmeljarskih odborov pri kmetijskih zadrugah, da zbirajo vprašanja, na katera želijo hmeljarji nasvet in jih sporoče inštitutu. Ta bi potem poslal svojega strokovnjaka na sedež zadruge, kjer bi njegove nasvete poslušali lahko vsi zadrugarji in tudi stavljali dodatna vprašanja, ki jih še zanimajo.

Namen članka je obvestiti hmeljarje, v katero smer se delavnost inštituta razvija. Sodelujoči strokovnjaki smo mnenja, da smo šele na začetku svoje delavnosti in pričakujemo, da nas bodo hmeljarji v tem prizadevanju podprli tudi s tem, da nam bodo sporočali svoje želje, ki jih bomo potem upoštevali pri podrobnih vsakoletnih programih dela.

Inž. Lojze Kač:

Gospodarska hmeljarska razstava v Žalcu

Hmeljna komisija, Hmeljarski odbor pri Okrajni združni zvezi v Celju in Inštitut za hmeljarstvo so letos prvič priredili veliko gospodarsko hmeljarsko razstavo. Hmeljna komisija za Slovenijo je sicer skoraj vsako leto po vojni pripravila vzorčno razstavo hmelja, saj so hmeljarji že sedmič prikazali na razstavišču pridelek. Vendar pa je bilo prav in potrebno, da pripravimo slednjič razstavo na širši osnovi, zato smo misel za prireditve vsi toplo pozdravili. Razstava je bila odprta od 16. do 22. oktobra 1955 v vseh prostorih kulturno prosvetnega doma v Žalcu.

Razstava je pokazala kvaliteto letošnjega pridelka, bila pa je poleg tega tudi revija inštitutskega dela,

skrbno pripravljena učilnica za hmeljarje in kmetijce sploh, prikazala je organizacijsko delo Hmeljarskega odbora in kmetijskih zadrug, načine hmeljske embalaže in prepariranja hmelja in trgovino s hmeljem sploh.

Pri vходу na razstavišče so v prvem nadstropju razstavili hmeljarji 136 vzorcev. Zanimivo je bilo slediti kritičnemu očesu posameznih hmeljarjev, kako ostro je presojovalo ocene, ki jih je dala petčlanska komisija pri ocenjevanju posameznega vzorca. Večkrat je hmeljar pri ogledu vzorcev poiskal enega ali drugega člana ocenjevalne komisije, naj mu razloži, kako je prišlo do različnih ocen pri posameznem, na oko

tako sličnem, hmelju. Dokler si ni ustvaril notranjega prepričanja in preveril svoje znanje, ni zapustil predloženih vzorcev. Mnoge sem opazil, da so ponovno prihajali na razstavo v družbi soseda in skupno kar na razstavišču razglabljali o hmeljarskih vprašanjih.

Nad razstavljenimi vzorci so viseli pregledni grafi-koni in tabele, ki so prikazovale pridelke kakovostno in količinsko v povojnih letih.

Ocenitev razstavljenih vzorcev, njihove dobre in slabe strani, in skupno število doseženih točk si prečitajte v članku tov. Smukavca v tej številki »Hmeljarja«.

V veliki dvorani so razstavljali vsi odseki Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu in Hmeljarski odbor. Harmonična povezava dela posameznih odsekov, produkcijskega, selektogenetskega, agroekološkega, zaščitnega in kemijskega, z delom Hmeljarskega odbora, je predstavljala celoto, obenem pa lepo prikazala probleme vse produkcije hmelja. Oglejmo si jih:

Razstava produkcijskega oddelka

V tem delu dvorane so bili razstavljeni vzorci mnogih hmeljarjev iz vse Savinjske doline, s podatki o gnojenju, s humusnimi in mineralnimi gnojili in podatki o pridelku. Ne samo zanimivo, ampak tudi zelo poučno je bilo primerjati posamezne vzorce. V priloženi tabeli priobčujemo seznam hmeljarjev, ki so imeli razstavljene vzorce skupaj s podatki o gnojenju in pridelku. Tabela je pokazala, da ni pridelek odvisen samo od vrste, količine in kombinacije gnojil, ampak da je potrebno vsaki zemlji individualno gnojiti, da je količina neke vrste gnojila za posamezno zemljo zadostna, za drugo premajhna ali pa celo prevelika. Veliko besede ima pri tem humoznost zemlje. Zato ne gnojimo vsem enako, ampak individualno, preiščimo in dodobra spoznajmo svojo zemljo, dajmo jo analizirati, pa nam bo mogoče včasih z manjšimi stroški doseči večje uspehe. Na istem delu razstavišča smo lahko opazovali tudi vzorce hmelja iz hmeljišča, kjer smo posejali med vrstami razne vrste trav, s katerimi bomo mulčili hmelju in na ta način skušali rešiti pereč problem humifikacije hmeljišč. Podsetev v letošnjem letu ni škodovala niti kvaliteti niti kvantiteti hmelja. Trave, ki jih preizkušamo za mulčenje hmelja so: visoka pahovka (*Arrhenatherum elatius*), pasja trava (*Dactylis glomerata*), mačji rep (*Phleum pratense*), travniška bilnica (*Festuca pratensis*), bilna trstika (*Festuca arundinacea*), Westervoldska ljulka (*Lolium multiflorum*), bela šopolja (*Agrostis alba*) in travna mešanica. Razstavljeni so bili tudi vzorci hmelja pri katerih je bil podsevek leguminosa, s katero nameravamo izvršiti zeleno gnojenje. Za zeleno gnojenje smo posejali esparzeto, grah, grašico, lupino in facelijo. V letošnjem letu tudi pri leguminozah nismo mogli ugotoviti škodljivega delovanja podsevka na pridelek in kvaliteto hmelja, ampak celo nasprotno.

Razstavljeni so bili tudi vzorci hmelja enostransko in pravilno gnojenega, da bi se videl vpliv posameznih umetnih gnojil na kvaliteto hmelja. Za primerjavo je bil razstavljen vzorec normalno gnojenega hmelja s čilskim solitrom, superfosfatom in kalijevo soljo. K temu vzorcu smo lahko primerjali ostale, gnojene samo z eno vrsto umetnih gnojil in sicer s kalijevo soljo, patent kalijem, superfosfatom, tomaževo žlindro, čilskim solitrom ali pa s kombinacijami: čilski soliter in patent kalij, superfosfat in patent kalij, superfosfat in kalijeva sol, čilski soliter in superfosfat. Razlike, ki so bile pri posameznih vzorcih vidne, tako v barvi, zraščенosti storžkov, vsebini lupulona, aromi in teži

posameznih kobul, so bile tako zanimive, da je škoda, da jih ni videl sleherni hmeljar. Vseh teh 12 razstavljenih vzorcev je zgovorno kritiziralo enostransko gnojenje in je pri slehernem hmeljarju, ki jih je videl, enkrat za vselej odpravilo, na žalost pri nas še precej ukoreninjeno, tradicijo: »Ta šupa je najboljša«.

V istem delu razstavišča smo lahko opazovali poleg savinjskega goldinga še druge vrste hmelja, ki jih gojijo v Angliji, Franciji, Belgiji in Nemčiji. Ta sortiment, ki ga med vegetacijo lahko opazujemo na poizkusnem inštitutskem polju, smo prikazali z vzorčno razstavo in z barvanimi diapozitivi hmeljnih panog posameznih sort tik pred obiranjem. Razstavljene vrste so bile: Early Promise, Fuggles, Groenbel, Hallertau, Kent, Žateški, Striefelspalt, Tettmanger, Wuertenberžan, Golding, Pozni burgundec (Tardif), Zgodnji burgundec (Prokos).

Največ obiskovalcev — ne samo hmeljarjev — se je zaustavljalo pri bazenu, kjer je v vodi plaval celotni koreninski sistem dveh hmeljnih rastlin. Brez vsakega napisa in številke si je vsak ogledovalec ustvaril tale zaključek: hmelj ima v zemlji na vse strani od korenike razprostrte korenine, na katerih so tako goste koreninice, da se razraščajo v vsako, še tako malo grudico zemlje. Dolžina podzemnega dela rastline je tako dolga kakor dolžina nadzemske trte. Ker je hmelj sajen ca. 1,70 m od vrste, se te korenine najmanj 4 krat križajo s sosednimi sadeži. Pri izkapanju razstavljenih sadežev na površini 25 m² hmeljišča nismo našli grudice zemlje, ki ne bi bila prepletena s koreninami hmelja. Vsak hmeljar, ki je opazoval ta mogočni koreninski sistem hmeljne rastline, je prišel do zaključka: »Če je tako, bomo v bodoče tudi umetna gnojila v hmeljiščih sejali in ne več trosili samo okoli sadeža«.

Za boljšo in lažjo obdelavo in za večji hektarski pridelek so bile razstavljene tudi razne novotarije. Prikazan je bil nov način gradnje žičnic. O tem načinu, pri katerem napeljemo iz enega sadeža 4 trte, vsako po svoji žici, bomo govorili pozneje, ko bo spomladi dograjena te vrste žičnica pri Inštitutu in bodo hmeljarji lahko videli to v naravi in ne samo plaketo.

Na razstavišču smo videli tudi 3 patente. Največ zanimanja so kazali obiskovalci za traktorski priključek, patent tov. Franca Ribiča iz KZ Žalec. Priključek je bil izdelan doma in je zelo pripraven za obdelovanje hmeljskih nasadov z malim Steyer traktorjem tipa 80. Priključek lahko predelamo za okopavanje odnosno kultiviranje zemlje v priključek za osipavanje v 3 minutah. Tov. Ribič Franc pa bo tem dvem možnim priključkom dodal še tretjega za enakomerno razsipavanje umetnega gnojila in bo na ta način traktor z enkratno vožnjo skozi hmeljišče vršil trikratno delo: trošenje umetnega gnojila, rahljanje zemlje in osipavanje hmelja. Na ta način se bo seveda tudi zmanjšal pridelovalni strošek in bo umetni gnoj, ki ga bomo trosili s tako izpopolnjenim priključkom, dobro premešan z zemljo, kar je zelo važna okoliščina za čim boljše izkoriščanje umetnega gnojila.

Drugi je patent mehaničarja Toneta Grobelnika, s katerim lahko hitro pripravimo spiralo iz žice, katero zavijemo v zemljo za pritrdjevanje žice ali motvoza v žičnih nasadih. Spiralna žica je veliko trdnjše zasidrana v zemlji kakor pa količki, katere smo do sedaj zabijali v zemljo, da smo na njej vezali žico.

Omembe vredna je tudi naprava za izdelovanje kaveljčkov, na katere privezujemo motvoz ali žico na konstrukcijo žičnice. Ta pripomoček je napravil kolar Krošlin Alojz na Drž. pos. v Arji vasi.

PRAKTIČNI POIZKUS NEKATERIH HMELJARJEV O GNOJENJU IN PRIDELKU

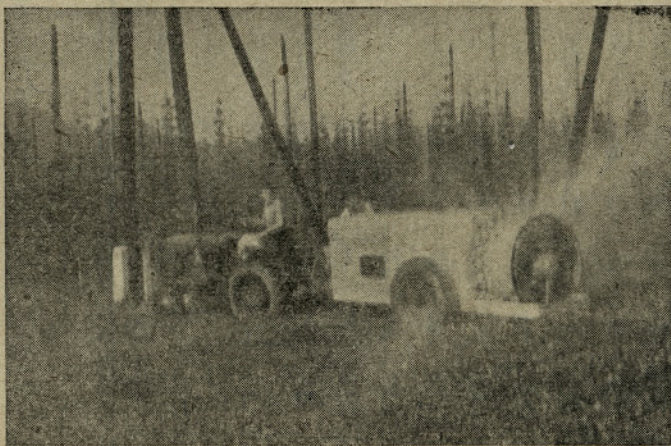
Tek. št.	Priimek, ime, kraj in kmetijska zadruga	Gnojenje po sadežu									Ocenitev po točkah					Oddan pridelek v					Opomba
		kg	dkg							1-15	1-15	1-30	1-30	1-90	%				kg		
		Hlevskega	Čistkega solitra	Kalkamon salpetra	Nitromonkala	Superfosfata	Tomažev žlindre	40 % kalijeve soli	Nitrofoskal	Kas-a	Barva in sijaj	Zraženost storžkov	Lupulin	Aroma	Skupaj	I	II	III	IV	po hektarju	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Baš Jakob, Sp. Gorče, Braslovče	4	3	3	—	2	—	5	—	3	10	10	19	20	59	2,33	87,25	—	10,42	1349	
2	Bizjak Ivan, Gotovlje, Gotovlje	6	2	2	—	2	10	3	—	—	12	11	21	2	64	9,53	90,47	—	—	756	Oškodovan od toče 51%
3	Cokan Ernest, Migojnice, Griže	5	2	4	—	4	10	4	—	—	12	12	24	20	68	66,77	23,01	5,65	4,57	1642	Oškodovan od toče
4	Četina Ivan, Sp. Grušovlje, Šempeter	2	—	5	7	5	20	5	—	—	14	13	25	22	74	96,60	—	—	3,40	1508	5/5 amoni sulfat
5	Čremošnik F., Sp. Grušovlje, Šempeter	7	13	20	—	—	29	1	—	—	12	12	20	21	65	—	82,34	11,49	6,17	1643	Oškodovan od toče
6	Čulk Franc, Parižlje, Braslovče	12	4	—	—	4	20	10	—	10	12	12	23	19	66	22,01	66,99	2,42	8,58	1320	
7	Goršek Ana, Migojnice, Griže	5	3	8	—	4	17	7	—	—	12	12	24	22	70	51,50	38,38	—	10,12	1276	Oškodovan od toče
8	Hauptman Jože, Gotovlje, Gotovlje	—	—	7	—	8	8	7	—	—	11	11	21	21	64	61,30	33,70	—	5	414	Oškodovan od toče 41%
9	Hočevnar Marija, Gomilsko, Gomilsko	10	6	—	17	—	—	3	—	—	11	11	20	21	63	61,30	33,70	5	—	1535	
10	Jelovšek Stanko, Petrovče, Petrovče	12	—	18	—	16	—	28	—	—	11	12	21	20	64	65,62	28,14	1,80	4,44	1732	Oškodovan od toče
11	Karničnik Fani, Prekopa, Vransko	5	12	2	—	5	10	5	—	4	13	12	20	20	65	61,31	30,92	—	7,77	1316	škodovan od toče 29%
12	Kodre Marija, M. Braslovče, Braslovče	3	8	8	—	10	20	8	—	—	12	11	21	20	64	49,92	46,12	—	3,96	1082	Oškodovan od toče
13	Kolenc Peter, Gotovlje, Gotovlje	5	—	15	—	—	—	10	—	—	12	12	23	22	69	100	—	—	—	877	Oškodovan od toče 51%
14	Končan Herbert, Gomilsko, Gomilsko	6	10	9	9	10	10	7	—	—	12	11	21	22	66	—	80,89	8,46	10,65	1345	5/6 apneni dušik
15	Korošec Ivan, Glinje, Braslovče	—	2	3	7	—	—	3	7	—	12	11	20	19	62	56,51	27,09	—	16,40	1328	
16	Košena Milan, Gomilsko, Gomilsko	8	5	4	3	4	13	6	—	—	12	12	24	23	71	51,16	30,75	4,31	13,78	1714	
17	Kožuh Ema, Škofja vas, Škofja vas	5	6	3	—	—	6	7	—	—	10	9	18	19	56	—	83,19	—	16,81	976	5/6 kostna moka
18	Krašovec Milan, Žalec, Žalec	5	5	8	—	12	20	14	—	—	12	12	24	22	70	95,66	1,09	—	3,25	1640	Oškodovan od toče 21%
19	Kronovšek Ivan, Orla vas, Trnava	11	—	40	—	17	40	4	—	—	12	10	24	22	68	75,57	6,72	1,15	16,56	1412	Oškodovan od toče
20	Kuder Ludvik, Bezovnik, Griže	9	—	13	—	13	14	9	—	—	10	12	22	20	64	—	46,47	53,53	—	1035	
21	Kunst Jernej, Grajska vas, Trnava	9	5	—	5	—	17	10	—	—	12	12	21	21	66	14,24	68,03	—	17,73	1493	
22	Lesjak Marija, Ojstrška vas, Tabor	6	—	1	—	13	25	13	—	—	12	12	23	23	70	39,48	53,60	—	6,92	1565	Oškodovan od toče

23	Novak Avgust, Orla vas, Polzela	6	12	9	—	9	—	9	—	—	12	10	23	22	67	91,17	8,12	—	0,71	2120	Oškodovan od toče
24	Maršič Riko, Braslovče, Braslovče	1	6	—	—	—	—	5	15	—	13	13	24	18	68	100	—	—	—	840	Oškodovan od toče
25	Marovt Alojz, Podvrh, Braslovče	5	—	5	—	—	14	5	—	—	11	10	20	21	62	—	9,09	77,53	13,38	796	Oškodovan od toče
26	Marovt Jakob, Parižlje, Braslovče	4	4	1	10	10	12	10	—	—	11	11	21	22	65	15,84	72,24	—	11,92	1465	
27	Mohor Franc, Parižlje, Braslovče	5	2	—	3	1	20	3	—	—	13	12	24	25	74	68,07	22,88	—	9,05	1692	
28	Mohor Ivan, Gomilsko, Gomilsko	7	3	—	7	6	20	12	—	—	12	11	21	22	66	24,66	69,62	—	5,72	1647	
29	Omladič Albin, Polče, Braslovče	7	—	11	—	16	20	8	—	—	13	10	23	20	66	13,47	73,02	5,96	7,55	1546	
30	Pader Ivan, Breg, Polzela	5	18	8	—	17	36	18	18	—	11	11	22	23	67	98,13	1,29	—	0,58	1568	Oškodovan od toče
31	Plaskan Franc, Latkova vas, Prebold	5	4	16	—	9	70	12	—	—	13	11	20	19	63	35,37	43,30	6,42	14,91	2040	
32	Pikl Anton, Roje, Šempeter	6	5	16	—	3	12	6	—	—	13	12	23	25	73	25,82	73,01	—	1,17	1251	
33	Podgoršek Franc, Grajska vas, Trnava	7	4	4	—	3	18	3	—	—	14	12	20	19	63	43,12	47,10	—	9,78	1258	Oškodovan od toče
34	Pristovšek V., Drešinja vas, Petrovče	—	6	4	4	9	17	10	—	—	12	12	22	21	67	—	83,91	6,83	9,29	863	
35	Razboršek Ivan, Arja vas, Petrovče	6	9	2	—	—	15	8	—	—	12	11	20	20	63	37,00	59,31	3,64	0,05	1248	Oškodovan od toče
36	Rojnik Franc, Sp. Grušovlje, Šempeter	5	9	9	10	—	19	10	—	—	12	11	26	23	72	64,96	33,08	0,55	1,41	1741	Oškodovan od toče
37	Rojnik Ivan, Sp. Gorče, Braslovče	—	8	—	6	6	14	6	6	—	12	12	20	21	65	94,40	3,90	—	1,70	1420	
38	Skočir Anton, Strmec, Strmec	7	5	3	—	—	9	7	—	—	12	12	21	20	65	82,95	7,74	0,99	8,32	1685	$\frac{5}{3}$ apneni dušik
39	Stolec Janko, Strmec, Strmec	3	5	5	—	—	16	8	—	—	12	11	20	20	63	24,07	57,64	6,71	11,58	1610	
40	Šerdoner Peter, Parižlje, Braslovče	5	7	7	—	2	18	2	—	—	12	10	21	20	63	37,51	58,11	1,38	3,00	1520	
41	Švajger Ivan, M. Braslovče, Braslovče	—	4	5	—	11	7	7	—	—	11	11	20	22	64	64,87	23,78	3,16	8,19	840	Oškodovan od toče
42	Trobiš Jakob, Gotovlje, Gotovlje	10	14	6	—	7	13	13	—	—	12	11	22	21	66	—	88,32	—	11,68	925	Oškodovan od* toče 40%
43	Vaš Antonija, Gotovlje, Gotovlje	4	—	6	—	—	6	6	—	—	12	13	20	21	66	—	—	26,03	73,97	841	Oškodovan od toče
44	Vipotnik Andrej, Gotovlje, Gotovlje	4	—	—	—	10	10	15	—	—	12	12	23	25	72	—	100,00	—	—	992	Oškodovan od toče 38%
45	Vranič Avgust, Prekopa, Vransko	6	—	4	—	4	10	4	—	—	12	10	20	21	63	—	66,25	11,35	22,40	1313	Oškodovan od toče
46	Vranič Katerina, Prekopa, Vransko	5	—	6	—	4	10	4	6	—	13	12	24	21	70	66,35	33,65	—	—	987	Oškodovan od toče
47	Zagoričnik Vinko, Podvin, Polzela	2	8	6	—	0,7	10	12	—	—	13	12	20	21	66	49,42	50,28	—	0,30	669	Oškodovan od toče
48	Zupanič Jože, Gotovlje, Gotovlje	5	19	19	—	19	9	9	—	—	12	11	24	23	70	60,80	39,20	—	—	995	Oškodovan od toče
49	Žgank Franc, Žalec, Žalec	5	4	6	—	4	47	6	—	—	9	9	22	21	61	—	—	—	100	674	Oškodovan od toče
50	Žolnir Henrik, Orla vas, Trnava	6	—	15	—	—	25	10	—	—	13	12	26	24	75	35,20	53,59	—	11,21	1733	Oškodovan od toče

Razstava selekcijsko-genetskega oddelka

Čeprav je selekcijsko-genetski odderek na Inštitutu najstarejši ali bolje rečeno, čeprav je ta odderek pričel z delom že, ko Inštituta še ni bilo, je vendar doba njegovega delovanja za genetsko delo kratek čas.

Genetski odderek je začel z delom 1946. leta in bo prav tako kot »Hmeljar« kmalu praznoval 10-letnico obstoja. Tisto pomlad smo v pravem pomenu besede pričeli orati ledino. Res je, da so tudi že pred tem začeli z delom v selekciji hmelja in sicer z obilico dobre volje, toda s prepričnim znanjem. Tako so ti skromni začetki drug za drugim zaspali, ne da bi obrodili zaželenega sadu. Vsi ostali hmeljarski okoliši v tujini so bili v tem pogledu daleč pred nami. Povsod drugod imajo že urejene in več 10-letij delujoče znanstvene ustanove, katerih delo na selekcijskem polju je že rodilo lepe uspehe. Pri nas smo pričeli resno misliti na inštitutsko delo šele po vojni, čeprav so se nekateri pošamezniki že poprej zavedali, kako važen bi bil

Avtoblast v žičnici Inštituta spomladi.

Inštitut za hmeljarsko proizvodnjo. Eno prednost pa vendar imamo, čeprav ali pa prav zato, ker smo zadnji: dosednji znanstveni izsledki pri požlahtnjevanju hmelja drugod po svetu nam nudijo pri našem delu veliko oporo in poznavač njihove izkušnje se lahko izognemo marsikateremu neuspehu.

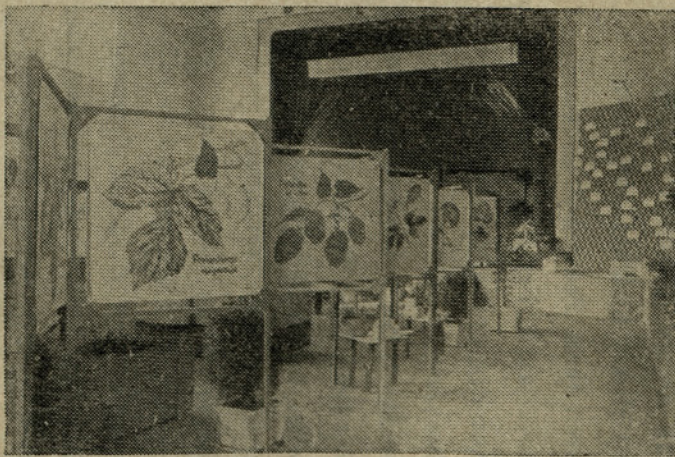
Kakšen je namen selekcije? Sorte kulturnih rastlin nastajajo in propadajo ali kot pravimo se izrode. To degeneracijo sorte dosti prej in v večji meri opazamo pri rastlinah, ki jih razmnožujemo vegetativno kot pri rastlinah, ki jih razmnožujemo s semenom. Proti temu se borimo tako, da za razmnoževanje jemljemo samo zdrave, odporne in plodne rastline, ki smo jih izbrali t. j. selekcionirali v nasadih. Poleg tega pa s križanjem skušamo ustvariti nove sorte s svojstvi, ki bodo bolje odgovarjale po kvaliteti, odpornosti in rodnosti od dosedanjih. Za to delo je potrebno dobro poznavanje lastnosti očetnih rastlin, poznavanje načina dedovanja posameznih lastnosti in izkušenega selekcionarja, ki zna med številnim potomstvom križancev izbrati tiste, ki bodo utegnili imeti lastnosti, kakršne iščemo.

V l. 1946 smo s selekcijskim delom začeli tako: Na njivah v našem hmeljskem okolišu smo opazovali rast in razvoj hmelja med vso vegetacijo in najboljše rastline izbrali in jih uvedli v kartoteko. Od teh smo 1890 sadik prenesli naslednjo pomlad na združne njive in s tem položili temelj selekcijskemu delu v hmeljiščih.

Nismo pa se omejili samo na selekcijo goldinga za pripravo prvovrstnih sadik, ampak smo tudi s križanjem in odbiro križancev pričeli iskati nove sorte hmelja, ki bodo našim ekološkim prilikam in zahtevam trga najboljše ustrezale in dajale čim večje pridelke. To delo ni bilo lahko. Da lahko posamezno rastlino vsestransko ocenimo, je potrebno pri večletnicah nekaj let. Težave smo imeli tudi z moškimi rastlinami hmelja. Začeti smo morali z divjim avtohtonim hmeljem, ki je poleg zaželenih lastnosti in rodnosti prinašal tudi slabe lastnosti, zlasti v pogledu arome. S postopnim križanjem z žlahtnimi ženskimi rastlinami smo morali to njegovo slabo lastnost polagoma odstranjevati.

Od mnogoštevilnih križancev smo le malo rastlin izbrali, jih vegetativno razmnožili in naprej opazovali. Od najzanimivejših vam prilagamo dve tabeli, iz katerih lahko razvidite njihovo kemijsko in trgovsko vrednost in pridelek posameznih izbranih križancev. Na razstavi so bili vzorci posameznih križancev razstavljeni, kakor tudi njihove ocene, tako da si je vsak lahko ogledal razliko med najboljšimi križanci in savinjskim goldingom. Če si ti tabeli ogledamo, vidimo, da so 4 križanci po trgovski oceni v kvaliteti presegli naš golding, 10 križancev ima 1–8 točk manj od goldinga, 2 pa sta za več kot 8 točk slabše ocenjena od hmelja, ki je bil pri sprejemu prevzet v prvo vrsto. Zelo lepe uspehe so novi križanci dosegli pri hektarskem donosu, saj so golding, ki je rasel na isti njivi, pri enaki obdelavi, gnojenju in škropljenju, presegli za 16–67 %. Golding je na tej njivi (njiva je močno prodnata in vsebuje malo humusa, z visoko podtalnico) dal na ha 1255,25 kg suhega hmelja, klon 159 pa pri trgovski oceni 72 točk pridelek na ha 1688,40 kg. Največji pridelek na ha je imel klon 18, saj je dal 2150 kg suhega hmelja in tako presegel golding za 67 %. Na žalost pa je, v prvi vrsti zaradi pregrobo arome, dosegel pri trgovski oceni samo 59 točk. Ob tej priliki moramo tudi pojasniti, da so trgovsko ocenili hmelj strokovnjaki Hmezada, ki vsako leto pripravljajo prevzemne tipe hmelja. Zanimivo je tudi to, da se kemična analiza močno ujema s trgovsko analizo. V rubriki, ki nam kaže grenčično in antiseptično vrednost vidimo, da se vsi križanci močno približujejo vrednosti šavinskega hmelja, 6 izmed njih pa ga celo prekaša.

Razstavljen material ni pokazal zaključenega dela selekcijskega oddelka, ampak samo sedanje stanje. Delo nadaljujemo in če koga med hmeljarji posebno zanimajo nove sorte, si jih lahko poleti ogleda na inštitutskem polju in ne samo vzorce, temveč tudi rastlino samo primerja z goldingom.

Skrbno pripravljena, poučna razstava lahko v marsičem olajša delo mladi generaciji hmeljarjev.

Trgovska ocena in pridelek novih sort hmelja

Tek. št.	Naziv vzorcev letnika 1955	Trgovska ocena po točkah							Pridelek na enoto				Opomba
		barva in sijaj	zraščenosť	a r o m a					število sadik na ha	pridelek na rastlin 1000	pridelek na ha kg	povečanje pridelka v %	
				jakost	finoća	skupaj	količina upulna	skupaj doseženih					
1	2	1-15	1-15	1-15	1-15	1-30	1-30	1-90	10	11	12	13	14
1	Štajerski golding	11	12	11	13	24	21	68	4201	298,79	1255,25	100	
2	Klon 202	9	9	11	7	18	19	55	4201	397,76	1671,00	133	
3	„ 160	11	10	11	11	22	23	65	4201	350,00	1470,35	117	
4	„ 121	12	15	14	3	17	25	67	4201	370,00	1554,37	123	
5	„ 195	13	10	13	14	27	22	72	4201	400,00	1680,40	133	ustrezna
6	„ 167	11	10	13	9	22	21	64	4201	466,08	1969,00	156	aroma
7	„ 52	12	11	13	12	25	22	70	4201	384,55	1615,52	128	
8	„ 111	11	11	12	10	22	21	65	4201	430,71	1819,45	144	duh po
9	„ 24	13	11	12	5	17	21	62	4201	434,10	1823,65	145	česnu
10	„ 32	12	11	12	7	19	19	61	4201	390,09	1643,01	130	
11	„ 7	12	12	12	5	17	19	60	4201	485,80	1940,86	154	
12	„ 131	12	11	12	4	16	23	62	4201	347,58	1460,26	116	
13	„ 18	12	11	12	4	16	20	59	4201	500,00	2100,50	167	duh po
14	„ 149	10	12	12	10	22	21	65	4201	489,50	2056,39	163	valeri-
15	„ 11	12	11	13	9	22	20	65	4201	443,19	1861,88	148	janu
16	„ 151	14	13	13	9	22	23	72	4201	427,52	1796,02	143	
17	F ₂ -generacija	11	13	—	—	24	22	70					
18	F ₃ -generacija	12	10	—	—	14	19	53					
19	F ₄ -generacija	11	12	—	—	18	19	60					

Razstava ekološkega oddelka

Ta del razstave je obiskovalcem pokazal, da je voda ekološkega oddelka na Inštitutu za hmeljarstvo strokovnjak, ki zemljo dobro pozna, jo zna negovati, obdelovati in smotrno izkoriščati, človek, ki ima v tem dolgoletno prakso.

Pedološka karta Savinjske doline nam je nazorno pokazala, kakšne tipe tal imamo na hmeljskem področju. Da bi si vse vrste tal z različnimi plastmi zemlje, kakor si slede druga drugi, laže predstavljali, so bili razstavljeni miniaturni zemeljski profili in opisane glavne karakteristike raznih tal. Pod profili so bili razstavljeni vzorci strukturnih in nestrukturnih tal. Tako smo si lahko ogledali mrvičasto, drobnogrudčasto, oreškasto in rogljasto strukturo, nestrukturen pesek, strukturo zbite živice in zamočvirjene mrvice, kubasti lom zemlje, prizmatični lom zemlje in dr. Ti vzorci niso bili poučni samo za kmetovalca, temveč tudi za kmetijske strokovnjake. Tako lepo urejeno zbirko talnih profilov in struktur imamo redkokdaj priliko videti.

Poleg te zbirke pa so nam številne shematične slike prikazovale nastanek tal, posebej še humoznih, razmerje med vodo in zrakom v strukturnih in nestrukturnih tleh, življenje mikroorganizmov v tleh, večje živali, ki živijo v tleh in vplivajo na njih strukturo. Na kratko, vse faktorje, ki izboljšujejo ali pa kvarijo plodnost tal. Poleg tega so bila shematično prikazana glavna načela, ki jih moramo upoštevati pri obdelavi in gnojenju tal. Vsakdo je lahko videl, kako posamezne kulture vplivajo na tla — izboljšujejo ali kvarijo strukturo tal, koliko hranljivih snovi odnašajo in koliko za njimi ostane.

Razumljivo so bili podani vsi principi, ki jih moramo upoštevati pri sestavi kolobarja za posamezne proizvodne okoliše in podan primeren kolobar za hmeljarsko — živinorejski tip gospodarstva, ki vsestransko odgovarja razmeram v Savinjski dolini.

Ker je pravilno obdelovanje in gnojenje zemlje eden najvažnejših ukrepov za povečanje pridelkov, le-to pa je nemogoče izvajati brez temeljitega poznavanja tal, smo sklenili, da bomo v zimskem času, kot je bilo v »Hmeljarju« že javljeno, imeli na Inštitutu seminarje, ki bodo obravnavali v glavnem naslednje probleme:

1. Važnost pravilne, obstojne strukture in godnosti zemlje za povečanje pridelkov.
2. Vpliv raznih gnojil na strukturo in godnost zemlje.
3. Vpliv fizikalnih, kemičnih in bioloških lastnosti raznih vrst zemlje na njihovo rodovitnost.
4. Vloga oranja, spodriranja, vlačanja, brananja, valjanja in okopavanja v obdelavi zemlje, da bi dosegli večje pridelke.
5. Pravilen čas in način temeljne in predsetvene obdelave zemlje.
6. Pomen in izvedba individualnega ter kolobarškega gnojenja.
7. Posebnosti gnojenja večletnih nasadov.
8. Izbor rastlin za zemlje z razno reakcijo in težavnostjo obdelave.
9. O kolobarju na splošno in posebno za njive ter nasade raznih gospodarskih tipov, ki jih najdemo na hmeljarskem področju.

Smatramo, da je poznavanje tal abeceda naprednega gospodarstva in bomo v prihodnjih številkah na poljuden način pisali o referatih na teh seminarjih.

KEMIČNA ANALIZA

1	2	3	4	5	6	7	8				
Tek. št.	Analitična številka	Naziv vzorcev letnika 1955	Vode %	Celotne smole		Mehke smole		Alfa kislina humulon		Beta kislina lupulon	
				zrako suh	brez vode	zrako suh	brez vode	zrako suh	brez vode	zrako suh	brez vode
1		Štajerski golding			16,43		15,29		7,82		7,70
2	9	Klon 202	10,07	13,84	15,39	12,26	13,63	4,40	4,89	7,86	8,74
3	13	„ 160	9,29	14,37	15,84	13,56	14,95	5,96	6,57	7,60	8,38
4	14	„ 121	8,90	15,60	17,13	15,24	16,73	8,27	9,08	6,97	7,65
5	15	„ 195	8,70	15,30	16,76	13,86	15,18	5,84	6,40	8,02	8,78
6	2	„ 167	10,59	12,33	13,79	11,54	12,90	5,05	5,65	6,49	7,25
7	10	„ 52	8,82	17,46	19,15	15,71	17,23	8,48	9,30	7,23	7,93
8	1	„ 111	10,75	14,74	16,51	14,16	15,86	6,04	6,77	8,12	9,09
9	3	„ 24	11,06	12,10	13,60	10,85	12,20	4,11	4,62	6,74	7,58
10	8	„ 32	10,28	14,73	16,42	13,35	14,88	5,26	5,86	8,09	9,02
11	7	„ 7	10,18	14,16	15,76	12,99	14,13	6,68	7,44	6,31	6,69
12	5	„ 131	10,17	13,76	15,32	13,18	14,67	6,21	6,91	6,97	7,76
13	12	„ 18	9,33	16,62	18,33	15,92	17,56	6,34	6,99	9,58	10,57
14	6	„ 149	10,08	12,99	14,45	11,63	12,93	2,68	2,98	8,95	9,95
15	4	„ 11	10,41	12,45	13,89	11,62	12,96	5,34	5,96	6,28	7,00
16	11	„ 151	9,22	15,64	17,23	15,11	16,64	5,52	6,08	9,59	10,56
17	16	F ₂ -generacija	8,73	15,33	16,80	14,30	15,70	7,22	7,91	7,14	7,82
18	17	F ₃ -generacija	8,86	14,55	15,96	13,85	15,20	7,47	8,20	6,38	7,00
19	18	F ₄ -generacija	8,67	13,98	15,31	13,59	14,88	6,25	6,84	7,34	8,04
20		Klon F ₂ -generacija	10,84	16,34	18,33	15,67	17,57	8,33	9,34	7,34	8,23

Razstava zaščitnega oddelka?

Po svoje zanimiva je bila tudi razstava zaščitnega oddelka. Na njej smo lahko videli dobre barvne slike hmeljskih škodljivcev in bolezni, ki se v hmeljiščih masovno ali pa večkrat pojavljajo. Pod slikami tistih škodljivcev, s katerimi se naš hmeljar v praksi večkrat sreča, so bila razstavljena tudi zaščitna sredstva, ki jih hmeljarjem priporočamo, da jih v hmeljiščih uporabljajo. Največ prostora na razstavnem prostoru zaščitnega oddelka je bilo posvečenega peronospori in rdečemu pajku, dvema škodljivcema, ki sta največkrat odgovorna za slabo kvaliteto ali pa za premajhen pridelek.

Na peronospornem oddelku je bil razstavljen koledar škropljenja proti peronospori, na katerem smo videli glavne razvojne faze hmelja, pri katerih moramo na vsak način izvršiti škropljenje, če hočemo, da bo hmelj v resnici dobro zavarovan pred peronosporo. Tako nam je koledar priporočal: 1. škropljenje kuštravcev očiščene in na hmeljevko privezane trte konec maja ali v začetku junija; 2. škropljenje hmeljne rastline, ko se pojavljajo stranske panoge, ki nosijo cvet; 3. škropljenje hmelja, ko cveto spodnje stranske panoge; 4. škropljenje hmelja, ko cveto gornje stranske panoge in se na spodnjih že formirajo storžki. Za število škropljenj po cvetenju do obiranja, pa je v prvi vrsti odločilno vreme. V vlažnih letih, ko imamo dosti padavin, močno roso ali pa meglena jutra, moramo škropiti vsakih 8–10 dni prav do obiranja.

Na tabelah je bila tudi razločno prikazana razlika med škropljenjem z navadnimi škropilnicami in med škropljenjem z molekulatorji. Zaradi izredno drobnih kapljic pri molekulatorju, porabimo manj škropiva na ha kot pri navadnih škropilnicah, ne da bi bila površina rastline slabše prevlečena z zaščitnim sredstvom. Ker so kapljice 5–10 krat manjše pri molekulatorju od kapljic navadne škropilnice, zvišamo koncentracijo škropiva pri škropljenju z molekulatorjem 5–10 krat. Zato je poraba škropiva pri škropljenju z molekulatorjem enaka porabi škropiva pri škropljenju z navadno škropilnico. Seveda pa si z molekulatorjem pri-

hranimo naporen dovoz vode k hmeljišču. V prvi vrsti priporočamo molekulator v borbi proti glivični bolezni.

Zgovorneje kot dolga predavanja o posameznih sredstvih, ki jih uporabljamo proti peronospori v hmeljiščih in o posameznih načinih škropljenja, so govorili posamezni vzorci iz poizkusnih parcelic, kjer je Inštitut za hmeljarstvo v letu 1955 preizkušal učinkovitost škropiv in načine škropljenja. Najvažnejše za kvaliteto je pravočasno škropljenje hmelja v cvet, ker prav v cvetu zaščitno sredstvo najbolje obvaruje bodoči storžek. Razstavljene vzorci so pokazali, da ni nobene razlike v kvaliteti med hmeljem, ki je bil škropljen z navadno škropilnico ob porabi 2.000 l vode na ha in z molekulatorjem ob porabi 400 l vode na ha in 5 kratni koncentraciji škropiva.

Vzorci so tudi pokazali, da so se proti peronospori dobro obnesla naslednja sredstva: dithan v koncentraciji 0,20%, kuprasul v koncentraciji 1%, koloidni baker tovarne »Pfilips« v koncentraciji 0,3%, koloidni baker tovarne »Pinus« 0,6%, kupran (bakreni oksiklorid) tovarne »Kromos« v koncentraciji 0,7% in seveda naše standardno sredstvo bakreno apno v 1% koncentraciji.

Na oddelku rdečega pajka je najbolj pritegnila pozornost obiskovalcev velika pedološka karta Savinjske doline, na kateri je bila označena razširjenost in masovnost rdečega pajka. Plitka prodnata hmeljišča z nizko podtalnico so najhujše žarišče hmeljne pršice, medtem ko v mnogih hribskih zemljah nismo tudi v letošnjem letu, ko je bil napad rdečega pajka rekorden, našli okužb. To je razumljivo, rdeči pajek prezimi večinoma v zemlji in ljubi čim bolj topla in suha ležišča. Naslednja tabela je kazala biologijo rdečega pajka in čas, ko ga najuspešneje zatiramo.

Razstavljene vzorci hmelja, ki so bili škropljeni z različnimi sredstvi, pa so zgovorno prikazovali tista sredstva, ki so v borbi proti rdečemu pajku najučinkovitejša. Med temi gre prvo mesto sistemikom. Tako so se izredno izkazali: systox, metasystox in terrasytam. Žal pa so zlasti systox in terrasytam izredno strupeni tudi za ljudi. Na razstavnem prostoru smo si la-

NOVIH SORT HME LJJA

9		10		11		12		13	
Trde gama smole		V celotnih smolah je:					O P O M B A		
zrako suh	brez vode	mehkih smol	humu- lona	lupu- lona	trdih smol	Gradišna vrednost	Antiseptična vrednost		
	1,14					9,8	9,9	Povprečje letnika 1955	
1,58	1,76	88,56	31,77	56,79	11,44	5,86	7,80	glej Hmeljar nov. dec. 55.	
0,81	0,89	94,38	41,48	52,90	5,62	7,50	9,36	Analitičar: kemolab. Poteko Vera	
0,36	0,40	97,67	53,01	44,66	2,33	9,93	11,63	..	
1,44	1,58	90,58	38,19	52,39	9,42	7,27	9,32	..	
0,79	0,89	93,53	40,96	52,57	6,47	6,45	8,06	..	
1,75	1,92	89,97	48,56	41,41	10,03	10,18	11,94	..	
0,58	0,65	96,04	40,98	55,06	3,96	7,78	9,80	..	
1,25	1,40	89,71	34,00	55,71	10,29	5,46	7,14	..	
1,18	1,54	90,62	35,69	54,93	9,38	6,86	8,86	..	
1,17	1,63	89,66	47,21	42,45	10,34	8,18	9,67	..	
0,58	0,65	95,75	45,10	50,65	4,25	7,77	9,50	..	
0,70	0,77	95,79	38,14	57,65	4,21	8,16	10,51	..	
1,36	1,52	89,48	20,62	68,86	10,52	4,08	6,29	..	
0,83	0,93	93,31	42,91	50,40	6,69	6,73	8,29	..	
0,53	0,59	96,58	35,29	61,29	3,42	7,25	9,60	..	
0,97	1,07	93,65	47,08	46,55	6,37	8,78	10,51	..	
0,70	0,76	95,25	51,39	43,86	4,75	8,97	10,53	..	
0,39	0,43	97,19	44,68	52,51	2,81	7,73	9,52	..	
0,67	0,67					10,25	12,08	V arhivu analiz Hmezad No 6/55	

hko ogledali, kako mora biti po predpisu zavarovan škropilec, ki dela s strupenimi parationskimi sredstvi. Zelo dobro se je v borbi proti rdečemu pajku izkazal tudi Tedion, to je sredstvo, ki ubija jajčeca in učinkuje na odrasle samice tako, da se iz jajčeca, ki jih po škropljenju s Tedionom izvalijo, ne morejo več razviti ličinke. Prijetno je to sredstvo zlasti zaradi tega, ker ni strupeno niti za ljudi, ne za živali in niti za čebele in koristne žuželke.

Poučen je bil predalček, ki nam je kazal mesta v hmeljiščih, kjer rdeči pajek prezimi, t. j. zemlja okoli hmelja in hmeljevke v razpokah in pod lubjem. V zemlji uničujemo rdečega pajka pozimi na ta način, da jo dobro posipujemo z apnenim dušikom, če pa so močno okužene hmeljevke, potem je najbolje, da jih temeljito impregniramo s ksilonom.

Lepe barvne fotografije so nam nazorno kazale, kako opazimo škodo na hmeljnih storžkih, povzročeno od različnih škodljivcev in bolezni. Najbolj so se hmeljarji zanimali za kladosporium. To je glivična bolezen, ki se razvije v peclju storžkov, zamaši vse dovodne cevi in na ta način povzroči, da se storžek

posuši. Kladosporium zadnja leta vedno v večji množini opazamo v naših hmeljiščih. Na žalost proti tej bolezni še ne poznamo učinkovitih kemičnih sredstev.

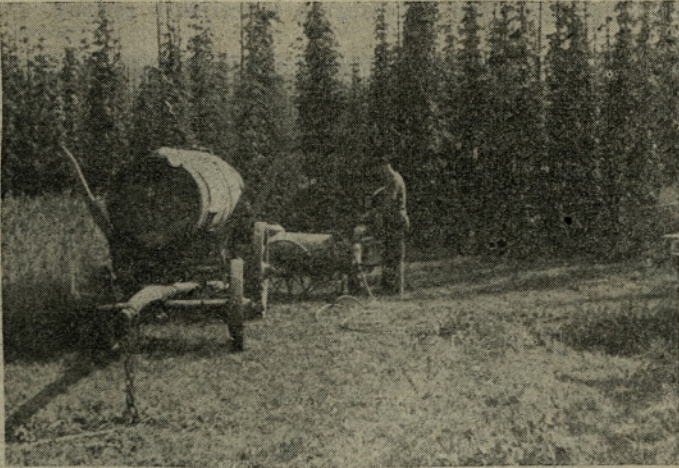
Ne bilo bi prav, če ne bi omenili tudi voluharjevega kotička, saj spada ta glodalec še vedno med hude sovražnike našega hmelja, zlasti na težjih zemljah. Voluharja preganjamo na več načinov: z dimnimi patronami, z zastrupljenimi vabami, s kalcijevim cianidom, s pastmi, itd. Pri vseh teh načinih borbe pa je najvažnejše, da znamo poiskati živ voluharjev rov in je zaradi tega važno, da poznamo način voluharjevega življenja in različne rove, ki jih voluhar dela pod zemljo. Umetno gnezdo v zemeljskem profilu je bilo za vse preganjalce voluharja izredno poučno in je prav dobro ponazarjalo način življenja voluharja.

Razstava kemičnega oddelka

Tu smo videli potek vseh analiz in pripomočke ki jih laboratorij uporablja. Čuden je ta laboratorij; četudi se v njem hmelj melje, namaka, kuha in meša, nam je bilo na prvi pogled kar nerodno gledati toliko nepoznanih posod in posodic, da o aparaturah sploh ne govorimo. Z živo besedo nam je kemolaborant lepo po domače toliko razložil, da smo lahko procese analiz na splošno le razumeli, četudi si nismo zapomnili vseh imen njihovih posod in aparaturn.

Začelo se je spet pri hmelju. Poglejte, to je turmix mlin, ki ga uporabljamo za mletje hmelja. V istem trenutku je bilo električno stikalo vključeno in noži mlina so se začeli vrteti, rezati storžke hmelja, ki so se zdrobili pri hitrosti par tisoč obratov v minuti.

Od tega zdrobljenega hmelja je stehal 10 gr in s pomočjo lijaka stresel v medicinsko steklenico, ki drži 2 dcl. Temu je dodal s pomočjo steklene natege, pipete imenovane, 1 dcl etra. Nato je kemolaborant zamašil steklenico z gumijastim zamaškom in vse skupaj pritrdil na tresilnik. Dve uri se sedaj trese tresilnik, z napolnjenimi, pritrtjenimi steklenicami, kakor »pajkel« v mlinu. Radi smo verjeli, da so se drobci stehanega hmelja pošteno pomešali in prepojili.

Skrbna priprava škropiva je osnovni pogoj za uspešno škropljenje.

Ko se je čez pol ure hmelj sesedel in se je nad njim pojavila zelena eterna raztopina, je zopet s pipeto oprezno potegnil eno polovico del te raztopine in jo odtočil v okroglo stekleno posodo, ki drži okoli 2 del, katero je imenoval erlenmayerjevo bučko. To je dal v toplo vodo in jo segreval samo do 80° C. Že pri tej temperaturi izhlapi ves eter, ki ga takoj napelje skozi hladilnik in spremeni v tekočino. Princip je isti, kakor destilacija alkohola pri kuhanju žganja.

Sedaj nam je ostala v bučki samo tista vsebina hmeljnih storžkov, ki jih eter izvleče in temu se pravi eterni ekstrakt. Tega še popolnoma osušimo s plinom ogljikovega dvokisa, ki ga je napeljal iz poleg stoječe jeklene bombe. Ko je ekstrakt suh, ga potegne iz tople vode in nahitrooma ohladi posodo od zunaj z navadno mrzlo vodo. Takojšnje hlajenje je potrebno zato, da se izognemo vplivu visoke temperature, ki kvarno vpliva na vsebino ekstrakta in rezultate analiz.

Ta ekstrakt vsebuje vse voske in smole, ki jih razdvojimo z nadaljnjo analizo. Pri smolah zopet ločimo s kemičnim postopkom humulon od lupulona. Končno pa s svinčnikom zračunamo s pomočjo posebnih tabel še ostale komponente, ki so važne za kemično analizo hmelja.

S posebno metodo v termostatu, s pomočjo analitične tehtnice, določujemo procent vlage v hmelju.

Za druge ekstrakcije smo videli Soksletov aparat. Ta se rabi za določevanje maščob v mleku, oljih, raznih semenih in tudi različnih krmnih rastlinah.

Kjehldal-aparaturu uporabljajo za razklop tistih snovi in materiala, v katerih se nahaja poleg drugih elementov tudi dušik.

S plamenfotometrom določujejo kalij in apno, ker dajeta v žarečem stanju specifično barvo plamena. Pokazali so nam tudi kolorimeter, ki deluje na principu absorpcije — vpijanja svetlobe. Z njim določujejo fosfor v zemlji.

Poteg poteka analiz in priprav, ki jih uporabljajo v laboratoriju, smo videli tudi grafično in tabelarno prikazane analize hmelja. Med drugim so bile primerjave kemičnih analiz z ročnim bonitiranjem in razvoj humulona in lupulona v času dozorevanja hmelja.

Razstava združnega trgovskega podjetja za izvoz hmelja

Trgovinski del razstave je bil za marsikoga tudi zelo zanimiv, kar je razumljivo.

Zaobale, katere so bile prikazane, so bile izdelane v miniaturni in naravni velikosti po predpisih vsake države oziroma kupca. Vsaka pošiljka je bila opremljena z vsemi potrebnimi številkami in naslovi. Na vseh smo opazili dvojezične napise: Slovenski hmelj, štajerski — Savinjska dolina.

Iz grafikona je bilo razvidno, da Hmezad razpošilja hmelj na vse kontinente.

Po Evropi prodaja v: Belgijo, Italijo, Bolgarijo, Dansko, Madžarsko, Nizozemsko, Poljsko, Švico, Finsko, Romunijo, Švedsko, Francijo, Norveško, Luksenburg, Nemčijo in Anglijo.

V Ameriki kupuje: Argentina, Paragvaj, Brazilija, Čile, ZDA.

V Azijo pošilja v: Indonezijo in Indokino.

V Afriki pa kuhajo pivo iz našega hmelja v: Eritreji, francoskih kolonijah, na Arabskem polotoku v Palestini in Egiptu.

Pa tudi v druge predele sveta so ga že pošiljali.

Prijetno je listati po knjigi »Vtisi iz razstavnega prostora«. V njej najdeš podpise mnogih hmeljarjev, ki so odobraval prikaz svojega dela od začetka do izvoza. Nekdo izmed njih je takole napisal: »Razstava je izraz uspešnega in požrtvovalnega dela Inštituta za

hmeljarstvo in živ prikaz proizvodnih sil savinjskih hmeljarjev!«

Nad 126 podpisov dokazuje, da so si poleg hmeljarjev razstavo ogledali tudi ljudje iz Zemuna, Maribora, Ljubljane, Zagreba, Trbovelj in Nemčije.

Tudi mladina iz 17 šol hmeljskega okoliša si je na razstavi ogledala ves potek pridelovanja hmelja. Učenci naše hmeljarske šole so svoje vtise takole izrazili: »Skrbno pripravljena in zelo poučna razstava bo v marsičem olajšala delo mladi generaciji hmeljarjev!«

Mladina iz zadnjih razredov celjske srednje šole, katera se že odločuje za svoj bodoči poklic, pa je naše delo takole odobraval: »Dijaki sedmih in osmih razredov celjske gimnazije izrekamo vse priznanje savinjskemu kmetu za njegovo marljivo delo na hmeljskih nasadih. Razstava nam je bila zelo všeč; prisrčna hvala za razlago! Veseli smo vaših uspehov in ponosni smo nanje!«

Franc Smukavec

PRIDELEK HME LJ A PO KVALITETI 1945—1954

Ob deseti obletnici povojnega hmeljarjenja se mi zdi potrebno, da pogledamo tudi na kvaliteto pridelka, katero smo dosegli v teh letih.

Po podatkih, katere zbira Hmeljna komisija za Slovenijo v Žalcu, je bilo v letih 1945—1954 pridelano hmelja po kvaliteti kakor sledi:

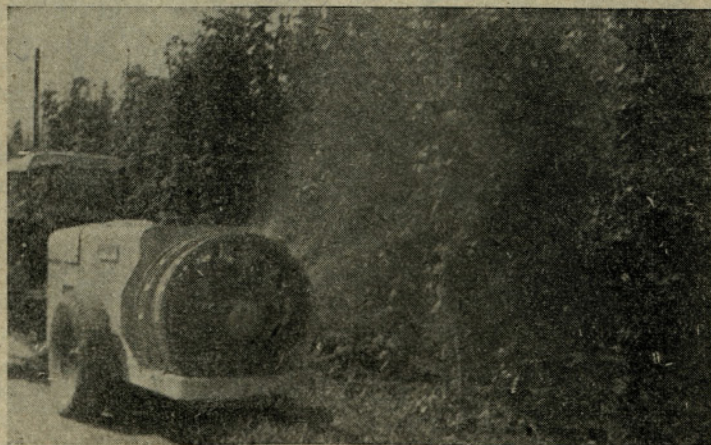
I. vrste %	II. vrste %	III. vrste %	IV. vrste %
19,8	55,6	19,9	4,7

Po posameznih letih pa je znašal pridelek po kvaliteti:

Leto	I %	II. %	III. %	IV. %
1945	10,8	50,5	33,1	5,6
1946	34,2	49,0	13,4	3,4
1947	30,3	52,9	14,2	2,6
1948	13,5	43,5	32,7	10,3
1949	17,6	56,7	23,0	2,7
1950	46,5	46,2	6,8	0,5
1951	25,3	61,4	11,7	1,6
1952	26,2	65,8	6,8	1,2
1953	4,9	48,8	36,8	9,5
1954	14,6	64,5	15,6	5,3

Kakor je iz številk razvidno, so bila leta 1946, 1947, 1950, 1951 in 1952 v I. vrsti nad 10-letnim povprečjem. Če pogledamo leto 1950, v katerem je suša vzela 50% pridelka, pa vidimo, da je bila kvaliteta ravno v sušnih letih najboljša.

Na naslednji tabeli pa je prikazan pridelek po kvaliteti na področju posameznih kmetijskih zadrug.

Tudi avtoblast je lani sodeloval v borbi proti rdečemu pajku.

Pridelek hmelja po kvaliteti na področju kmetijskih
zadruag od leta 1945 do 1954

Zap. št.	K. Z.	Vrsta hmelja			
		I. %	II. %	III. %	IV. %
1. Braslovče		26,8	58,8	12,2	2,2
2. Blagovna		2,7	51,5	55,6	10,4
3. Dobrna		5,8	50,4	29,9	13,9
4. Dramlje		—	—	—	100,0
5. Frankolovo		—	12,5	52,2	35,3
6. Galicija		10,8	37,2	39,7	12,3
7. Gotovlje		15,2	61,2	20,1	3,5
8. Griže		25,2	57,2	13,8	3,8
9. Gomilsko		17,6	58,6	20,4	3,4
10. Letuš		31,1	50,8	14,7	3,4
11. Ljubečna		2,7	38,1	39,4	19,8
12. Petrovče		14,4	56,7	24,7	4,2
13. Polzela		22,2	55,3	18,9	3,6
14. Prebold		18,9	60,5	16,4	4,2
15. Zgornja Ponikva		15,8	62,2	16,5	5,5
16. Rečica pri Laškem		—	32,0	44,0	24,0
17. Šešče		16,0	57,0	23,0	4,0
18. Strmec		4,9	61,1	25,2	8,8
19. Ponikva pri Grobelnem		—	23,7	71,3	5,0
20. Šempeter v Sav. dolini		19,2	56,2	19,7	4,9
21. Škofja vas		2,5	41,6	43,7	12,2
22. Šmartno v Rož. dolini		6,2	56,9	39,8	17,1
23. Andraž		8,2	54,8	27,5	9,5
24. Šmarje pri Jelšah		7,5	74,0	15,0	3,5
25. Trnava		18,5	53,1	21,0	7,4
26. Tabor		22,8	55,4	18,9	2,9
27. Šentjur pri Celju		—	40,0	0,3	59,7
28. Teharje		4,1	46,5	43,8	5,6
29. Višnja vas		2,0	40,0	40,0	18,0
30. Vojnik		1,7	42,9	41,0	14,4
31. Vransko		16,9	52,8	24,9	5,4
32. Žalec		21,2	56,8	17,5	4,5
33. Družmirje		8,2	47,4	32,2	12,2
34. Gorenje		12,7	61,5	21,5	4,3
35. Ljubija		9,1	58,6	25,5	6,8
36. Lokovica		10,8	57,0	25,2	7,0
37. Mozirje		4,1	46,8	36,1	13,0
38. Nazarje		2,8	69,2	15,0	13,0
39. Sv. Florjan		21,5	57,4	18,1	3,0
40. Rečica ob Savinji		—	9,4	55,0	35,6
41. Šalek		17,8	65,0	14,8	2,4
42. Šmartno ob Paki		14,2	61,2	20,6	4,0
43. Šentilj		7,8	57,9	24,8	9,5
44. Vinska gora		8,2	54,3	28,4	9,1
45. Topolšica		—	80,4	12,6	7,0
46. Velenje		19,0	48,7	25,7	6,6
47. Radlje ob Dravi		30,5	39,3	17,9	12,3
48. Mengeš		—	54,3	45,7	—
49. Čemšenik		28,7	41,7	22,8	6,8
50. Orehova vas pri Marib.		—	—	76,2	23,8
51. Studence pri Sevnici		—	—	100,0	—
52. Kmetijska gospod.		33,2	46,8	15,5	4,5

Franc Smukavec:

VII. hmeljarska razstava

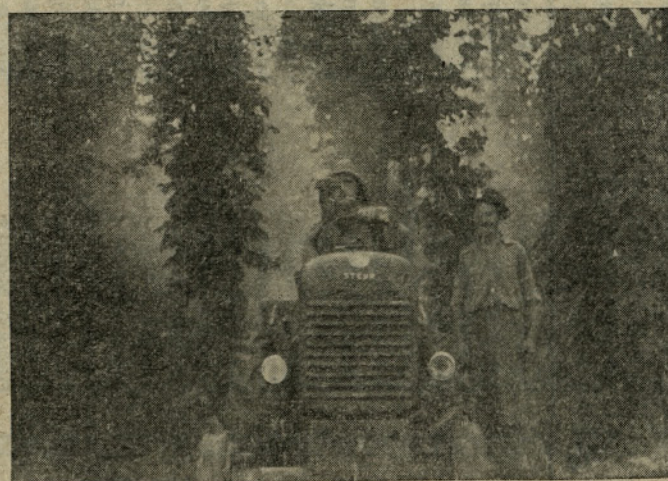
O uspehu razstave je pisano že na drugem mestu. Zato se bom omejil samo na vzorčni del razstave.

Svoje vzorce je razstavljalo 136 hmeljarjev. Komisija za ocenjevanje vzorcev prav gotovo ni imela lahkega dela, če je hotela vzorce pravilno in objektivno oceniti. Ugotovila je namreč, da so bili vzorci, ki so jih hmeljarji sami pripravili za razstavo, prav skrbno prebrani. To pa bi bilo na škodo tistih hmeljarjev, ki so jim bili vzorci vzeti pri prevzemu hmelja v hmeljarni in niso imeli prilike, da bi vzorce prebrali. Napačno bi torej bilo, da bi dobili boljše ocene tisti, ki so vzorce že vnaprej pripravili. V bodoče takšni vzorci ne bodo razstavljeni kot ocenjeni.

Povprečna ocena letošnjih vzorcev je 71,4 točke. Podrobna ocena posameznih vzorcev je razvidna iz objavljenih tabel. Vsi razstavljalci bodo prejeli knjižne nagrade, od doseženih 78 točk navzgor pa tudi še okvirjene diplome. Diplome in knjige lahko razstavljalci takoj dvignejo pri Hmeljni komisiji v Žaleu

Škropljenje hmeljišč z molekulatorjem. Molekulator porabi 5-krat manj vode za enak učinek, zato je delo z njim hitro in lažje.

Škropljenje z Jeserniggovim priključkom je hitro in ekonomično.

Zap. št.	Priimek in ime	Kraj	Kmetijska zadruga	O C E N I T E V V D O B R O							O C E N . V S L A B O				Skupaj doseženih točk
				odbranje 1—5	sušenje 1—5	barva, sijaj 1—15	zrnatost storžkov 1—15	lupulin 1—15	kakovost 1—15	aroma 1—15	v dobro 1—100	škodljivci 1—15	nepravilno ravnanje 1—15	v slabo 1—30	
1	Kuhar Anton	Polzela	Polzela	5	5	14	14	12	14	27	91	2	2	2	89
2	Turnšek Marija	Prekopa	Vransko	5	5	15	14	12	12	24	87	1	—	1	86
3	Cimerman Alojz	Polzela	Polzela	5	5	14	13	11	13	24	85	—	—	—	85
4	Uranjek Alojz	Podlog	Sempeter	4	4	14	13	15	13	26	89	1	3	4	85
5	Florjan Genovefa	Kapla	Tabor	5	5	15	13	12	11	25	86	1	—	—	85
6	Tiršek Jože	Kaplja	Polzela	5	5	14	13	11	12	25	85	1	—	1	84
7	Jurak Anton	Migojnice	Griže	5	5	14	14	14	10	22	84	—	—	—	84
8	Goričan Karel	Razdelj	Strmec	4	4	13	12	12	14	25	84	1	—	—	83
9	Žgank Jakob	Šešče	Šešče	4	4	14	14	13	12	23	84	1	1	2	82
10	Čater Anton	Kaplja	Tabor	3	4	12	13	13	13	25	83	1	—	1	82
11	Mahor Franc	Parižlje	Braslovče	4	4	13	12	12	12	25	82	1	1	2	80
12	Kveder Terezija	Zg. Ponikva	Zg. Ponikva	4	4	12	13	14	12	24	83	1	—	1	82
13	Četina Ivan	Sp. Grušovlje	Sempeter	4	4	14	13	12	13	22	82	1	—	1	81
14	Lešnik Ivan	Kale	Sempeter	3	4	11	13	14	14	24	83	—	2	2	81
15	Mahor Franc	Parižlje	Braslovče	4	4	13	12	13	13	24	83	1	—	1	82
16	Rezar Alojzija	Grajska vas	Gomilsko	4	4	13	12	13	12	24	82	1	1	2	80
17	Plavštajner Franc	Dobriša vas	Petrovče	4	4	12	10	12	13	26	81	—	1	1	80
18	Košec Cvetka	Ločica	Polzela	3	4	12	12	14	12	25	82	1	1	2	80
19	Bizjak Martin	Rečica ob P.	Šmartno ob Paki	4	4	13	13	12	11	24	81	1	—	1	80
20	Rezman Janez	Zg. Ponikva	Zg. Ponikva	4	4	13	13	14	12	20	80	1	—	1	79
21	Umbrecht Rafko	Andraž	Andraž	4	4	13	10	12	14	23	80	—	1	1	79
22	Brežnik Ivan	Kasaze	Petrovče	4	4	12	10	12	13	24	79	—	—	—	79
23	Antloga Franc	Arja vas	Petrovče	4	4	12	11	11	14	23	79	—	—	—	79
24	Kmet. gospodarstvo	Vrbje	Žalec	4	4	12	12	12	13	24	81	2	1	3	78
25	Turnšek Pongrac	Breg	Polzela	4	4	13	11	11	12	24	79	1	—	1	78
26	Gorjup-Ferant	Žalec	Žalec	5	5	13	12	13	11	20	79	1	—	1	78
27	Lešnik Štefan	Zg. Ložnica	Žalec	4	4	12	12	13	11	23	79	1	—	1	78
28	Kralj Marija	Polzela	Polzela	3	4	12	11	12	11	26	79	1	—	1	78
29	Hrovat Edvard	Breg	Polzela	4	4	14	12	12	13	20	79	2	—	2	77
30	Škafar Anton	Gotovlje	Gotovlje	4	4	12	12	13	11	22	78	1	—	1	77
31	Verderber Minka	Žalec	Žalec	4	4	13	12	12	13	23	81	2	2	4	77
32	Kovče Franc	Loke	Tabor	4	4	12	12	12	13	20	77	—	—	—	77
33	Šketa Franc	Topovlje	Braslovče	4	4	12	12	12	12	24	80	2	1	3	77
34	Pečecnik Alojz	Podkraj	Velenje	4	4	13	13	11	11	22	78	1	—	1	77
35	Holobar Anton	Migojnice	Griže	4	4	12	11	13	12	22	78	1	—	1	77
36	Pogačar Ferdo	Sempeter	Sempeter	4	4	13	13	11	12	22	79	2	—	2	77
37	Jošt Ignac	Gotovlje	Gotovlje	4	4	11	10	11	14	24	78	1	—	1	77
38	Jezernik Adolf	Zg. Ponikva	Zg. Ponikva	4	4	12	12	10	14	22	78	1	—	1	77
39	Antloga Edi	Arja vas	Petrovče	3	4	11	11	14	14	22	79	1	1	2	77
40	Zupanič Frančiška	Gotovlje	Gotovlje	4	4	12	11	13	11	23	78	—	1	1	77
41	Čremošnik Marija	Gotovlje	Gotovlje	4	3	11	11	12	13	26	80	1	2	3	77
42	Leskovšek Štefan	Letuš	Letuš	5	4	13	14	14	14	14	78	—	1	1	77
43	Eberl Alojz	Pongrac	Griže	4	4	12	12	13	13	22	80	2	2	4	76
44	Drča Franc	Sešče	Sešče	4	4	14	12	11	11	22	78	1	1	2	76

45	Krašovec Marija	Žalec	Žalec	4	4	12	12	13	11	22	78	2	—	2	76
46	Korber Franc	Orova vas	Polzela	3	4	12	12	11	12	24	78	2	—	2	76
47	Cevzar Ivan	Lokovica	Lokovica	4	3	12	12	13	10	23	77	1	—	1	76
48	Hrustelj Anton	Studence	Zg. Ponikva	4	4	12	12	10	13	24	79	2	1	3	76
49	Košena Milan	Gomilsko	Gomilsko	4	4	12	12	14	10	23	79	1	2	3	76
50	Lesjak Marija	Ojstr. vas	Tabor	4	4	12	12	11	12	23	78	1	1	2	76
51	Klančnik Anton	Veliki Vrh	Šmartno ob Paki	4	4	12	12	11	13	22	78	2	—	2	76
52	Rotar Slavko	Kaplja	Tabor	3	4	13	11	14	14	20	79	1	—	1	78
53	Dražnik Franc	Podkraj	Šentilj	4	4	10	13	11	13	24	79	1	2	3	76
54	Krovšek Ivan	Orla vas	Trnava	4	4	12	10	12	12	22	76	—	—	—	76
55	Mahor Ivan	Zakl	Gomilsko	4	4	13	13	12	11	21	78	1	2	3	75
56	Rojnik Terezija	Podvrh	Braslovče	4	4	13	11	11	12	22	77	2	—	2	75
57	Pirc Martin	Šempeter	Šempeter	3	4	12	12	11	13	24	79	1	3	4	75
58	Uratnik Andrej	Podvin	Polzela	4	4	13	12	12	10	22	77	1	1	2	75
59	Rojnik Antonija	Sp. Gorče	Braslovče	4	4	12	11	11	14	21	77	2	—	2	75
60	Ukman Ivan	Zahomce	Vransko	4	4	12	12	12	11	24	79	1	3	4	75
61	Rojnik Franc	Sp. Grušovlje	Šempeter	4	4	12	11	12	10	24	77	1	1	2	75
62	Juvan Jernej	Braslovče	Braslovče	3	4	12	11	11	13	24	78	2	2	4	74
63	Leskovšek Leopold	Migojnice	Griže	4	4	11	12	13	11	22	77	2	1	3	74
64	Rojnik Franc	Sp. Gorče	Braslovče	4	4	12	11	13	13	23	80	2	4	6	74
65	Novak Avgust	Orova vas	Polzela	4	4	12	10	10	13	22	75	1	—	1	74
66	Šolinc Franc	Glinje	Braslovče	3	4	13	12	11	10	22	75	1	—	1	74
67	Kmet. gospodarstvo	Arja vas	Petrovče	5	5	13	12	10	12	18	75	2	—	2	73
68	Maršič Riko	Braslovče	Braslovče	4	4	13	13	12	12	18	76	1	1	2	74
69	Oplotnik Jože	Grajska vas	Gomilsko	4	4	11	11	12	12	24	78	2	2	4	74
70	Vranič Katarina	Prekopa	Vransko	4	4	13	12	12	12	21	78	2	2	4	74
71	Cvenk Štefan	Šempeter	Šempeter	4	4	10	8	11	13	29	79	3	2	5	74
72	Leskovšek Angela	Letuš	Letuš	3	4	10	11	12	14	23	77	2	2	3	74
73	Žuža Draga	Žalec	Žalec	4	4	13	12	12	10	20	75	1	1	2	73
74	Medved Jože	Preloge	Šoštanj	4	4	12	11	13	11	22	77	4	—	4	73
75	Žnidar Franc	Kamenče	Braslovče	4	4	12	11	11	12	22	76	2	1	3	73
76	Fonda Anton	Kamenče	Braslovče	4	4	13	12	11	12	21	77	2	2	4	73
77	Kmet. gospodarstvo	Arja vas	Petrovče	4	4	12	11	11	12	22	76	1	1	2	74
78	Vodlak Ivan	Zg. Gorče	Braslovče	3	4	12	11	12	13	24	79	3	3	6	73
79	Turnšek Jože	Podvrh	Braslovče	4	4	11	11	13	10	24	77	1	3	4	73
80	Žolnir Franc	Podvin	Polzela	4	4	12	11	13	11	22	77	2	2	4	73
81	Šmid Pavla	Zahomce	Vransko	4	4	11	11	13	12	21	76	3	—	3	73
82	Kovče Franc	Loke	Tabor	4	4	11	11	12	13	20	75	1	1	2	73
83	Dobnik Anton	Letuš	Letuš	4	4	11	13	14	11	21	78	—	5	5	73
84	Hropot Maks	Gotovlje	Gotovlje	4	4	11	11	11	13	22	76	1	2	3	73
85	Goršek Ana	Migojnice	Griže	4	4	12	12	11	13	22	78	5	1	6	72
86	Šerdoner Franc	Ločica	Polzela	4	4	11	11	11	12	22	75	1	2	3	72
87	Marovt Anton	Podvrh	Braslovče	4	4	11	13	11	12	19	74	2	—	2	72
88	Plaskan Karel	Kamenče	Braslovče	3	4	11	11	12	12	23	76	3	1	4	72
89	Mazej Franc	Skorno	Šmartno ob Paki	4	4	12	11	11	12	22	76	1	1	2	74
90	Kmet. gospodarstvo	Prebold	Prebold	3	4	11	10	12	12	22	74	2	—	2	72
91	Kuder Ludvik	Bezovnik	Griže	5	4	10	12	9	13	20	73	1	—	1	72
92	Farčnik Matevž	Prekopa	Vransko	3	4	11	10	13	13	23	77	1	4	5	72

Zap. štev.	Priimek in ime	Kraj	Kmetijska zadruga	OCENITEV V DOBRO										OCEN. V SLABO			Skupaj doseženih točk
				obiranje 1—5	sušenje 1—5	barva slaj 1—15	zraščeno- st storžkov 1—15	lakost 1—15	kako- vost 1—15	aroma 1—15	v dobro 1—100	škodljivci 1—15	nepravilno ravnanje 1—15	v slabo 1—30			
93	Kač Jožefa	Gornja vas	Šešče	4	4	11	11	13	11	21	75	—	3	3	72		
94	Cokan Ernest	Migojnice	Griže	4	4	12	12	13	11	20	76	1	3	4	72		
95	Kmet. gospodarstvo	Vrbje	Žalec	4	4	10	10	13	11	22	74	2	1	3	71		
96	Klinc Franc	Škofja vas	Škofja vas	3	4	12	12	11	12	20	74	1	2	3	71		
97	Senica Vilko	Žalec	Žalec	4	4	10	13	11	12	22	76	1	4	5	71		
98	Kmet. gospodarstvo	Prebold	Prebold	5	5	9	12	10	12	20	72	1	—	1	71		
99	Kmet. gospodarstvo	Založe	Sempeter	4	4	8	11	10	8	18	63	2	2	4	59		
100	Travnar Ivan	Kamenče	Braslovče	3	4	11	12	10	13	22	75	1	3	4	71		
101	Kvartič Jože	Velenje	Velenje	4	4	12	11	10	12	21	74	2	2	4	70		
102	Glavnik Alojz	Polzela	Polzela	4	5	12	12	8	8	22	71	1	—	1	70		
103	Kramperšek Anton	Šmarje pri Jelšah	Šmarje pri Jelšah	4	4	11	10	12	10	20	71	1	—	1	70		
104	Privošnik Anton	Žalec	Žalec	4	3	11	12	13	10	20	73	1	2	3	70		
105	Čulk Franc-Majda	Parižlje	Braslovče	4	4	12	12	11	12	19	74	2	2	4	70		
106	Steblovnik Anton	Podgora	Šmartno ob Paki	4	4	11	10	11	13	20	73	1	2	3	70		
107	Čulk Jurij	Prekopa	Vransko	3	4	12	9	12	14	20	74	2	2	4	70		
108	Bizjak Marija	Letuš	Letuš	4	4	10	8	10	12	24	72	1	1	2	70		
109	Hribovšek Marija	Silova	Vinska gora	4	4	10	8	13	13	20	72	2	—	2	70		
110	Marovt Franc	Zg. Gorče	Braslovče	2	3	10	8	13	11	24	71	1	1	2	69		
111	Sitar Rudolf	Sešče	Šešče	4	4	10	10	11	13	22	74	3	2	5	69		
112	Žolnir Henrik	Orla vas	Trnava	4	4	13	12	13	13	24	83	1	—	1	82		
113	Pustoslemšek Ivan	Kaplja	Tabor	4	4	12	12	12	10	20	74	2	3	5	69		
114	Škafar Marija	Gotovlje	Gotovlje	4	4	12	9	11	14	19	72	3	—	3	69		
115	Sovinek Ivan	Šmatevž	Gomilsko	3	4	12	10	11	12	22	74	6	—	6	68		
116	Glušič Anton	Silova	Šentilj	4	4	8	11	12	11	22	72	1	3	4	68		
117	Bizjak Frančiška	Šmartno ob Paki	Šmartno ob Paki	4	4	12	12	11	14	13	70	—	2	2	68		
118	Otavnik Ivan	Latkova vas	Prebold	4	4	11	11	12	11	18	71	2	1	3	68		
119	Strojanšek Fortunat	Glinje	Braslovče	3	4	11	11	13	11	20	73	3	2	5	68		
120	Predovnik Marija	Podvin	Polzela	4	4	12	12	10	13	18	73	3	2	5	68		
121	Marovt Jakob	Parižlje	Braslovče	4	4	11	10	10	11	22	72	4	2	6	66		
122	Korun Marija	Glinje	Braslovče	4	3	10	8	12	10	22	69	2	1	3	66		
123	Mahor Ana	Zakl	Gomilsko	3	4	10	10	10	11	22	70	3	1	4	66		
124	Drev Ivan	Vinska gora	Vinska gora	3	4	10	8	10	14	19	68	1	1	2	66		
125	Kmet. gospodarstvo	Vrbje	Žalec	3	4	12	11	9	8	20	67	1	—	1	66		
126	Videnšek Matija	Loče	Šmartno v R. d.	3	4	11	9	11	12	20	71	4	2	6	65		
127	Kocjanc Ivan	Preloge	Šoštanj	3	4	10	10	10	11	20	68	1	2	3	65		
128	Videnšek Andrej	Šmartno v R. d.	Šmartno v R. d.	3	4	10	9	10	12	20	68	3	3	6	62		
129	Golavšek Miha	Migojnice	Griže	4	4	10	9	12	12	20	71	7	3	10	61		
130	Sopotnik Franc	Sešče	Šešče	4	3	8	12	13	8	18	66	1	5	6	60		
131	Kmet. gospodarstvo	Založe	Sempeter	4	4	11	11	11	12	20	73	7	1	8	65		
132	Krajnc Franc	Gotovlje	Gotovlje	4	4	7	8	13	11	23	70	11	1	12	58		
133	Praznik Frančiška	Dobletina	Nazarje	3	4	9	10	8	12	16	62	2	2	4	58		
134	Sitar Franc	Črni vrh	Tabor	3	3	8	7	10	11	19	61	8	1	9	52		
135	Podgoršek Avgust	Rečica ob Paki	Šmartno ob Paki	4	4	12	11	13	12	22	78	1	1	2	76		
136	Kodre Franc	Letuš	Letuš	2	3	9	10	9	10	18	61	7	3	10	51		

Hmeljarji, ki so 4 in večkrat razstavili svoje vzorce na hmeljarski razstavi

Zap. št.	Priimek in ime	Kraj	Od 90 dosegljiv. točk doseženih					Od 100 dos. točk doseženih	
			1946	1947	1948	1949	1950	1954	1955
1.	Vranič Katarina	Prekopa	77	84	78	74	76	79	74
2.	Kuder Ludvik	Pongrac	—	67	62	75	82	83	72
3.	Fonda Elizabeta	Kamenče	73	74	65	74	54	66	—
4.	Kmetijsko gospodarstvo	Radlje	52	—	69	69	73	69	—
5.	Škafar Anton	Gotovlje	—	71	—	63	73	66	77
6.	Kovče Franc	Loke	—	73	68	65	66	—	73
7.	Korber Franc	Orova vas	72	77	—	66	73	—	76
8.	Dobnik Anton	Letuš	73	69	64	—	—	70	73
9.	Mahor Vinko	Zakl	—	69	67	62	78	—	75
10.	Kronovšek Ivan	Orla vas	—	73	57	55	—	64	76
11.	Lešnik Štefan	Zg. Ložnica	—	76	70	56	73	—	78
12.	Maršič Riko	Braslovče	62	—	74	62	—	—	74
13.	Novak Anton	Kamenče	72	77	60	—	—	77	—
14.	Četina Jože	Sp. Grušovlje	79	—	62	51	67	—	—
15.	Cokan Ernest	Migojnice	—	68	58	—	—	77	72
16.	Štorman Lucija	Kaplia	—	76	63	—	77	59	—
17.	Baš Jakob	Sp. Gorče	—	77	50	—	76	69	—
18.	Juvan Jernej	Braslovče	—	—	55	65	52	—	74

Kako važne so hmeljarske razstave, vidimo iz priloženega seznama, kako nekateri hmeljarji stalno kontrolirajo svoje pridelke. Da je ocenitev realna, vidimo in se prepričamo, če primerjamo kvaliteto hmelja v posameznih letih. Kako se je dvignila kvaliteta, nam

pokažejo številke doseženih točk, ki jih je dosegel posameznik v letu 1946. in katere so se dvignile pri nekaterih od 3 in celo za 12 točk v desetih letih povojne hmeljarjenja.

Franc Smukavec

Čigav je Inštitut za hmeljarstvo?

Ali veste, kje je Inštitut za hmeljarstvo? »V Žalcu«, bomo dobili odgovor. Dobro, res je! Pa veste, kje stoji? »Ne, tega pa ne vem«, se glasi odgovor. Nič ni čudnega, če eden ali drug ne ve, kje stoji. Inštitut za hmeljarstvo je skoro skrit, na vsak način pa precej odmaknjen od prometa, od cestnega hrupa. Zato nam tudi ne pride na vpogled, če potujemo po cesti skozi Žalec. Vidimo pa ga lahko, kadar se vozimo z vlakom. Preden se pripeljemo v smeri proti Celju na postajo Žalec, je v prvi skupini hiš na desni strani ponosna zgradba, z mikavnim parkom v ospredju. Da, to je inštitut.

In če bi nadalje vprašali, kaj je pravzaprav inštitut in kaj se v tem poslopiju dela in dogaja, bi zopet dobili malo zadovoljivih odgovorov. Že res, večina naših hmeljarjev to ve, je pa še kljub temu mnogo hmeljarjev zlasti pa mlajših, rekli bi »sohmeljarjev«, ki tega ne vedo. Tega jim ne more nihče zameriti. Pač niso imeli prilike, da bi se za to stvar pozanimali. Saj so morda mislili, da za njih, ker so še mladi, to ni važno, niti potrebno. Poznamo pa veliko primerov in kar nič se ne bomo zmotili, če trdimo, da jih je največ, ko se vse takšne stvari prepuščajo očetu — hmeljarju. Oče naj se n. pr. briga za umetna gnojila, on naj odloča, kdaj bomo škropili hmelj, on naj skrbi za denar in plačilo davkov in končno, naj se še oče zanima za inštitut.

Vse to pa nikakor ni prav. Prav ni zato, ker se nekako izogibljuje stvari, ki bi jih tudi morali poznati. Kajti gospodarstvo se ne tiče le očeta, tiče se prav tako vseh mladih hmeljarjev. Teh še toliko bolj, ker bodo mnogi, eni poprej, drugi pozneje, stopili na mesto očeta in prevzeli gospodarstvo s hmeljarstvom vred. S tem pa ne bodo prevzeli le »grunta«, prevzeli bodo tudi veliko odgovornosti, ki so z njim živo povezane. Takrat pa ne bo vseeno, koliko bo mlad go-

spodar vedel in znal. Več bo vedel, bolj bo podkovan v kmetijstvu, zlasti v hmeljarstvu, tem lažje bo premagoval težave, ki nikoli niso majhne. Zato je prav in za vsakega koristno, če se že v mladih letih usposablja za tiste naloge, ki ga čakajo. In kot bodoči napreden hmeljar bo prav tako moral poznati Inštitut za hmeljarstvo in njegovo delo.

Nikakor ne bo odveč, če bomo skušali našim hmeljarjem oziroma bralcem prikazati namen inštituta in njegovo delovanje. Tako bodo dobili boljšo predstavbo o stvari, ki je doslej niso dobro poznali. Zimski čas nam daje še največ prilike ne samo za čitanje, pač pa tudi za razmišljanje. Zakaj bi torej tega ne izkoristili sebi v prid?

Inštitut je znanstveni zavod, v katerem strokovnjaki proučujejo določena vprašanja, se pravi, kakršen je pač inštitut in kakršne naloge ima. Pri nas imamo in poznamo več inštitutov, ki se po svojem delokrogu med seboj razlikujejo, v mnogem pa so si seveda podobni. V inštitutih raziskujejo stvari, ki človeštvu še niso znane ali pa ne dovolj poznane, da bi se jih človek lahko posluževal, branil ali izogibal. V njih nadalje z različnimi pripomočki preiskujejo in ugotavljajo uporabnost raznega materiala, hranilno vrednost vsega, kar služi za hrano človeku in živalim, učinek zdravil itd.

Inštituti rešujejo torej skrite, neznane in zamotane zadeve in naloge, ki se jih na drugačen način ne da dognati. Za primer si predstavljajmo, da smo v trdi temi izgubili majhen predmet in ga brez luči, brez svetlobe ne moremo najti.

Za lažje razumevanje si bežno pogledjmo nekaj majhnih primerov o delovanju nekaterih inštitutov.

Že večje tovarne, železarne in druga industrijska podjetja imajo lastne inštitute. Torej ustanove, v katerih proučujejo in ugotavljajo lastnosti surovin in

končno tudi izdelkov. Inštitut pri železarni bo poleg drugega n. pr. preiskoval in dognal uporabljivost raznih vrst jekla, ki ga izdelujejo, da bo primerno za predelavo in izdelavo novih proizvodov.

Kadar gradijo večje objekte, mostove, hidrocentrale in podobno, imajo odločilno besedo zadevni inštituti, ki vsako izvedbo gradnje v malem preiskujejo, seveda potem, ko so do potankosti proučili, recimo, uporabljeni material, obtežbo, vodni pritisk itd.

Bolnišnice in klinike imajo prav tako svoje inštitute. V teh preiskujejo razne bolezni in njih razvoj, tudi takšne, pri katerih povzročitelji niso znani ali pa ne dovolj. Prav tako ugotavljajo razne načine zdravljenja, učinkovitost raznih zdravil, delajo poskuse na živalicah in podobno.

Vsi inštituti seveda niso enako opremljeni. V tem je vsak posebnost zase, ker se pač, kakor smo rekli, po svojem delovanju precej razlikujejo. Zato imajo za svoje potrebe tudi različne pripomočke.

Kakšni so ti pripomočki boste vprašali? Mnogo jih mora imeti človek — strokovnjak sam. Najvažnejše je njegovo znanje, ki mora biti temeljito, ker bi sicer ne mogel obvladati težkih nalog, ki so mu zaupane ali pa si jih je določil sam. Brez tega bi mu tudi drugi pripomočki malo koristili, oziroma bi jih ne znal in ne mogel uporabljati.

Delavec — znanstvenik mora biti tudi dober opazovalec. Brez opazovanja se ne da slediti n. pr. razvoju, bolezni, živalskim in rastlinskim škodljivcem, zunanjemu videzu in spremembam stvari, ki se proučujejo. Kadar pa je treba opazovati najmanjše tvorbe, drobnosti ali bacile, si pomaga z mikroskopom (drobnogledom). Takšnih primerov pa je mnogo, pravzaprav največ. Saj vemo, da je izvor številnih bolezni baci, ki se mora povečati tisočkrat in tudi večkrat, da ga je mogoče ugotoviti. Vemo tudi, da je v zemlji brez števila drobnosti, ki presnavljajo hrano, da postane rastlinam dostopna. Takih in podobnih živih bitij je ogromno, ki jih človek s prostim očesom ne more videti, ne spoznati. Sploh pa je v naravi vse polno neznank in skrivnosti, ki jih je treba raziskovati, najti in ugotavljati. Vse to delo pa se vrši z namenom, da vse raziščemo in potem na podlagi izsledkov n. pr. škodljivost kakšne stvari preprečujemo, kar pa je koristno za življenje, rast in razvoj, pa razvijamo in pospešujemo.

Važen pripomoček pri znanstvenem delu so številke, pravzaprav računanje. Mnogo je proučevanj, katerih izsledek je mogoč le z računom, s tako imenovano visoko matematiko, ki je sicer mi ne poznamo in za vsakdanje razmere ne pride v poštev.

Skropljenje sadnega drevja z avtoblastom. Če hočemo pridelati kvalitetno sadje, moramo tudi poleti škropiti.

Kolikor dela ni mogoče opraviti za pisalno mizo, ga strokovnjaki opravijo v laboratorijih inštituta. Laboratorij je prostor, kjer izvršujejo preiskave, preglede in preizkuse na različne, že opisane načine. Imenovali bi ga lahko znanstvena delavnica. Ta je opremljena z raznimi aparati, napravami, kotlički za prekuhanje (destilacijo) in drugimi pomagali.

Marsikdaj pa je treba znanstveno delo izvrševati izven zavoda, inštituta. Pridejo primeri, ko razni inštituti večinoma vršijo svoje delo zunaj, v naravi. Raziskujejo pod zemljo (jame, rudniki), v vodi in pod vodo (morje, jezera) ali pa v hribih in planinah. Tudi v zraku vršijo razni inštituti poizkuse in opazovanja (gostota zraka, opazovanja itd.). Vsekakor pa je največje področje za znanstveno delo v ožji naravi, to je v gozdovih, na polju, v sadovnjakih in vinogradih, za nas pa, seveda, v hmeljiščih.

Naš inštitut za hmeljarstvo ima v tem območju svoj delokrog in tukaj svoje raziskovalno torišče.

Narava in vreme pa večkrat preprečujeta raziskovanje, ki mora biti v nekaterih primerih neprekinjeno. Prav zato imajo nekateri inštituti, ki se pretežno bavijo z raziskovanjem rastlinstva, posebej še s kmetijskimi kulturami (hmelj, krompir trave itd.) svoje rastlinjake. Ti so zgrajeni tako, da je v njih dovolj dneve in sončne svetlobe. Stene in streha so največkrat do polovice iz stekla. Imajo ogrevalne naprave, da je mogoče urejevati zaželeno oziroma potrebno toploto. Prav tako je urejena ventilacija (zračenje) in vlaga. Oboje je mogoče poljubno uravnavati. V njih gojijo razne rastline za proučevanje tudi v zimskem času. V tej dobi opazujejo prezimovanje rastlinskih in živalskih škodljivcev, kar zopet daje nove izsledke za njihovo zatiranje.

Rastlinjaki nudijo torej velike možnosti za opazovanje vseh mogočih pojavov. Zato lahko strokovnjaki po potrebi izkoriščajo za opazovanja tudi nočni čas. Kajti tudi ponoči se nadaljuje življenje rastlinstva in drugih bitij. Seveda, v določenih pogojih in okoliščinah, kakor tudi v spremenjenih načinih.

Preden bi prešli k razpravljanju o delovanju našega inštituta, je potrebno, da nekoliko osvetlimo stanje, ki je bilo v našem hmeljarstvu po osvoboditvi. To nam bo še bolj potrdilo, da je bil inštitut za obstoj in nadaljnji razvoj savinjskega hmeljarstva nujno potreben.

Znana je stvar o uničevanju našega hmeljarstva po okupatorju. Nemci so stremeli samo k temu, da bi povečali površino žit, hmelj pa jim je bil naravnost v napoto, ker ga niso niti potrebovali in še manj hoteli, da bi ga pri nas nadalje gojili. Dolina je bila v tistih letih za naše oči puščava. Hmeljišča so bila iztrebljena do skrajnosti in polja so dajala videz pogorišča.

Začela se je obnova hmeljišč. Naš kmet, vaje trdega dela in neugnan, je znova zasajal hmelj in širil nasade. V tem času je bila ustanovljena Hmeljarska zadruga, ki je prekinila osamljenost hmeljarjev. Med njimi se je okrepil smisel skupnega sodelovanja. Zadruga povezanost je ugodno vplivala na njihovo dejavnost in prizadevanja, da bi napredno hmeljarili, so rastla z dneva v dan. Zopet je oživela organizacija preskrbovanja s hmeljevki, umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi in drugimi potrebščinami.

»Hmeljar«, ki je istočasno začel izhajati, je izpopolnil obstoječo vrzel. V njem so se vrstili članki in navodila za pravilno obdelovanje, oskrbo in zaščito hmeljskih nasadov, vse z namenom, da bi pridelali čim več in čim boljšega blaga. Poleg bodrilnih sestavkov so bila objavljena nič manj važna opozorila, ki so se tikala površnosti pri gojitvi hmelja, posebej pa še pri spravi pridelka. Četudi so bile pri glasilu hmeljarjev še pomanjkljivosti, je vendar opravljalo v danih razmerah svojo nalogo.

Prav takrat se je tudi »Hmezad« začel uveljavljati pri prodaji pridelka. Potem, ko so bili posredovalci v trgovini izločeni, je moral vršiti dvojno nalogo. Organizirati prodajo iz ene roke in enega središča, pri tem pa iskati nove kupce oz. odjemalce našega blaga, to je vzpostaviti trgovske zveze z inozemstvom. Oboje stremeljenj se je posrečilo. Z vztrajnostjo so bili doseženi pomembni uspehi. Trgovina je stekla in se ugodno razvijala.

Hmeljarje je posebno zadovoljila izključitev posredovalcev. Slabe izkušnje so imeli z neštetimi trgovci in posredovalci. Precej truda so jim pobrali s pretkanim načinom zbijanja cen.

Vzeto v celoti je nekako vse gladko potekalo. Tako pridelovanje, oskrba hmeljarjev, zaščita, trgovina in izhajanje glasila. Kar je pri vsem tem zaškripalo, ni motilo razvoja v večjem obsegu. Od zunaj je bilo videti, da imamo pravzaprav vse. Mnogih se je že oprijelo samozadovoljstvo. Vseh pa nikakor ne! To pa so bili vsi tisti, ki so uprli pogled v bodočnost. Za te je v naši navidezni hmeljarski celovitosti nekaj manjkalo. Začutili so, da to, kar je manjkalo, ni bila malenkost. Ne, ni bila, pač pa je obstajala velika praznina!

Že res, da je hmelj rasel naprej, da je bila eno leto slabša, drugo zopet boljša letina. Malokdo pa je pomislil, kaj bo čez trideset, petdeset let? Kaj bo nastalo, če bo hmeljska rastlina začela popuščati, slabeti? Lahko nam tudi popolnoma opeša — se nam izrodi! Nikjer nimamo zagotovitve, da bi se kaj takega ne moglo zgoditi. Saj imamo že pri drugih kmetijskih kulturah, posebno pri krompirju, slabe izkušnje. Pridelki se manjšajo, odpornost pada in kvaliteta je slabša. Takšne so posledice izrojevanja — degeneracije. Zraven tega pa človeku delo ni olajšano, razen pri pravilu pridelka. Prizadeti pa smo, in to zelo občutno, pri dohodkih. S tem v zvezi pa trpi naše in celotno gospodarstvo — začenja se rakova pot!

Težko si je predstavljati, kaj bi se zgodilo, če bi doživeli podoben položaj pri hmelju? Ta pa je za nas v vsakem oziru glavni pridelek, ki nam prinaša tudi glavni dohodek. Za presojo je edino ta činitelj odločilen.

Po drugi strani pa zopet ne trdimo, da se hmelj že deloma ni izrodil. Čeprav ne toliko, kakor krompir, vsekakor pa že precej. Na splošno že lahko ugotovimo, da je njegova rodovitnost manjša, kakor pa je bila nekdaj. Manjša je tudi odpornost. Pri izrojenem hmelju je mnogo manj odpornosti proti škodljivcem, rastlinskim in živalskim.

Imamo pa tudi nov pojav — naraščanje škodljivcev, zlasti peronospor in rdečega pajka. Lanska letina (1955) nas je v tem oziru mnogo naučila. Kljub neugodnim pogojem za njihov razvoj so se množično pojavljali in pustošili pridelek; v takih okoliščinah do sedaj napadov nismo poznali.

Pred dobrimi petimi leti še nismo imeli nikogar, ki bi se načrtno in širokopotezno ukvarjal s temi vprašanji; torej z vprašanji regeneracije (preroditve) hmeljske rastline, s križanjem hmeljskih vrst, s selekcijo (izbiro), s proučevanjem škodljivcev in njih zatiranjem, z ugotavljanjem pivovarniške vrednosti hmelja (analize), s proučevanjem naših tal, njihove rodovitnosti in podobno. Sličnih vprašanj in potreb je bilo mnogo in eno je bilo važnejše od drugega. Nihče se ni takrat znanstveno poglobljal v te stvari, vsaj načrtno ne, bila pa so v najožji povezanosti z obstojem hmeljarstva pri nas. Vemo pa, da je znanstvena spremljava rasti in življenja nujna, če hočemo doseči razvoj.

Torej v tem je bila velika praznina — nismo imeli inštituta za hmeljarstvo, v katerem bi se lahko znan-

stveno proučevalo vse zadeve, ki so v zvezi s hmeljarstvom.

O vsem tem je temeljito razpravljalo vodstvo takratne Hmeljarske zadruga. Uvidelo je, da bi bilo vsako odlašanje z gradnjo inštituta v škodo našega hmeljarstva, kajti obetalo si je napredek le na ta način, se pravi z vzorednim znanstvenim delom. Namen: povečati donose, izboljšati kakovost — le-ta je v trgovini odločilna in na svetovnem trgu se uveljavi in obdrži le kakovostno blago. Upoštevajoč vse omenjene in še druge razloge, je bila soglasno sprejeta važna odločitev: sklep o graditvi inštituta.

Sklep pa je v vsakem primeru šele odločitev. Za gradnjo pa je treba mnogo več. Začne se s prostorom za stavbo in načrti za gradnjo, nadaljuje z materialom in zidavo, končuje pa z notranjo opremo, laboratorijem z vsemi aparati in pripomočki. Ni to enostavna stvar, kakor tudi inštitut ni navadna zgradba oziroma ustanova. Njegovo delovanje je nadvse važno za sedanja in bodoča pokolenja Savinjske doline.

Kljub vsemu se je delo v tej smeri začelo z vso vztrajnostjo. Da bi se dalo gradnji inštituta splošni značaj oziroma poudarek, torej, da je velikega pomena za vsakega hmeljarja, se je organiziralo njihovo sodelovanje. To sodelovanje naj bi bilo v brezplačnih prevozi materiala, v podaritvah lesa in podobnem. In začelo se je.

Kot prvi so sprožili dovoz kamena hmeljarji iz območja Kmetijske zadruga Trnava. Rade volje so se odzvali, po dobljenih pojasnilih o pomenu inštituta. Takoj so uvideli, da gre za važno stvar, ki se je človek ne sme in ne more odreči. In prav je bilo tako!

11. februarja 1947 so začeli voziti hmeljarji iz Orle vasi. V dopoldanskem času so nalagali kamenje v kamnolomu v Podvinu nad Polzelo. Od tu je potem škripalo in ropotalo 21 težko naloženih vozov skozi Polzelo, Breg, Ločico, Dobrtešo vas in Šempeter proti Žalcu. Dolga vrsta voznikov, ki je ni videti vsak dan, je vzbudila splošno pozornost. Strmeli so ljudje ob cesti, zbirali se v gručah in ugibali, kaj naj to pomeni. Od časa do časa so na videz prijaznega voznika obsuli z vprašanji: »Kam? Zakaj? Zastonj?« »V Žalec, za inštitut,« so bili vso pot zaporedni odgovori voznikov. Niso dobro razumeli odgovorov, ker takrat še vsi ljudje niso vedeli, kaj je inštitut. Mislili so, da jih »vlečejo« ali pa, da jim nočejo povedati po resnici. Zato je marsikdo od vpraševalcev nejevoljno zagodrdel, ker je dobil od vsakega voznika enak in nerazumljiv odgovor: »Za inštitut.« »Zmenili so se,« so ugibali med seboj in motrili mimovozeče. »Tlaka je,« so zopet ugotavljali drugi. In v jezi so za vračilo takoj imeli pripravljene očitke: »Ste pač bedaki, ker zastonj vozite! No, tak zdaj boste pa še kamenje v Žalec vozili, ker je hmelja zmanjkalo! Hmelj naj dražje plačajo, ne pa kamenje zbirajo!« Kljub vsemu le niso mogli dognati v kakšne namene vozijo kamenje. Zadnji voznik je bil mlad fant. Računali so, da jim bo ta že po resnici povedal. Zadnji je in še boječ, so domnevali. Obkrožili so ga razposajenci in ga takoj vprašali: »Zakaj bo to kamenje?« In ko je nepričakovano odgovoril: »Za inštitut,« bi ga skoraj premlatili, tako so bili razdraženi.

Čeprav je zaradi takšnih okoliščin padla tu in tam kakšna opazka, seveda od ljudi, ki niso vedeli za kaj gre, voznikov to ni vznemirjalo. Samozavestno so stopali vstric svojih vozov. Kadar pa so prešli gruče opazovalcev, so se sprostili in od srca nasmejali. Razumljivo, tudi zamerili niso nikomur. Prav tako razpoloženi so se vračali s praznimi vozovi na svoje domove. Bili so zadovoljni, da so dan koristno izrabili.

Naslednja dva dni so vozili kamenje hmeljarji iz Šentruperta in Trnave, prav tako polnoštevilno. Za

njimi so se zvrstile ostale vasi po dolini. Bile so redke vasi, ki niso pri stvari sodelovale na ta ali drug način. Čeprav to niso bile posebne žrtve, niti velike dajatve, je bilo sodelovanje vendar pomembno. Hmeljarji so pokazali vso pripravljenost za stvar, ki je mnogo obetala.

Vidno so rastle kupi kamenja, gramoza, peska in lesa. Začeli so z zemeljskimi deli. Delo je napredovalo prej počasi, kakor pa pospešeno. Bilo je v času splošne obnove, pa tudi pomanjkanja tega in onega. Ovir in težav je bilo brez števila. Menda ne največja, gotovo pa najbolj uporna, je bila visoka talna voda.

Toda tudi njo so premagali, kakor so premagali nešteto drugih zaprek.

Z leti je bila zgradba dograjena in opremljena. Polagoma je v njej zaživelo. Inštitut za hmeljarstvo je začel z delom. Stopil je v službo hmeljarstva in splošnega kmetijstva. Razumljivo je, da inštitut v svoji otroški dobi še ne more pokazati velikih izsledkov. Sčasoma pa bodo prišli. Trdno smo lahko prepričani, da bo izpolnil svoje naloge in naša pričakovanja. Vsak napreden hmeljar pa je lahko že v teh nekaj letih spoznal, da je njegovo delovanje uspešno in da za nas mnogo pomeni.

Ivan Kronovšek

Inž. Lojze Kač

Tudi kmetijstvo zahteva kvalificirane delavce

Strokovna izobrazba naših gospodarjev odnosno kmečkih sinov je še vedno problem, čeprav se je v zadnjih letih na tem področju marsikaj naredilo. Počasi prodira tudi pri nas miselnost, da je za uspešno opravljanje kmečkega dela, zlasti pa vodstva kmetije, potrebna prav tako strokovna izobrazba, kakor za ostale poklice. Posledice takega gledanja na kmečko delo, kot smo ga bili vajeni v preteklosti, češ, za kmeta bo že dober, čeprav ni hodil dosti v šole, so pravi nizki pridelki, ki so še danes marsikje karakteristični za naše zaostalo kmetijstvo. Današnje napredno kmetijstvo zahteva dobro podkovanega človeka s širokim obzorjem. Nič več ne zadostujejo navodila očeta, izpopolnjena z lastno prakso, ampak je potrebno tudi teoretično razširiti svoje znanje. Brez tega danes ni mogoče gospodariti.

Temu vprašanju so pri nas prva leta po vojni, kljub temu, da je bila prav ta generacija najbolj potrebna dobre izobrazbe, posvetili premalo pozornosti. Ustanovila se je res kmetijska fakulteta v Ljubljani, kmetijski tehnikum v Mariboru in poleg predvojnih še nekaj drugih nižjih kmetijskih šol, vendar so vse te šole služile v prvi vrsti vzgoji uslužbencev za državna posestva ali za okraje, medtem, ko se na izobrazbo kmečkega gospodarja ni mislilo. To vrzel so skušale pozneje zamašiti kmetijsko-gospodarske šole, ki so se začele organizirati po vsej Sloveniji. Savinjska dolina se je kot napreden kmetijski okoliš dobro odzvala ustanavljanju kmetijsko-gospodarskih šol. Prva je bila petrovška šola, ki je že v šolskem letu 1950/51 osnovala prvi letnik kmetijsko nadaljevalne šole, katero pa niso učenci obiskovali samo v zimskih mesecih, ampak je šolsko vodstvo organiziralo poskusno hmeljišče, kjer so učenci lahko poletni v praksi izvajali to, kar so se naučili pozimi. To organizacijo bi kazalo posnemati tudi ostalim šolam. No, petrovška šola je v naslednjem letu prenehala z vpisovanjem v prvi letnik, ker je to vlogo prevzela žalska gospodarsko-nadaljevalna šola. Največ uspeha med kmetijsko-gospodarskimi šolami v Savinjski dolini pa so pozele doslej Braslovče. Ta šola dela z lepim uspehom od 1951. leta in je dala do konca lanskega leta že 88 absolventov. Ne samo šolski upravitelj Franc Kolar, ampak celoten šolski odbor se neprestano briga za čimboljšo organizacijo šole in za čim večje število obiskovalcev. Take šolske odbore bi morale imeti tudi ostale kmetijsko-nadaljevalne šole, da bi se kvaliteta teh šol vztrajno dvigala. Braslovški šoli se je pridružila še taborska, vranska, polzelska in laška, pozneje pa še celjska in preboldska. Tudi te šole so iz leta v leto boljše. Vedno večji je interes kmečke mladine za to vrsto šol in upamo, da bodo kmalu zajeze sleher-

nega mladince in mladinko, ki bosta ostala v kmetijstvu.

Konec lanskega leta je bilo 231 absolventov teh dvoletnih kmetijsko-gospodarskih šol in se to dejstvo že v praksi odraža. Marsikateri izmed obiskovalcev teh šol je že prevzel doma gospodarstvo in se uvrstil med najnaprednejše mlade gospodarje. Vseh strokovnih sestankov in predavanj se stalno udeležujejo tudi obiskovalci kmetijsko-gospodarskih šol. Ker so poglobili svoje znanje iz splošnih, kakor iz kmetijskih predmetov, veliko lažje in z večjim zanimanjem zasledujejo strokovno časopisje, kar je eden izmed važnih pogojev, če hočeš res dobro voditi svoje gospodarstvo. Brez osnove pa, ki ti jo nudi taka šola, težko razumeš strokovne članke in ker jih težko razumeš, se jih tudi izogiblješ.

Zeleti je, da bi sleherni gospodar spoznal prednosti strokovne izobrazbe in če že sam ni mogel obiskovati strokovnih šol, naj omogoči to vsaj svojim otrokom. V krajih, kjer so kmetijsko-gospodarske šole že močno ukoreninjene in že imajo svojo tradicijo, bo treba stremeti za tem, da se te šole izpopolnijo in da se uvede v zimskih mesecih pouk vsak dan, tako, da se bodo vsaj najvažnejši predmeti lahko izčrpeje obravnavali, da bi te šole dosegle višjo strokovno raven kot drugod v kmetijsko zelo razvitih deželah. Boriti se moramo tudi za to, da bomo dosegli praktično nadaljevanje zimskega pouka v poletnih mesecih, bodisi na poizkusnem polju kakšnega državnega posestva, na šolskem vrtu ali na na polju, hmeljišču ali sadovnjaku kmetijske zadruga.

Ko že govorimo o kmetijskem strokovnem šolstvu v Savinjski dolini, moramo na vsak način omeniti tudi Hmeljarsko šolo v Vrbju. Ta deluje šele tretje leto, kar je za kmetijsko strokovno šolo zelo malo, vendar se že sedaj opazi njen vpliv na hmeljarskem področju. 17 absolventov, ki so lansko leto odšli iz te šole, se že aktivno udeležujejo pri gospodarjenju na domačih posestvih, kakor tudi v kmetijskih zadrugah in so tesno povezani s strokovnjaki na šoli in na Inštitutu in se celo uvrščajo med pisce strokovnih člankov v našem časopisju.

V priloženi tabeli vidimo številčni prikaz učencev in kmetijsko gospodarskih šol. Iz nje razvidimo letnico ustanovitve in število vpisanih v posameznih razredih. V rubriki 9 in 10 je prikazano število učencev skupaj, tu vidimo, koliko se je vseh vpisalo, prenehalo in absolviralo.

Visokemu številu vpisanih v Žalcu v letniku 1951/52 in 1952/53 je pripomogel kmetijsko gospodarski tečaj, kjer se je ženska mladina poleg hmeljarstva in drugih predmetov učila tudi kuhanja in šivanja.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA PETROVČE

Prvi letnik so obiskovali leta 1950/51:

Anžloga Edo, M. Pirešica; Anžloga Edo, Arja vas; Anžloga Peter, M. Pirešica; Čede Ivan, Petrovče; Glušič Marija, Arja vas; Govek Jože, Kasaze; Kolar Ferdo, Arja vas; Kosmač Nikolina, Arja vas; Kramer Josip, Ruše; Kuder Marija, Drešinja vas, Leban Alojz, Arja vas; Leban Franc, Arja vas; Mirnik Berla, Gorica; Šel Franc, Arja vas; Stepišnik Milan, Gorica; Turnšek Franc, Gorica; Turnšek Milka, Gorica; Vovk Jože, Arja vas; Žužej Franc, Arja vas; Kolar Jožefa, Petrovče; Ocvirk Dora, Arja vas; Razboršek Vera, Dobriša vas; Cencelj Janko, Dobriša vas, Rotar Stanislava, Dobriša vas; Glušič Ivan, Arja vas.

Drugi letnik 1951/52 so končali z izpitom:

Anžloga Edo, M. Pirešica; Anžloga Edo, Arja vas; Anžloga Peter, M. Pirešica; Cencelj Janko, Dobriša vas; Čede Ivan, Petrovče; Glušič Ivan, Arja vas; Glušič Marija, Arja vas; Govek Jože, Kasaze; Kramar Jože, Ruše; Mirnik Berla, Gorica; Rotar Stanislava, Dobriša vas; Razboršek Vera, Dobriša vas; Turnšek Milka, Gorica; Žužej Franc, Arja vas.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA V PREBOLDU

Prvi letnik 1954/55 so obiskovali:

Cesnik Jože, Gornja vas; Jelen Rudolf, Gornja vas; Jošovec Jože, Gornja vas; Golavšek Marian, Maške; Golič Vinko, Gornja vas; Kokovnik Franc, Kaplja vas; Kolšek Jože, Kaplja vas; Kos Anžon, Sešče; Kramer Anžon, Laškova vas; Kupec Jože, Maške; Zmrzlak Maševž, Marija Reka; Zupan Jože, Laškova vas; Žličar Franc, Kaplja vas; Cizej Ida, Št. Rupert; Gaišek Frančiška, Marija Reka; Habijan Ivana, Sešče; Jerneic Pavla, Kaplja vas; Počočnik Jožica, Kaplja vas; Kupec Pavla, Gor. vas; Rogelj Angela, Sešče; Zagožen Jožica, Marija reka; Zakonšek Marija, Marija reka; Polander Marija, Laškova vas; Silter Franc, Sešče.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA POLZELA

Prvi letnik 1953/54 so obiskovali:

Koren Franc, Bošjančič Franc, Meklav Konrad, Bršek Vinko, Ura'nik Jakob, Blago'inšek Anžon, Sevcnikar Alojz, Sa'ler Jakob, Tajnšek Franc, Prapročnik Vikica, Ožir Jožica, Si'ar Marija, Jelen Karla, Si'ar Pavla, Štekočnik Marija, Triglav Marija, Zabukovnik Ivanka, Prungel Marija, Učakar Krista — vti ti so z Andraž na Polzelo; Rastočnik Marija, Ločica; Turnšek Terezija, Breg; Prešiček Marija, Breg; Jelen Helena, Založe; Vičmajer Silva, Založe; Rojnik Jože, Polzela; Vasle Maks, Založe; Lešnik Ivan, Založe; Pusovnik Franc, Založe; Čede Anžon, Založe; Sa'ler Danijel, Založe; Žgank Edvard, Založe; Bizjak Franc, Polzela.

Drugi letnik 1954/55 so končali z izpitom:

Bizjak Franc, Polzela; Blago'inšek Anžon, Andraž; Meklav Konrad, Andraž; Rojnik Jože, Polzela; Sa'ler Danijel, Založe; Sa'ler Jakob, Andraž; Tajnšek Franc, Andraž; Ura'nik Jakob, Andraž; Ožir Jožica, Andraž; Verdev Pavla, Andraž; Zabukovnik Ivanka, Andraž; Jelen Karla, Andraž; Turnšek Cvetka, Breg; Bošjančič Franc, Andraž.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA TABOR

Prvi letnik 1954/55 so obiskovali:

Hanžič Franc, Ojstriška vas; Albijani Anžon, Črni vrh; Jernejčič Franc, Loke; Kreča Andrej, Črni vrh; Pi'er Franc, Črni vrh; Ribič Alojz, Tabor; Šanko Ivan, Črni vrh; Kukovnik Franc, Kapla vas; Eberline Roza, Loke; Grah Slavka, Gomilsko; Bukovec Vera, Šmiklavž; Ko'er Ivica, Črni vrh; Mervešek Angela, Črni vrh; Skok Marija, Tabor; Vrankar Marija, Kaplja; Žuža Vera, Tabor; Počočnik Jožica, Kaplja vas; Cizej Ida, Št. Rupert.

Prvi letnik so obiskovali in drugi letnik 1954/55 končali z izpitom:

Bla'nik Franjo, Ojstriška vas; Brišnik Danijel, Gomilsko; Florian Leopold, Ojstriška vas; Goropevšek Vinko, Loke; Hribernik Drago, Loke; Jerman Marlin, Loke; Jezernik Danilo, Ojstriška vas; Kunst Andrej, Grajska vas; Lesjak Milan, Ojstriška vas; Rak Marlin, Šmiklavž; Rančigaj Ivan, Ojstriška vas; Rančigaj Jože, Kaplja; Slokan Milan, Šmiklavž; Šanko Franc, Loke; Širnad Franc, Pondor; Turnšek Šanko, Pondor; Žnidar Pavel, Loke; Bla'nik Anastazija, Tabor; Grah Ivana, Šmačevž; Jerman Vera, Loke; Lesjak Anica, Šmiklavž; Lesjak Marija, Šmiklavž; Ribič Milka, Tabor; Semprimožnik Marija, Ojstriška vas; Slakan Ivana, Pondor; Tekavec Mihaela, Loke; Terjav Ida, Tabor; Toplak Milica, Grajska vas; Verdel Angela, Loke; Žilnik Danica, Pondor.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA VRANSKO

Prvi letnik 1954/55 so obiskovali:

Goropevšek Jožef, Prekopa; Strnišnik Ivan, Zaplanina; Strnišnik Franc, Zaplanina; Semprimožnik Franc, Kale; Bla'nik Jožica, Kale; Grašinar Ana, Vologa; Grabner Marija, Prekopa; Piki Vida, Jeronim; Semprimožnik Pavla, Kale; Učakar Ivanka, Zaplanina; Strnišnik Franc, Zaplanina.

Prvi letnik so obiskovali in drugi letnik 1954/55 so zaključili z izpitom:

Cesnik Anžon, Štopnik; Čvan Konrad, Tešova; Goričan Jakob, Štopnik; Homšak Ivan, Ločica; Juhart Jože, Brode; Kos Franc, Praproče; Koprivšek Albin, Ločica; Cokan Jožef, Ločica; Ro'er Slavko, Prekopa; Brinovec Majda, Čepelje; Drole Marija, Ločica; Goričan Alojzija, Vransko; Grabner Cecilija, Selo; Križnik Frančiška, Tešova; Kreča Marija, Jeronim; Kajbič Vida, Čepelje; Lebar Ivanka, Praproče; Mošnik Elizabe'a, Tešova; Krivec Marija, Jeronim; Pavlič Štefka, Praproče; Slapnik Julka, Zaplanina; Semprimožnik Marija, Jeronim; Zevnik Antonija, Prekopa; Pirnat Marija, Čepelje.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA V ŽALCU

Prvi letnik 1951/52 so obiskovali in drugi letnik 1952/53 zaključili z izpitom:

Šorman Anica, Podlog; Haup'man Olga, Gotovlje; Brinovec Anica, Gotovlje; Bizjak Ivan, Gotovlje; Krajnc Jože, Gotovlje; Svet Ivan, Sempeter; Haup'man Rajko, Gotovlje; Štajner Mira, Gotovlje; Trobiš Marija, Gotovlje; Pader Si'va, Griže; Pogačar Marija, Sempeter; Košec Marija, Zalec; Korošec Milena, Zalec; Goričan Marija, Zalec; Flajs Marko, Zalec; Flajs Tilčka, Zalec; Drog Marija, Zalec; Lapornik Dragica, Laško; Franko Zvonka, Sempeter; Pin'er Apolonija, Zalec; Pešec Anica, Zg. Ložnica; Zagode Fani, Zg. Ložnica; Kunst Ivanka, Zg. Ložnica; Jarbec Marija, Sempeter; Jarbec Jožica, Sempeter; Mohorčič Marija, Sempeter; Štajner Ana, Vel. Pirešica; Počgornik Frančiška, Vel. Pirešica; Pečnik Terezija, Vel. Pirešica; Zupan Zofija, Vel. Pirešica; Jošt Anica, Vel. Pirešica; Flajs Vida, Zalec; Novak Mira, Zalog; Reve Draga, Zalog; Žgank Valerija, Zalec; Uzmah Marjanca, Griže; Šor Ana, Polzela; Laznik Julijana, Pongrac; Pišek Marija, Pongrac; Brežnik Helena, Kasaze; Au'č Hilda, Zalec; Ocvirk Dora, Arja vas; Pišek Anžon, Pongrac; Ro'er Slavka, Dobriša vas; Pin'er Albinca, Zg. Ložnica; Pilih Angela, Kasaze; Uplaznik Milica, Kasaze; Uplaznik Marica, Kasaze; Hrašnik Marja, Zg. Roje; Lilija Frančiška, Gotovlje; Vasle Marija, Gotovlje; Pražnikar Anica, Pongrac; Čeina Marija, Zg. Grušovlje; Hropot Marija, Zg. Grušovlje; Kolar Pepca, Petrovče; Počkori'nik Marija, Liboje; Drča Anica, Sešče; Žgank Štefka, Sešče; Kosu Nada, Sempeter; Plaušajner Edi, Sempeter; Vedenik Franc; Sredenshek Terezija.

GOSPODARSKO-COSPODINJSKI TEČAJ V ŽALCU

V letu 1952/53 so obiskovali:

Brežnik Helena, Kasaze; Božič Marica, Sempeter; Bržič Romana, Celje; Čeina Marija, Zg. Grušovlje; Felicijan Marija, Griže; Franko Zvonka, Sempeter; Gaberšek Vida, Gotovlje; Goričan Marija, Zalec; Gorič Cvetka, Grobelnik Ivanka, Zalec; Hramec Stanislava, Podlog; Hropot Marija, Zgornje Grušovlje; Hrašnik Roza, Zg. Roje; Holobar J., Jager Majda, Pongrac; Jelčvšek Jelka, Petrovče; Kač Marija, Zg. Roje; Kač Marja, Zg. Roje; Korošec Milena, Zalec; Koželj Vera, Sempeter; Kunst Ivanka, Zg. Ložnica; Kovše Fani, Vrbje; Lilija Marica, Sempeter; Mar'ničič Judia, Vrbje; Mikuš Zlatka, Zalec; Dovak Marica, Zalog; Ocvirk Dora, Arja vas; Oplo'nik Anica, O'avnik Marija, Zalec; Ožir Jus'ina, Vrbje; Parfani Anica, Vrbje; Pavinc Anica, Vrbje; Pečnik Jožica, Vrbje; Pečnik Majda, Arja vas; Pepel Vida, Zalec; Petrcvec Iva, Pongrac; Pešec Anica, Zg. Ložnica; Pilih Angela, Kasaze; Pin'er Apolonija, Zalec; Počkori'nik Marija, Petrovče; Podbregar Iva, Posedel Fani, Gotovlje; Vražnikar Anica, Pongrac; Rajh He'vika, Zalec; Ranc' Marija, Petrovče; Sečminek Marija, Sp. Roje; Skaza Si'žona, Vrbje; Srečenshek Terezija, Dobriša vas; Svet Fani, Sempeter; Salej Angela, Vrbje; Semrov Milena, Zalec; Štajner Ana, Vel. Pirešica; Šorman Anica, Podlog; Štravs Milena, Vrbje; Uplaznik Milica, Kasaze; Uplaznik Marica, Kasaze; Veber Ela, Veber Milica, Levec; Vičovišek Minka, Gotovlje; Zagode Fani, Zgornja Ložnica; Zidar Anica, Žgank Valerija, Zalec; Žgank Štefka, Sešče; Podbregar Anica, Celje; Pukmajster Milka, Zalec.

KMETIJSKO-GOSPODARSKA ŠOLA V ŽALCU

Prvi letnik 1952/53 so obiskovali:

Božič Marica, Sempeter; Bržič Romana, Celje; Cilenšek, Felicijan Marija, Griže; Gaberšek Vida, Gotovlje; Gorič Cvetka, Grobelnik Ivanka, Zalec; Hramec Stanislava, Pod-

log; Hraštnik Roza, Zg. Roje; Holobar Julči, Jager Majda, Pongrac; Jelovšek Jelka, Pe'rovč; Kač Marija, Zg. Roje; Kač Marja, Zg. Roje; Koželj Vera, Šempe'er; Kovše Fani, Vrbje; Lilija Marica, Šempe'er; Marlinčič Judita, Vrbje; Mi'kuš Zla'ka, Zalec; Opolnik Anica, O'avnik Marija, Zalec; Ožir Jus'ina, Vrbje; Parfant Anica, Vrbje; Pavline Anica, Vrbje; Pečnik Jožica, Vrbje; Pečnik Majda, Arja vas; Pepel Vič'a, Zalec; Pe'revec Iva, Pongrac; Podbregar Iva, Podbregar Anica, Celje; Posedel Fani, Go'ovlje; Rajh Hedvika, Zalec; Randl Marija, Pe'rovč; Sečminek Marija, Spodnje Roje; Skaza Sidona, Vrbje; Svet Fani, Šempe'er; Šalej Angela, Vrbje; Šemrov Milena, Zalec; Š'ravs Milena, Vrbje; Veber Ela, Veber Milica, Levec; Vizovišek Minka, Go'ovlje; Zidar Anica, Pukmajster Milka, Zalec; Ullaga Silva, Arja vas; Čoh Alma, Zalec; Jelovšek, Pe'ernel, Veligovšek, Golavšek Štefka.

Drugi letnik 1952/53 so zaključili z izpitom:

Brežnik Helena, Kasaze; Če'ina Marija, Zg. Grušovlje; Če'lina Zla'ka, Franko Zvonka, Šempe'er; Goričan Marija, Zalec; Hropot Marija, Zg. Grušovlje; Janežič Breč'a, Zg. Ložnica; Kolar Pepca, Korošec Milena, Zalec; Kunst Ivanka, Zg. Ložnica; Novak Mira, Zalog; Ocvirk Dora, Arja vas; Pešec Anica, Zg. Ložnica; Piliš Angela, Kasaze; Pin'er Apolonija, Zalec; Pod'kornik Marija, Pe'rovč; Praznikar Anica, Pongrac; Pogačar Slavka, Srednšek Terezija, Dobrteša vas; Štajner Ana, Vel. Pirešica; Štorman Anica, Podlog; Uplaznik Milica, Kasaze; Uplaznik Marica, Kasaze; Zagode Fani, Zg. Ložnica; Zgank Valerija, Zalec; Zgank Štefka, Sešče; Žagar Terezija, Drča Anica, Pukmajster Milka, Zalec; Birska Nada, Zalec; Senica Ljubica, Zalec.

Prvi letnik 1953/54 so obiskovali:

An'loga Marija, Zg. Ložnica; Golavšek Adi, Hropot Magda, Šempe'er, Holobar Tone, Jager Olga, Podlog; Jelen Andrej, Podlog; Kač Marja, Zg. Roje; Kač Tere'ija, Zg. Roje; Korent Ivan, Zg. Ložnica; Kuder Ivan, Griže; Man'eljc Franc, Zg. Ponikva; Omlačič Edo, Zg. Ložnica; Piki Marija, Zg. Roje; Počko Anton, Pongrac; Š'orman Alojzija, Podlog; Škafar Terezija, Go'ovlje; Vasle Ivan, Sludence; Veligovšek Alojzija, Zalog; Vičic Marija, Podlog; Vinder Peter, Zg. Roje; Zagoričnik Fani, Šempe'er.

Prvi letnik 1954/55 so obiskovali:

An'loga Hugo, Arja vas; An'loga Milan, M. Pirešica; Če'lina Marija, Podlog; Delakorda Edvard, Arja vas; Dobovičnik Angela, Grušovlje; Gerlih Marija, Dobrteša vas; Gojznikar An'on, Pongrac; Glušič Ivan, Arja vas; Janežič Breda, Ložnica; Karlovšek An'on, Šempe'er; Okoren Štefan, Griže; Razboršek Marinka, Arja vas; Smrčelj Marica, Šempe'er; Ura'nik Marija, Podlog; Žolnir Elizabeta, Šempe'er; Zgank Alojz, Pongrac; Žužej Franc, Drešinja vas; Privošnik Boris, Drešinja vas; Ušen Ivan, Sp. Grušovlje; Ušen Slanka, Spodnje Grušovlje; Maslnak Vinko, Šempe'er; Ločičnik Ivan, Sp. Grušovlje; Veligovšek An'on, Založe; Cvenk Marijana, Šempe'er.

Drugi letnik 1954/55 so zaključili z izpitom:

An'loga Marija, Zg. Ložnica; Hropot Magda, Šempe'er; Jelen Andrej, Podlog; Kač Marja, Zg. Roje; Kač Terezija,

Zg. Roje; Korent Ivan, Zg. Ložnica; Kuder Ivan, Griže; Omlačič Edo, Ložnica; Piki Marija, Zg. Roje; Počko Anton, Pongrac; Štorman Alojzija, Podlog; Škafar Terezija, Go'ovlje; Vidic Marija, Podlog; Karnovšek Vera, Šempe'er.

V prvi letnik 1955/56 so vpisani:

Ocvirk Anica, Arja vas; Zupanc Terezija, Ponikva; Osovnik Angela, Ponikva; Kos Marija, Sp. Ponikva; Baloh Marija, Sp. Ponikva; Le'nik Ana, Sludence; Kuder Alojz, Pongrac; Golavšek Ivan, Migojnice; Jezernik Marija, Ponikva; Golavšek Zofka, Migojnice; Rojnik Marija, Vel. Pirešica; Naraks Franc, Ložnica; Jelen Milica, Zg. Ponikva; Žager Bogomir, Drešinja vas; Klovár Jakob, Migojnice; Hubar Ivan, Migojnice; Š'epišnik Angela, Gorica; Turnšek Anica, Gorica; Jelen Alojz, Podlog.

V drugi letnik 1955/56 so vpisani:

Gerlih Marija, Dobrteša vas; Cvenk Marijana, Šempe'er; Žolnir Elizabeta, Šempe'er; Maslnak Vinko, Šempe'er; Ločičnik Ivan, Spodnje Grušovlje; Privošnik Boris, Drešinja vas; Ušen Ivan, Grušovlje; Gojznikar An'on, Pongrac; An'loga Hugo, Arja vas; Žužej Franc, Drešinja vas; Okorn Štefan, Griže; Janežič Breda, Ložnica; Kuder Nežika, Pongrac; Maslnak Vili, Šempe'er.

KMETIJSKO-HMELJARSKA ŠOLA VRBJE PRI ŽALCU

Dvoletno hmeljarsko šolo 1953/54 do 1954/55 so končali z izpitom:

Čilenšek Franc, Braslovče; Dedič Martin, Andraž; Dobrnik An'on, Leluš; Goršek Janko, Vrbje; Grobeljšek Slanko, Gor. Gorče; Jezernik Franc, Gor. Ponikva; Očepek Ivan, Šen'ilj-Arnače; Ocvirk Ivan, Sp. Grušovlje; Omlačič Franc, Ložnica; Opolnik Drago, Sešče; Oset Franc, Drešinja vas; Pavline Vinko, Vrbje; Škorjanc Ivan, Dolenja vas; Škorjanc Viktor, Dolenja vas; Turnšek Danijel, Trnava; Ura'nik Janko, Dobrič; Uranjek Franc, Podlog.

V enoletno hmeljarsko šolo 1955/56 so vpisani:

An'loga Marija, Ložnica; Čerčnik Martin, Šmarino v R. d.; Čulk Franc, Prekopa; Delakorda Edvard, Arja vas; Glušič Ivan, Arja vas; Gregor Marija, Cirkovec; Jelen Alojz, Zavrh; Kobale Marija, Razgor; Koželj Franc, Ljubečna; Kuder Ivan, Pongrac; Kukovnik Franc, Kaplja vas; Likeb Vinko, Šmarino ob Paki; Ocvirk Mirko, Zg. Ponikva; Omlačič Edvard, Zgoranja Ložnica; Rakun Ivan, Rečica ob Paki; Rančigaj Ivan, Ojstriška vas; Randl An'on, Dolenja vas; Razboršek Alojzija, Šmarino v R. d.; Repinšek Marija, Levec; Smiljan Olga, Verd-Maribor; Semečnik Alojzija, Zg. Ponikva; Urbanc Ivan, Lepa njiva, Mozirje; Zupanc Niko, Go'ovlje.

Kako dela vodna skupnost za Ložnico

Upravni odbor Vodne skupnosti za Ložnico, ki so ga izvolili hmeljari sami, si šteje za dolžnost, da jih seznani s svojim delom. Zato mislim napisati nekaj besed o delu Vodne skupnosti od ustanovitve pa do sedaj. Mnogi hmeljari namreč niti ne vedo, da obstaja Vodna skupnost, drugi pa so bili o izvolitvi upravnega odbora odnosno o ustanovitvi Vodne skupnosti seznanjeni samo iz članka v Hmeljarju števil. 8. Prav v tem članku je bilo rečeno, da bo treba o delu Vodne skupnosti še poročati. Glede na to, da je leto 1955 za nami, smatram, da je prav in potrebno, da poročam o našem delu.

Upravni odbor se predvsem zaveda velike važnosti in pomena regulacijskih del, ki so koristna in potrebna in ki jih izvajamo v imenu vseh savinjskih hmeljarjev. Dandaneš se kmet zelo težko odloči, da bi raztrosil umetna gnojila po mokrih travnikih ob Ložnici, saj ni siguren, da bodo ostala na površini in da bodo vplivala na rast travne ruše, saj se zelo rado zgodi, da so umetna gnojila že ob malo močnejšem deževju odplavljena v jarke. Na drugi strani tudi vemo, da nam močvirnati travniki nikoli ne nudijo tako kvalitetne krme, kakor suhi travniki. Nekvalitetna kislja krma, s katero nato krmimo našo živino, vsekakor ne more izboljšati mlečnosti, ki je zaradi

Praktične demonstracije gnojenja z injektorjem. Tečajniki se seznanjajo z modernim načinom gnojenja sadnega drevja.

slabe krme zelo majhna in kmeta ne more zadovoljiti. Zemljišča ob Ložnici skoraj ne moremo obdelovati, ampak jih samo kosimo in to s koso ali pa vprežno. Če pa gremo na ta zemljišča s traktorji ali malo težjimi vozovi, se poznajo vse vozne smeri še nekaj let, kar nikakor ne koristi travniku.

Seje upravnega odbora so zelo živahne, kajti interese vseh članov je, da bi delo čim hitreje in čim boljše potekalo. Ko bo regulacija glavnega kanala Ložnice končana, pa še ni rečeno, da bodo s tem končana vsa dela. S tem bodo samo ustvarjeni temeljni pogoji za osuševanje travnikov, ki naj bi čez leta postali novi hmeljski nasadi, ki bi kmetu nudili večje dohodke, kot pa današnje zamočvirjene parcele s kislom krmom. Da bi naše stremljenje čim hitreje uresničili, je upravni odbor sklenil, da je treba kupiti bager, ki bo omogočil hitrejši izkop glavnega jarka. Z izkopom glavnega jarka bomo obvarovali zemljišča ob Ložnici vsaj ene škode, t. j. preplavljanja vode v struge, kar je zadnja leta povzročilo našim kmetom nemalo škode. Mislim, da bi bilo pravilno, da bi kmetje v celoti razumeli koristi tega velikega dela in ne bi zahtevali odškodnin. Morali bi se zavedati, da se jim je z regulacijo Ložnice uredil tudi teren okrog poslopja, ki je istočasno pridobil na vrednosti, ne pa da zahtevajo odškodnino, včasih res za nemogoče stvari. Tak primer je pri mlinu v Medlogu, kjer ni mogoče rešiti problema odškodnine za lani odrgnjeno drevo, za katerega letos kmet zahteva odškodnino. In prav pri tem mlinu je vodostaj sodobno urejen za vselej, za kar je bilo pri predračunu predvidenih 9.724.646 dinarjev. Po končni situaciji pa znašajo celotni stroški za gradnjo praga 5.056.594 dinarjev. Z dobro kontrolo in evidenco smo torej prihranili 4.668.052 dinarjev. Delo je zelo solidno opravilo Gradbeno podjetje iz Konjic v določenih rokih. Pri omenjenem mlinu je odpadel razdejan jez, ki ga je nadomestil soliden betonski prag. Ta

zadržuje prehitro vodo, da v svojem nadaljnjem toku ne pušča gramoza, ki ga je bilo treba doslej stalno odvažati, ker bi sicer lahko gramoz zajezil vodo tako, da bi še lažje prestopala bregove. V takšnih primerih bi morali kmetje razumeti, da se s takimi gradnjami in vloženimi sredstvi zboljšujejo življenjski pogoji nas vseh.

Vodna skupnost je v lanskem režiji solidno regulirala Ložnico od mostu v Arji vasi do izliva Vršce. Ta dela so bila opravljena brez vsakih reklamacij od strani posameznikov, tako rekoč v splošno zadovoljstvo. Za ta dela je v predračunu bil predviden znesek 6.056.362 dinarjev. Z dobro organizacijo so se zmanjšali stroški za ta dela na 3.026.300 dinarjev ter smo tako prihranili 3.030.062 dinarjev.

Vodna skupnost je s svojimi delavci pomagala tudi Hmezaču pri osušitvi terena ob skladišču hmelja Hed, tako da je poglobila jarek Godomlje. S tem je odpeljala stoječo vodo, da bo teren suh in primeren za gradnjo novega hmeljskega skladišča. Za ureditev Godomlje v dolžini 1171 m je Hmezač iz svojih investicijskih sredstev plačal Vodni skupnosti za opravljena dela 2.700.000 dinarjev.

Vodna skupnost plačuje delavce po storilnosti ter je zato tudi učinek dela večji.

Sporedno z regulacijo glavnega jarka zasiljejo delavci z izkopano zemljo razne nepotrebne jarke in globače ob Ložnici.

Upravni odbor je skupno s strokovnjaki izdelal načrt za letošnje leto. Po tem načrtu bo v letu 1956 regulirana Ložnica do bivše tovarne keramičnih izdelkov v Gotovljah. Za leto 1957 pa je predvideno, da bomo regulirali še ostalo. S tem bo Vodna skupnost končala svoje težko, a plodonosno in koristno delo. Upamo, da bo pri svojem nadaljnjem delu naletela na razumevanje in pomoč prizadetih kmetov ob Ložnici.

Vinko Kolenc

Perspektive trgovine

Ni naš namen, da bi s tem člankom povelicevali pomen trgovine, vendar pa moramo poudariti, da lahko močno vpliva na pridelovanje hmelja. Funkcija trgovine ni samo izključno trgovanje s hmeljem, ampak tudi preskrbovanje hmeljarstva z različnim reprodukcijskim materialom. Zato nosi trgovina tudi vso odgovornost za kvalitetno pridelovanje hmelja. V ostalem pa je njena naloga spoznavati svetovna tržišča, iskati boljše tržišče, ustvariti čim širši krog odjemalcev in utrjevati svoj ugled solidnega trgovca.

Zakaj se je naš položaj na svetovnem tržišču tako ojačil, od kod takšen renome našega hmelja na svetovnem tržišču? Nedvomno je glavni vzrok za to ravno v tem, da prodaja savinjski hmelj samo eno podjetje. Ne mislim hvaliti delo Hmezača, ker bi lahko bilo to tudi kakšno drugo podjetje, pač pa je važen princip, da se s prodajo našega hmelja peča samo eno podjetje. S tem je dana naši trgovini možnost, da lahko na tržiščih diktira svoje cene. Tak primer je še edino v češki trgovini. Mislim, da je ta moment zelo važen in da se prevečkrat podcenjuje. Povsod drugod na svetu je stotine trgovcev s hmeljem ene same provenience. Ti si med seboj konkurirajo in tako znižujejo prodajno ceno, s tem pa tudi odkupno ceno pri proizvajalcu. Drugi vzrok, ki utrjuje naš renome, je tipiziranje hmelja. Lahko trdimo, da smo edini, ki nastopamo vsako leto z enakimi tipnimi vzorci, kar ustvarja za-

upanje in sigurnost pri kupcih. To je naša velika prednost. Kot tretje pa lahko poudarimo tudi sposobnost kadra, ki ima dolgoletno prakso pri manipulaciji in pakiranju. V tem močno prednjačimo pred ostalimi svetovnimi firmami. Prav našeta dejstva, ki se mi zde najvažnejša, so nam pomagala k uspehom. Ta načela je osvojila že bivša hmeljarska zadruga; z njimi pa nadaljuje in jih izpopolnjuje tudi sedanje združeno podjetje. Trdimo lahko, da je trgovina s tem omogočila vsakoletno prodajo blaga ter da je tako tudi vplivala na razširjevanje hmeljišč, saj je proizvodnja čutila sigurnost v prodaji. Morda kdo dvomi v resničnost te trditve, toda ne smemo prezreti dejstva, da so se hmeljski nasadi tudi drugod povečali in celo daleč nad predvojnimi stanjem. To velja še posebej za Nemčijo. Zadnja leta, posebno leta 1953 in 1954, smo opazili precejšnje presežke hmelja glede na svetovne potrebe. To potrjuje tudi dejstvo, da so ostale precejšnje količine hmelja neprodane, n. pr. v Franciji leta 1953, v Nemčiji leta 1954, in so njihove zaloge blaga presegle našo celotno proizvodnjo. V svetu je tako rekoč prišlo do delne depresije. Posledica tega je bila, da so v gotovih deželah morali zmanjšati odnosno skrbeti hmeljišča. Tako je Nemčija skrbela svoje nasade za preko 500 ha, Amerika pa celo za približno 2000 ha. Pri nas pa je bilo obratno in se hmeljišča iz leta v leto širijo. Res je sicer, da je devizna politika naše države

omogočala, da naš kmet tega pritiska zunanjega trga ni občutil kljub delno znižani prodajni ceni. Res pa je tudi, da je naša trgovina bila v istem položaju z ostalimi, pa ji je vendar uspelo prodati vse blago in tako obdržati svoje tržišče. Zelo močan padec svetovnih cen hmelja smo opazili v letu 1953 in 1954, saj je cena za 1 kg hmelja padla od 3 dolarjev na 1,5 dolarja.

Včasih se ob takšni situaciji, ko je hmelja v svetu dovolj, vprašujemo, ali kaže forsirati povečanje nasadov. Trdimo lahko, da je takšen dvom neupravičen, kajti naše blago je precej iskano, le kvaliteto moramo še izboljšati in skušati v čim krajšem času odpraviti velik odstotek četrtovrstnega hmelja. Za to blago ni mnogo, odnosno skoraj nič povpraševanja, medtem ko je trgovina sposobna z lahkoto izvoziti 2000 ton kvalitetnega hmelja. Istočasno lahko ugotovimo, da je naša trgovina osvojila v zadnjih treh letih tržišča v Braziliji, Vzhodni Afriki, Avstraliji, Venezueli, Kolumbiji in v britanski Malaji ter so se tako povečale potrebe za približno 300 ton hmelja. Vse to nam narekuje, da razširimo nasade, istočasno pa, da na dosedanjih nasadih povečamo hektarski donos. Vsaka bojazen, da ne bi prodali blaga je neupravičena, le njegovo kvaliteto moramo čimbolj izboljšati. Vedeti moramo, da nemajhni proizvodni stroški Nemčije, kot največjega pridelovalca hmelja, ne dopuščajo močnejšega padca cen, ker bi to za Nemčijo pomenilo še večje skrčenje hmeljskih nasadov. Če pa bi že prišlo do tega, bi morala Nemčiji slediti tudi Francija in nato še Belgija kot pridelovalci slabših kvalit. Prodajne cene za letnik 1955 kažejo, da smo leta delne

krize že prestali ter upamo, da se ne motimo, da bomo tudi prihodnja leta lahko obdržali vsaj enake cene, verjetno pa bodo cene še narastle. Nagel porast cen najbrž ne bo mogoč, kajti Amerika, ki je udeležena v svetovni proizvodnji hmelja s 40 %, je svoje blago močno izboljšala. Pred leti je namreč ameriški hmelj veljal še za zelo slabega, medtem ko je sedaj ameriški hmelj že toliko boljši, da ga pivovarništvo lahko uspešno meša z žlahtnim hmeljem. V svetu pa se istočasno bije boj za priznavanje kvalitete po kemičnih analizah, kajti do sedaj so cenili hmelj samo po aromi. Če bo prišlo do tega, da bo kvaliteta priznana le na podlagi kemične analize, potem ima naš hmelj velike prednosti; kajti prav kemične analize dokazujejo, da je po kvaliteti boljši od nemškega iz Hallertaua, ki si lasti dominanten položaj.

Izvoz našega hmelja se iz leta v leto večja. Površine se širijo in večajo se hektarski donosi. Z lanskim letnikom smo dosegli rekordno število, saj bomo skupno izvozili preko 1700 ton hmelja, v približni vrednosti 2.500.000 dolarjev. Naš najvažnejši odjemalec je Severna Amerika, ki odkupi vsako leto približno preko 40 % našega pridelka. Njej slede Južna Amerika, Holandska, Avstrija, Anglija, Belgija, Francoske kolonije, Švica, Francija, Indonezija itd. Trenutno vseh potreb niti ne moremo kriti. Uspešno sodelovanje med trgovino in proizvodnjo zahteva enotnost, ta enotnost pa je istočasno pogoj za uspešno trgovanje. Le taka povezanost je v korist hmeljarstva in skupnosti ter tudi najboljši porok za bodoče.

Bobovnik Mišo

Državna posestva so velikega pomena za napredek kmetijstva

Državna posestva kažejo v prvem desetletju lep napredek pri pridelovanju hmelja. S hmeljem, ki jim je glavna panoga, razen posestva Šentjur in Radlje, se bavi danes 11 državnih posestev. Samo Radlje (Marenberg) je prvo državno posestvo, ki je imelo leta 1946 zasajenih 19.734 sadik hmelja. Vsa druga posestva ali niso bila registrirana pod tem imenom, ali pa se niso bavila s hmeljem. Drugo je začelo saditi hmelj po vojni državno posestvo Žovnek leta 1948, ki je imelo 2800 sadik hmelja.

Šele leta 1952 sta bili ustanovljeni državni posestvi Prebold in Hmeljarski inštitut Žalec. Naslednjega leta so ustanovili državna posestva Arja vas, Šmartno ob Paki in Založe. V letu 1954 so se tem posestvom pridružila še: Založe-Šempeter, Vrbje in posestvo Kmetijske šole Šentjur.

V povojnih letih je državna zemlja hmeljarskega okoliša pripadala različnim ustanovam in se združila do leta v 11 samostojnih obratov, ki so danes registrirani pri Hmeljni komisiji za Slovenijo.

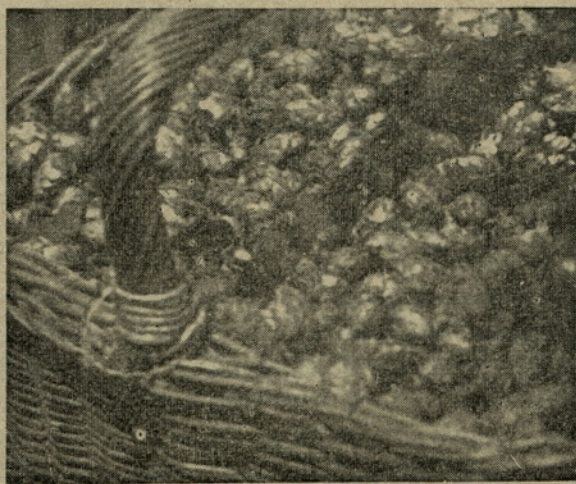
Naslednji kmetijski obrati:

1. Kmetijsko gospodarstvo, Arja vas - Petrovče.
2. Hmeljarski inštitut, Žalec.
3. Zadržno kmetijsko posetvo, Prebold.
4. Posestvo kmetijske šole, Šentjur.
5. Kmetijsko posestvo Hmeljarske šole, Vrbje.
6. Državno gospodarstvo, Založe.
7. Državno kmetijsko posestvo, Žovnek.
8. Kmetijska zadruga, Gotovlje.
9. Ekonomija Kmetijske zadruge, Dobrna.
10. Kmetijsko posestvo Kmetijske zadruge, Šmartno ob Paki.

11. Seleksijsko posetvo, Radlje ob Dravi, služijo tudi inštitutu za hmeljarstvo pri proučevanju hmeljske proizvodnje za hmeljarsko področje.

Na temelju tako široko pridobljenih izkušenj lahko produkcijski, ekološki in zaščitni oddelek nastopajo v praksi iz leta v leto z novimi zaključki, ki niso poobrani iz tuje literature pač pa so plod že desetletnih poskusov, ki se dobro obrestujejo v nadaljnji hmeljarski proizvodnji.

Pokličimo si v spomin, kako so se ustanovljale hmeljarske ekonomije, kmetijske delovne zadruge in iz tega izkristalizirala državna posestva:

PRIKAZ USPEHA POVOJNEGA HMELJARSTVA NA DRŽAVNIH POSESTVIH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Tek. št.	Državno posestvo	Leto	Število sadik			Donos na				V R S T A V								Skupaj
			zasajeni	manjka- jočih	v ‰	ha	1000 sod.	I.		II.		III.		IV.				
								kg	‰	kg	‰	kg	‰	kg	‰			
1	Arja vas	1953	60.319			1.347,50	306,50	1.450,5	7,88	13.583,5	73,56	2437,—	13,19	993,—	5,37	18.464,—		
		1954	60.975			1.081,—	244,50	2.910,5	19,50	9.304,5	62,35	1781,5	11,93	929,—	6,22	14.925,5		
		1955	78.556	10.486	13,34	1.116,—	253,50	8.241,—	41,60	5.680,—	28,—	5538,—	27,70	546,—	2,70	19.930,—		
2	Prebold	1953	3.674			1.220,—	265,—			946,—	100,—					946,—		
		1954	3.674			1.683,50	380,50	211,5	15,15	1.112,—	79,57	46,5	3,32	27,5	1,96	1.397,5		
		1955	20.941			1.665,—	370,—	1.754,—	22,7	3.586,—	46,70	286,—	3,60	2150,—	27,00	7.776,5		
3	Radlje	1953	23.005			1.306,—	299,—	915,—	8,02	6.929,5	60,74	3564,5	31,24			11.409,—		
		1954	23.005			1.127,—	255,—	3.439,—	38,32	4.724,—	52,63	812,—	9,05			8.975,—		
		1955	33.450			910,—	206,—	5.214,—	75,38	1.646,5	23,81	56,—	0,81			6.916,5		
4	Šempeter	1953	62.176			1.265,50	288,—	2.043,—	11,42	6.020,5	33,69	6326,5	35,37	3492,—	19,52	17.882,—		
		1954	87.089			1.377,—	313,—	7.135,—	26,17	16.577,—	60,31	2344,5	8,60	1203,5	4,41	27.259,—		
		1955	94.523			1.216,—	275,50	7.552,—	28,90	12.580,—	48,10	1725,—	6,60	4286,—	16,40	26.144,5		
5	Šentjur	1953																
		1954	4.260			588,—	132,—			294,5	52,12	270,50	47,88			565,—		
		1955	4.320			1.412,—	321,—			1.160,—	83,80	169,5	12,26	54,5	3,95	1.385,—		
6	Šmartno ob P.	1953	2.500			949,—	212,50					475,5	89,46	56,—	10,53	531,5		
		1954	6.300			1.626,—	376,—			2.073,5	87,91	97,5	4,13	187,5	7,94	2.358,5		
		1955	10.100			1.077,—	244,—			2.047,—	83,70	364,5	14,00	57,—	2,30	2.468,5		
7	Vrbje	1953	84.603			1.536,50	349,—	2.837,5	9,60	14.370,5	49,33	11384,—	38,54	741,—	2,50	29.533,—		
		1954	71.939			1.209,—	274,—	6.413,5	32,43	12.440,—	62,91	745,5	3,77	172,—	0,86	19.772,—		
		1955	90.940			1.345,50	305,50	10.745,—	38,60	9.827,—	35,40	3278,—	11,80	3948,—	14,20	27.807,5		
8	Žovnek	1953	38.020			299,—	68,—			756,5	29,25	1253,—	48,45	576,5	22,29	2.586,—		
		1954	54.900			908,—	206,—	238,5	2,10	7.912,—	69,97	3045,—	26,93	111,—	0,98	11.306,5		
		1955	72.200			1.051,5	238,50	4.933,5	28,60	7.440,5	43,10	1166,—	6,70	3707,—	21,40	17.247,5		

Leta 1946:

Državno posestvo, Marenberg;
Kmetijske obdelovalne zadruga, Arja vas z ekonomijami: Vrbje, Šempeter in Arja vas.

Leta 1947:

Državna posestva, Marenberg;
Kmetijske obdelovalne zadruga, Arja vas z ekonomijami: Vrbje, Šempeter in Arja vas.

Leta 1948:

Državna posestva, Marenberg in Žovnek;
Kmetijske obdelovalne zadruga, Arja vas z ekonomijami: Vrbje, Šempeter in Arja vas.

Leta 1949:

Državna posestva, Marenberg in Žovnek;
Kmetijske obdelovalne zadruga: »France Prešeren«, Arja vas, Prekopa, Griže, Tabor, Šempeter »Primorje«, Vel. Pirešica, Vransko, Vrbje, Babno, Gorenje;
Ekonomije: Polzela, Trnava, Gotovlje, Žalec, MLO Celje.

Leta 1950:

Državna posestva, Marenberg in Žovnek;
Kmetijske delovne zadruga: Arja vas, Babno, Drešinja vas, Gorenje, Griže, Prekopa, Sv. Jurij ob Taboru, Šempeter, Vel. Pirešica, Vransko, Vrbje, Žalec;
Ekonomije: Braslovče, Gomilsko, »Beton«, Gomilsko, Gotovlje, Lava, Liboje, Polzela, Šempeter, Novi kloster, Šentilj, Šmartno ob Paki, Trnava, »Juteks« Žalec, »Pošta Celje« Škofja vas, KZ Škofja vas in Tovarna sadnih sokov, Celje.

Leta 1951:

Državna posestva, Radlje ob Dravi in Žovnek;
Kmetijske delovne zadruga: Arja vas, Babno, Drešinja vas, Gorenje, Griže, Prekopa, Tabor, Šempeter, Velika Pirešica, Vransko, Vrbje in Žalec;
Ekonomije: KZ Gomilsko, »Beton« Gomilsko, KLO Gotovlje, MLO Celje Lava, »Žitofond« Liboje, Novi Kloster, KZ Polzela, »Pošta Celje« Lava, KZ Šentilj,

Šmarje pri Jelšah, Šmartno ob Paki, KZ Trnava, »Juteks« Žalec.

Leta 1952:

Državna posestva, Radlje ob Dravi, Žovnek in Prebold;

Kmetijske delovne zadruga: Arja vas, Babno, Drešinja vas, Gorenje, Griže, Prekopa, Petrovče, Tabor, Šempeter, Velika Pirešica, Vransko, Vrbje, Žalec;

Ekonomije: Gomilsko, Gotovlje, »Juteks« Žalec, Lava, Novi kloster, Šentilj, Šmartno ob Paki, Trnava.

Leta 1953:

Državna posestva: Radlje ob Dravi, Žovnek, Prebold, Inštitut za Hmeljarstvo, Arja vas, Šmartno ob Paki, Založe;

Kmetijske delovne zadruga: Prekopa, Tabor, Vransko;

Ekonomije: Gomilsko, Gotovlje, »Juteks« Žalec, Lava, Šentilj, Prebold, Trnava.

Leta 1954:

Državna posestva: Radlje ob Dravi, Žovnek, Prebold, Inštitut za hmeljarstvo, Arja vas, Šmartno ob Paki, Založe-Šempeter, Vrbje, Posestvo Kmetijske šole Šentjur;

Kmetijske delovne zadruga: Vransko, Prekopa, Tabor;

Ekonomije: Lava, Gotovlje, Kmetijsko gospodarstvo KZ Prebold, Dobrna, Šentilj.

Leta 1955:

Kmetijska gospodarstva: Arja vas, Petrovče, Hmeljarski inštitut Žalec, Zadržno kmetijsko posestvo Prebold, Posestvo Kmetijske šole Šentjur, Kmetijsko posestvo Hmeljarske šole Vrbje, Državno gospodarstvo Založe, Državno kmetijsko posestvo Žovnek, Kmetijska zadruga Gotovlje, Ekonomija Kmetijske zadruge Dobrna, Kmetijsko posetvo Kmetijske zadruge Šmartno ob Paki, Seleksijsko posestvo Radlje ob Dravi.

Karel Kač

Kako pa v bodoče?

Sedaj, ko smo na pragu drugega desetletja povojne graditve in ko hmeljarji polagajo obračun desetletnega dela, lahko ugotovimo eno: Izkušnje, pobude, novi izsledki v hmeljski proizvodnji nalagajo nove napore, obenem pa kažejo sigurno pot bodočemu hmeljarjenju.

Večkrat hmeljarji vprašujejo: Povejte nam, kako bo v bodoče, kako bomo pridelovali, kako prodajali itd. Razumljivo, da so te stvari vsakodnevno povezane s hmeljarjevim življenjem. Treba bo ob takšnih vprašanjih več zaupanja. Zaupanja pa ni mogoče kar z lijakom naliti. Živa beseda v razpravah s hmeljarji bo tudi v bodoče učinkovito sredstvo za to bolezen. Mislim, da hmeljarji doslej res niso bili posebno razočarani. Nasprotno, svobodno so izražali svoje težnje,

z izkušnjami in dobrimi nasveti pa so pomagali reševati marsikatero probleme v preteklosti. Če omenim probleme, ne smemo prezreti okolišnosti, v katerih smo jih reševali. Obnova, izgradnja osnov našega gospodarstva, krepitev obrambne moči države, vzgoja novih ljudi, urejevanje odnosov z zunanjim svetom itd., so vzroki, da je moral sleherni državljan prispevati delček lastnih naporov za dosego velikih smotrov, ki so danes na celi črti uresničeni. Le tako vsestransko gledano je mogoče presoditi od kod težave, mimo katerih tudi hmeljarji niso mogli. Preteklo povojno obdobje, sicer kratko vendar bogato, je za nami. Ob tej priliki ni odveč, če se kratko pogovorimo, kako pa v bodoče?

Slabo bi začeli, če bi mislili, da bo v bodoče šlo brez težav. Izkušnje govore nasprotno. Spoprijeti se bo tre-

ba tudi v bodoče s problemi proizvodnje, zaščitne službe itd. Znanstveni in strokovni izsledki morajo hitreje kot doslej prodirati v prakso. Preskrba z materialom, zlasti inventarjem v hmeljiščih, je in bo tudi v bodoče posebno vprašanje. Skratka, celotni proces hmeljarske proizvodnje se bo odvijal v zadovoljstvo vseh, če bodo vsi hmeljarji, posebno pa zadružne organizacije, svoje pospeševalne in proizvodne naloge sproti reševali. Smo v času ko si uspešnega hmeljarjenja brez dobre zadružne organizacije ne moremo zamisliti. Bodočnost bo pokazala, da je perspektiva hmeljarstva in kmetijstva v celoti v zadružnem kmetijskem življenju. Nova pot našega gospodarstva zelo jasno postavlja vprašanje kmetijstva in vloge, ki jo naj ima zadružništvo. Treba bo zelo jasno govoriti

o vsklajevanju socialističnih odnosov na vasi. Socializem ni samo tovarna ali podjetje. Tudi vas je tovarna svobodnih kmečkih proizvajalcev, ki morajo najti mesto v naši socialistični skupnosti. Socializem ne terja naporov samo od gotovega kroga državljanov, kot ne daje boljše življenjske pogoje samo nekaterim, temveč prav vsem, ki živijo v tej skupnosti. Če se stvari tako postavljajo, tedaj bomo morali krepko prijeti, da pospešimo korake v smeri nadaljnjega napredka v našem kmetijstvu, tako tudi v hmeljarstvu. To bomo brez dvoma dosegli. Osnova nam bo pa morala biti v vsestransko proučenih in realno postavljenih delovnih programih. Zelo važni bodo delovni programi kmetijskih zadrug in njenih pospeševalnih odsekov. Sploh se mora življenje v naši pospeševalni službi postaviti na zdravo, realno podlago. Izredno važni so, in bodo tudi

v bodoče, programi dela pospeševalnih odsekov kmetijskih zadrug. Le-ti morajo zajeti kompleks nalog, od organizatornih, pospeševalnih, proizvodnih do prosvetno-vzgojnih. Ti programi bodo slabo postavljeni, če ne bodo grajeni na materialnih zmogljivostih in če ne bodo upoštevali realnega stanja na naši vasi. Zmogljivosti pa so v našem kmetijstvu velike, treba jih bo koristneje angažirati in usmeriti v proizvodni proces. Programi odsekov pa bodo prav tako malo pomenili, če se z njimi ne bodo dodobra spoznali pridelovalci sami in če se za izvajanje le-teh ne bodo odgovorni pospeševalni odbori uporno borili. Mnogo je torej odvisno od aktivnega dela pospeševalnih odsekov, kako se bodo v bodoče izvajale programske naloge v hmeljarstvu. Obenem pa bodo ti programi pospeševalnih odsekov zelo realni delovni programi upravnih odborov kmetijskih zadrug, kateri so prvenstveno odgovorni za napredek zadružnega življenja na vasi.

Hmeljarski odbor OZZ bo lahko pri delu odsekov po kmetijskih zadrugah mnogo pomagal. Glavna naloga bo tudi v bodoče, ob istočasnem organizacijskem utrjevanju zadružnega življenja, borba za izboljšanje kvalitete proizvodnje hmelja. Ko bodo hmeljarji v kratkem polagali po kmetijskih zadrugah na zborih obračun lanskoletnega dela in pregledali uspehe ter pomanjkljivosti zadnjega desetletja, je prav, da spregovorijo in da se skupaj pomenijo o konkretnem delu v letošnjem ter v prihodnjih letih. Naj nas spremljajo v drugem desetletju besede predsednika Tita v novoletni poslanici, ko pravi: »Težave, ki nas še čakajo, niso nepremagljive, ker so mnogo manjše od že premaganih.«

